

RELIEF

30-31

IANUARIE -
FEBRUARIE
2001

20 PAGINI
6.000 LEI

Revistă regională de cultură transilvăneană

Horia MEDELEANU

LA MASA TĂCERII

Dintre toate operele lui Brâncuși, nici una nu o simt atât de direct și totodată atât de familiar românească, în universalitatea sa, ca "Masa tăcerii". Mult comentata "Coloană fără sfârșit" nu poate fi asociată stâlpului de cerdac gorjan decât în mod simplist și abuziv. Prin formă, dar mai ales prin semnificație, ea este cu totul "altceva". "Coloana" este un "arbore ceresc", un "axis mundi", un motiv cu o "largă" răspândire în mitologia vechilor popoare. Stâlpul gorjan este doar un element de arhitectură, în același timp funcțional și decorativ. În schimb, "Masa tăcerii" este acea masă țărănească scundă, cu tăblia rotundă, înconjurată de scaune mici, cioplite rudimentar. Brâncuși a reținut, în adâncul sufletului său, atât forma, cât și semnificațiile mesei țărănești. Într-un anumit sens, putem spune că, în această operă, Brâncuși a sculptat o amintire. "Masa tăcerii" este expresia unor emoții din copilăria sa petrecută într-un sat românesc.

Așezat la masa lui modestă, țărănul român prânzea, împreună cu toți ai săi, în tăcere. În concepția sa, acest act vital avea rostul unui ritual îndeplinit cu sfințenie, după regulile nescrise ale unei tradiții care a constituit cheagul milenar al comunităților rurale.

Disponerea în jurul unei mese rotunde obligă pe cei de față să se observe reciproc și să se autocenzureze. Scaunele joase, depărtate de masă, ca în compoziția lui Brâncuși, impun tuturor o gestică măsurată și o atitudine cuviincioasă. Ținuta țărănului român, în timpul prânzului, dobândește astfel o decentă îngemănată cu o eleganță aristocratică. Cine a trăit un asemenea moment nu poate uita acea atmosferă de reculegere ce se degajă din prânzul țărănului. Reculegerea este o condiție sine qua non pentru apropierea de marile adevăruri existențiale. Iată de ce Brâncuși a plasat "Masa tăcerii", ca un preambul la ansamblul său monumental de la Târgu Jiu. Popasul la "Masa tăcerii" prilejuiește concentrarea spirituală necesară celui ce se pregătește să parcurgă acea "Via sacra" sau "Calea eroilor" care conduce la "Coloana recunoștinței fără sfârșit". Lângă "Masa tăcerii" te simți aproape de înaintașii pe care îi porți în tine. Înainte de a se așeza la masă, țărănul își îndreaptă gândul către Dumnezeu, o dată cu rugăciunea "Tatăl Nostru", aducându-și aminte de cei morți, părinții și moșii săi. Țărănul păstrează astfel o legătură vie cu cei de peste veac. Brâncuși însuși ne-a atras atenția asupra "curburei închise a cercului care ne adună, ne apropie și ne unește". Masa lui Brâncuși devine astfel un simbol al generațiilor care ne-au premers, au trudit cu palmele lor, s-au hrănit din această trudă și adeseori și-au jertfit viața pentru pământul pe care ni l-au lăsat moștenire, așa cum au făcut "Eroii de la Jiu" pe care îi comemorează opera lui Brâncuși. În forma simplă și clară a "Mesei tăcerii", Brâncuși a sculptat, de fapt, eternitatea neamului românesc.

Profil:

Ștefan Aug. Doinaș - 79 de ani
(pag. 3)

Constantin Brâncuși - Sărutul

Profil; Plan de școlarizare 2001/2002:
Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" Arad
(pag. 12-13)

Profil; Plan de școlarizare 2001/2002:
Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad
(pag. 9)

Gheorghe Schwartz:
Ilustra hangiță a Bagdadului
(fragment de roman)
(pag. 10-11)

Fundația Nipponica Arad:
Pagini de studii nipone
(pag. 15-19)

Emil ȘIMĂNDAN

Editorial

ORAȘE CULTURALE DE GRANIȚĂ

Nu suntem la Paris, nu suntem la Viena și nici la Moscova. Nu suntem nici la București. Suntem la Arad, pe frontiera de vest a României, într-o cultură a complementarităților, regională, în inima unui spațiu privilegiat, în care nota dominantă, esențială, o reprezintă multiculturalitatea.

Egiptul este un dar al Nilului. A spus Herodot. Aradul este un dar al Mureșului, un oraș situat pe cursul de "bătrânețe" al râului. De aici s-a afirmat adesea, în ultimii ani ai totalitarismului, că Aradul este un oraș "bătrân", la propriu și la figurat. Un oraș "bătrân", la margine de țară, un oraș situat la șase sute de kilometri de Capitală, de București. Cultural, ce se poate face într-un asemenea oraș, la o asemenea depărtare de București, într-un oraș care niciodată n-a fost Capitală istorică, cum este Clujul, Iașul sau Timișoara?

La Arad suntem într-un spațiu multicultural în care tradiții, obiceiuri, culturi rurale și instituții profesionale - Teatrul, Marionetele, Filarmonica, Muzeul, marile Biblioteci, cele două Universități, "Aurel Vlaicu" și "Vasile Goldiș" - au generat o spiritualitate locală care-l fac pe locuitorul acestor meleaguri să fie mai tolerant, dar și mai deschis spre înnoire.

Aradul are tradiții uriașe, de care majoritatea politicienilor și consilierilor de astăzi aproape că nici nu își dau seama. Este orașul în care au concertat Liszt, Brahms, Richard Strauss, Enescu, Bartok, sălile de concert și casele mai există, încât puține orașe se pot lăuda cu un asemenea teritoriu spiritual.

Aradul este un oraș la carful drumurilor Europene, este o așezare de un unic pitoresc, insuficient "exploatat" din acest punct de vedere. Este un oraș cu bulevarde largi, deschise, luminoase, Europene; cu un bulevard central unic în țară, care are lungimea și deschiderea celebrului Champs Elysees.

Să nu uităm că în Podgoria Aradului se cultivă vestitul vin de Miniș, despre care *Păstorel Teodoreanu* spunea că, dacă mănânci o friptură de porc și nu bei vin de Miniș, porcul o să creadă că l-a mâncat un câine. Și e păcat! Iar lângă Miniș se află Șiria lui *Ioan Slavici*, scriitor care ne-a dăruit atâtea personaje literare antologice, multe devenind creații cinematografice de mare succes în epocă.

Cultura regională arădeană - regiunea și orașul, în determinarea lor reciprocă, asemenea celorlalte orașe din vestul României, constituie "matricea" sentimentului de viață Central-Europeană. O "matrice" de care Bucureștiul, Ministerul Culturii și Cultelor, Comisiile de specialitate din cadrul Parlamentului ar fi de dorit să țină seamă mai mult, chiar dacă, geografic, ne aflăm foarte departe de Capitală. Când afirm acest lucru am în vedere, cu tristețe, că într-o perioadă în care politicienii nu dau doi bani pe cultură, revista "RELIEF", cu program patriotic, românesc (în coloanele căreia zecile și zecile de valori literar-artistice și științifice locale se îmbină permanent cu valorile naționale și universale), este complet ignorată, fiind lipsită de orice sprijin financiar (central sau local), în vreme ce alte publicații culturale (suntem informați că peste 80 de asemenea reviste) sunt sprijinite preferențial de către Ministerul Culturii și Cultelor, ori de către Consiliile județene și locale, în vreme ce noi rămânem "frați" vitregi în România!

Pentru revista de cultură regională transilvăneană "RELIEF", editată de Fundația Culturală "Ioan Slavici" din Arad, deviza-îndem a clasicului literaturii române *Ioan Slavici*: "Soarele românilor la București răsare!", rămâne, un program cultural, estetic, literar și național nealterat, în spiritul unității culturale a tuturor românilor, exprimat exemplar în tinerețe - cum arată Dimitrie Vatamaniuc - de către cei doi prieteni scriitori, Eminescu și Slavici, cu prilejul organizării Sărbătorii de la Putna din august 1871, program pe care-l vom urma sincronizat cu percepțiile românești de viață transilvăneană și Central Europene.

EX LIBRIS „IOAN SLAVICI”

(18 ianuarie 2001)

Faptul că am reușit să organizăm a doua ediție a *Triennalei Internaționale de Ex Libris "IOAN SLAVICI"*, concurând în demersul nostru țări cu tradiție în asemenea manifestări precum Japonia, Taiwan, Lituania, Rusia, Polonia, Slovacia, Italia, Belgia, Spania, Argentina, demonstrează tocmai stăruința românească, acea încăpățănare de a reuși în acțiunile noastre, prezentă în toată istoria acestui neam, cu care ne-am impus valorile în toate domeniile, schimbând atitudinea celor care ne ignorau obligându-i să ne respecte.

Ideea acestei expoziții a avut la origine tocmai necesitatea de a fixa în memoria culturală universală unul din mari scriitori români, și anume pe Ioan Slavici. Alegerea Aradului ca centru de organizare a acestei manifestări, care privește în fond întreaga țară, a fost și ea una intenționată, scriitorul fiind marcat, în toată creația sa, de locurile în care s-a născut și a copilărit, zona Aradului echivalând pentru el cu legendarul Sud al lui Faulkner. Chiar stilul său sobru, moralizator, și-a găsit izvorul în aceste ținuturi arădene, încât ne regăsim parțial, fiecare din noi, în felul de a fi și de a gândi al scriitorului.

Această legătură de suflet legitimează sintagma Slavici - Arad - România, pe care am hotărât să o trimitem la această ediție în lume, spre cele mai îndepărtate țări de pe glob, ca mesaj cultural și ca invitație de participare la expoziția ce omagiază un creator român.

Pentru români, vernisajul de la acest început de an, de veac și de mileniu reprezintă o punte ce leagă cultura din trecut cu cea din viitor. Nici chiar intrarea în Mileniul III nu ne permite să vorbim despre Slavici ca despre un creator din trecut, care a desfășurat lectura bunicilor și care ar fi mai potrivit cu vremea apusă a poștalioanelor decât cu zilele noastre, pentru că el reprezintă, de fapt, cărămida pe care s-a construit literatura noastră de azi, chiar acel atât de contestat postmodernism, ce se vrea un protest față de formele manierist de clasice.

Din acest punct de vedere, Slavici rămâne scriitorul nostru clasic model, iar aniversarea zilei sale de naștere ține de acel patriotism necesar identității noastre naționale într-o viitoare Europă unită, pe care trebuie să-l transmitem cu grijă urmașilor, pentru a nu uita cine suntem.

Ce putem să spunem despre această a doua expoziție de ex libris organizată la Arad? Prin ce se deosebește ea față de precedentă?

În primul rând printr-o extensie geografică a artiștilor participanți. Dacă în 1998 vorbeam despre o prezență europeană, acum trebuie să spunem că expun artiști din mai multe continente, punctele extreme de unde au sosit lucrări fiind Japonia și Argentina. Numărul artiștilor care au răspuns invitației este și el mai mare, la fel și numărul țărilor care participă la eveniment.

Un punct câștigat al acestei ediții este și masiva prezență a artiștilor foarte tineri, care au simțit minunata dorință "de a face", ce reprezintă de fapt motorul oricărei creații.

Faptul că opera lor a fost motivată de invitația primită dintr-un oraș și poate dintr-o țară despre care n-au auzit, pe care nu o pot localiza pe glob, că gestul creator este dedicat unui scriitor pe care, poate, nu-l vor citi niciodată, din cauza accesibilității limitate a literaturii române, fac prezența lor aici pe simeză neprețuită.

Un cuvânt se cuvine să spunem și despre seniorii acestei triennale, aceia care luptând cu silniciile inerente vârstei n-au renunțat la actul creației fiind, în domeniul artei, neobosiți, asemeni apostolilor, și care au răspuns la invitația ce le-a fost făcută cu promptitudine.

Fără să-i numim, spunem doar că ei sunt marii domni ai gravurii veacului ce tocmai s-a încheiat, că lucrările lor se găsesc în zeci de colecții de stat și particulare, că numele lor face cinste oricărui muzeu, la fel

OVIDIU PETCA (Cluj) - Premiul Fundației Culturale "Ioan Slavici" Arad

cum ne-a onorat și pe noi să-i avem pe simeză. Le mulțumim așadar pentru generozitate și pentru solidaritatea artistică manifestată față de acest oraș, față de această țară.

În sfârșit aș remarcă, în continuare, grupul artiștilor prieteni români și străini deopotrivă, care au participat și la prima ediție. Mulți dintre artiștii străini de atunci, care au manifestat un ușor scepticism față de organizatori, au sfârșit, după ani de corespondență, de

schimburi de cataloage și de scrisori, să cunoască o părtică din România și din programul cultural al acestei țări, la fel cum am reușit să-i cunoaștem și noi pe ei și prin ei o altă școală de artă.

Doi dintre acești artiști au deschis în anul 1999 la Arad expoziții personale, alții figurează în proiectele noastre de viitor. Sperăm ca numărul acestor artiști, cu care am depășit în relații stadiul de "comunicare oficială", să crească prin această nouă expoziție.

Toți cei 68 de participanți ai acestei ediții, chiar și cei care au trimis lucrările lor în necunoscut ca într-o mare aventură, neștiind dacă vor ajunge la destinație și dacă vor mai avea vești despre acest eveniment, se află astăzi împreună cu noi în această seară specială, în care ne-am adunat să omagiem nașterea unui mare scriitor al acestor ținuturi și să acordăm premii celor pe care juriul i-a nominalizat ca fiind cei mai buni tehnicieni, cei mai originali și care au respectat în toate lucrările prezentate condițiile impuse de organizatori.

Ca organizatori apreciem toți artiștii care au trimis lucrări, la fel cum apreciem strădania tuturor de a scrie într-o limbă și, în unele cazuri, chiar într-un alfabet necunoscut numele scriitorului, al orașului nostru și al țării, dorința de a participa la un proiect cultural pe care l-au făcut posibil doar prin lucrările lor. Fiindcă *A II-a Trienală Internațională de ex libris "IOAN SLAVICI"* nu este altceva decât această sumă de lucrări executate în tehnici diferite, inscripționate conform regulamentului de fiecare dintre participanți, expediate în semn de recunoaștere a scriitorului omagiat aici, într-un oraș din răsăritul Europei.

Elena Rodica COLTA

TRIENALA INTERNAȚIONALĂ DE LA ARAD

ABONAMENTE

Cel mai sigur mod de a procura revista „Relief” este prin intermediul abonamentului. Abonați-vă și veți plăti mai puțin decât dacă veți cumpăra revista de la chioșcul de ziare. Abonați-

vă și veți fi scutiți de eventualele majorări.

3 luni - 15.000 lei

6 luni - 30.000 lei

9 luni - 45.000 lei

12 luni - 60.000 lei

Alegeți una din variantele de

mai sus, plătiți prin mandat postal (la adresa P-ța Acad. Caius Iacob, nr. 20, bl. N, sc. B, ap. 15, 2900 - ARAD) sau prin ordin de plată (în contul. nr. 2511.1-1911.1/ROL la Banca Comercială Română - Arad).

Pentru reclamații apelați cu încredere la telefonul 057/233014.

Profil:

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ LA 79 DE ANI

Doar dulcea tiranie a clișeeilor, prelungind în câmpul exegetic un confort sinucigaș face din Șt. Aug. Doinaș un poet "înghețat", "prins" într-o formulă, contrazicând ori sărăcind eul plural. Autorul **Alfabetului poetic** locuiește în spațiul clasicității, ne anunța, cu ani în urmă, Ion Pop. Evident, criticul are dreptate. Rostirea sa, "iubitoare de clarități", efortul de limpezire și disciplinare, în fine, severa ordonare a materiei rebele, haotice vădesc - în epoca fragmentarismului - o fermă, vigilentă și cuprinzătoare conștiință poetică. Dar **Omul cu compasul**, geometrizând în strădania de a desluși "eternul chip al lucrurilor lumii trecătoare" vrea să poposească în "timpuri frugale", palpând esențele sub pojghița fenomenalului. Spirit reflexiv, Șt. Aug. Doinaș nu este doar un hărăzit "mănuitor de cuvinte". Chiar dacă poezia poate fi un "descântec al condiției umane" și cuvântul, pe urmele lui G. Benn, se vrea un **totem modern**. Mai nou, fostul "traficant de ireal" se declară scârbit de vocale și pare interesat de cotidianul frust și realul "gros" (vezi **Interiorul unui poem**). Se dezice, oare, și de proteism recunoscându-și, o dată cu spectacolul degradării, al căderii din rosturile sacre, "inconsistența"? E confiscat de "desfrâul limbajului" (N. Oprea) și sedus de "zgomotul natural al Ființei"? Astfel de interogații nu clatină, bineînțeles, statutul/statura poetului dar ne obligă să repunem în discuție măcar câteva din afirmațiile congelate, pretins-infaibile care îl așezau (definitiv?) într-o formulă poetică.

O cultură ca a noastră, cu știute și virile prejudecăți anti-livrești care pare a ezita încă în ceea ce e unii au numit **valorizarea** ("antologizarea") livrescului. Umanitatea, scria în urmă cu ani Adrian Marino, nu poate fi decât livrescă. Puțini (din promoțiile mai vechi) au ridicat mânușa aruncată de faimosul hermeneut clujean. Printre ei, negreșit, construindu-și o traiectorie literară inconfundabilă, se înscrie Ștefan Augustin Doinaș.

Să nu înțelegem de aici că poetul în discuție disprețuiește realul. E vorba, întâi, de o **altă sensibilitate culturală** care, se vede, nu agreează talentul frust, primitivitatea necoruptă, chiotul vital țâșnind triumfalist. Deși această proeminentă reflexivă nu alungă (observația e a lui Al. Cistelean) "senzualitatea formelor". Iar erudiția nu eșuează în opacitate. Mai cu seamă că "alchimia postmodernismului" (ca mișcare inclusivă) exclude inocența; sensibilitatea - nu spunem o noutate - nu poate fi genuină, iar conștiința creatoare, prizonieră a infernului poetic, transferă valorilor livrești rolul de **valori vitale**. Iată noul context "expunând", uneori ostentativ, convenționalitatea în discurs, care întreține - vorba aceluiași Cistelean - o **cultură a senzației**; acest halou cultural, cu solide ancoră în stratul referențial, face inevitabilă **medierea**, filtrând și rafinând (armonizând) relațiile poetului cu lumea.

În al doilea rând, nu putem uita că Șt. Aug. Doinaș își oferă, dincolo de condiția-i seniorială, o **dublă prezentă** (Gh. Grigurcu). El este, deopotrivă, poet (și încă un **poeta doctus**, cum bine s-a spus) și exeget. De unde și permeabilitatea sa culturală. Bănuiala, câteodată mărturisită de unii comentatori, că poetul, străin de aura boemei, de tonul belicos și insurgența ultimului val, s-ar închide în carapacea tradiționalismului, cinstind doar virtuozitatea tehnică, mărturisește, de fapt, fidelitatea față de o formulă, dar stăpânind (invidiabil) legile versificației, urmind - așadar - mașinăria poetică, nu rezultă deloc că acest efort răvnește impersonalizarea. E drept, meditația răbdurie asupra conceptului modern de poezie ori popasurile analitice (discutând producția confrăților) impun prin ordine, îndemnul la rigoare. Devorat de luciditate, criticul Doinaș își așează gospodărește ideile și ia distanță, prin glacialitatea conceptelor, față de "clipa cea repede", lepădându-se s-ar părea de seducția efemeridelor. Ceea ce nu înseamnă că poetul Doinaș, cerebralizând și solemnizând fluxul imagistic, urcând la cotele gravității orifice, ignoră zarva concretului, foșgăiala informului (jinduit cu discreție). Între a iubi artizanatul (în pofida reliefului proteic al operei) și a fi ispitit de spectacolul,

genezic așezat "pe prag de nămol și vâpâi", poetul își trăiește **dedublarea**. Imaginarul său nu refuză "dedesupturile", oferindu-i neistovita șansă a concretizării și inițierii, chiar dacă spiritul auroral, cu desfășurări explozive de candoare și miracol, este în permanență sub control și conștient de sine. Eclipsele lucidității nu sunt, așadar, posibile. Intelecția curge înspre armonie orchestrală, o muzicalitate scutită de frustrări, cu sonorități poate căutate, oricum străine de țâfnă și emfază. Ar fi vorba, credem, de o euforie, de un eleatism care, iată, nu-și refuză ținuta statutară (Eugen Simion). Iar cuvântul dobândește rangul de instituție orfică. Arta poetică nu insistă, reamintim, pe drama cuvântului și nici nu invocă posibile tensiuni semantice, întreținute artificios de unii. Astfel de neliniști nu bântuie prin linsmul doinașian, respingând - cu aceeași fermitate - și pitorescul ori poezia epidermică, mustind de seve grele, seduse de pofta băloasă a balcanizării. Să fie vorba, atunci, de glacialitate și asceză, de o poezie scrisă "pe foi de gheață"? N-aș zice, câtă vreme nu de o ideatică uscată ne ciocnim iar **intermedierea livrescă**, de neevitat, nu capătă accente ostentative. Stăpân pe un univers, Doinaș desfășoară o viziune. Iar înfiorarea spiritului vibratil nu exclude rigoarea chiar dacă "cristalele s-au spart și sângerează". Între trufie și ruină, conștientizând zădărnici și curgerea dar având o "halcă de timp" (pe care va încrusta "litere argintate"), poetul respiră "în amplitudinea du-te-vino al suveicii" (**artă poetică**) lubirea nu poate fi decât o "mască dulce a nesfârșitei spaime". Intrigat de nostalgii, el nu e ispitit de demonul

ÎNTR-ISPITA LIVRESCULUI ȘI REALUL "GROS"

deconstructivist, de atâtea isme deconstructualiste, ci vrea să rotunjească poemul, în numele unei viziuni "perfect asumate". Cel puțin așa ne liniștea într-un **Avertisment** care deschidea volumul de **Versuri** (Ed. Eminescu. 1972), explicându-ne strategia alternanței criteriilor formale cu cele de natură tematică. Dincolo de tematism însă (și ideea, la Doinaș, mereu "pipăie înaltul"), rămâne perfecția formei, luptând cu "fluidele tulburi", cu "văzul ca dinamita pură", chiar cu invazia grotescului și denzoriului. Poetul se vrea "înginer de armonii" și, în consecință, îngheață șuvoiul lirismului: "un prund de diamante stă pe loc". Între foșnetul bibliotecii și agresivitatea realului, el atinge grațios, fără reverențe umilitoare, starea de gratuitate, plonjând în inima reveriei, văzând pe dinafară "ochiu-n care / mă desfășor, o clipă, ca un vis..."

Încă o dată, ispita livrescului (naturalizând cultura) nu înseamnă și interdicția realului somativ. Suveica poetică face, neobosită, naveta între acești doi poli. Doar că preferința e limpede formulată și intim asumată. Între "duhoarea clipei" și "templul de cleștar", poetul calcă dincolo de lirica imediatului și presiunea prezentului, fără a fi scutit de fiorul deceptiv (impins în dezamăgire morală). El citește "colbul sunetelor moarte" (**oracol mut**) fiindcă știe prea bine că "vine-un timp când orice templu moare" (**frumusețea**). Totuși, o respirație castă, un spațiu eteric domnesc peste acest teritoriu liric, invitându-ne să sorbim din cupele "crinilor involți". Totuși, **Omul cu compasul** așează în pagină versuri credincioase "clipei de foc", încercând a zgăria pe nisip "formula unei alte ordini". Peste "poleiurile lunii", peste această lumină spectrală cade, să observăm, o concretețe picturală. Râvnitul "tărâm de liniști", incluzând perfecția (fără pusee anxioase) e mereu zgâlțâit de stihialul aluvionar și informul în clocot. "Muiată în origini" (cum suntem preveniți) imaginația luxuriantă devine, de fapt, sub domnia lucidității și a râvnei lucrative un recital formal, desfășurat într-un laborator sterilizat peste care se pogoară o ploaie de sunete celeste. Acel "gong de aur" (v. **Goethe pe catafalc**) exprimă, fără umbra vreunui echivoc, nostalgia tiparului (ancestral) și goana neostoită după forme. Prin ele, poetul reușește "smulgerea din smoală" și accede, în pofida trupului nisipos, protejat cu "zale de rouă", la secretul vieții, culegându-i fructul greu, "pe creanga ta, minunile s-au copt" (v. **Copacul din Weimar**). Dar tot el știe că precara-i ființă, jefuită de timp, locuind în "împărăția clipei"

descoperă doar scrumul vieții. Criza identității se consumă în decor apocaliptic iar motivul "Îngerului căzut" poate fi un filon productiv, înobilând banalul o dată cu - deloc confortabila - constatarea a golirii de sacru: "divinul scurs din corpurile goale". Și atunci, salvator, se insinuează refugiul în paradisul bibliotecii. Acolo, gândind cuvinte rare și aflând sonorități pure, îndelung șlefuite, poetul are de-a face cu o natură "filtrată", lăsând covârșitoarea impresie a materialității.

Acolo, aflând un **loc cultural**, decantează el "sevele trunchiului pădureț", năzuind spre **licărul sublim**. "Gata pentru zbor" (v. **Sonetul timpului**), poetul simte depărtarea ("și-n urmă anii gâlgăie-cascade") și se închină, biruitor, **clipei vii**. "Evl luminii" devine o amintire, zarea strivitoare și "frunzișul stelar" îl împresoară, fiorul erotic - chemând viforele tinereții și galopul sângelui - nu uită că "la început a fost cuvântul IUBIRE" (v. **poem**). Doar cenușa "va tresări", descoperind un "trup de aburi, pur și pal", rătăcitor în edenul cultural (în pofida "versurilor - zero", și ele prezente). Între natură și cultură e un "câmp de luptă" iar "capcanele arhaice", pândind din "ziua cea dintâi", sub amenințarea "curcubeului nocturn", nu-l împiedică pe poet a cerca palparea abstracțiilor. Este aici o aventură strict livrescă, o cronologie a formelor deșirând ori dezvoltând o **viață spirituală** (ca singura biografie publică)? Doinaș este, indiscutabil, un mare poet și un extraordinar cunoscător al ei. Peregrin prin "mitologice", el ne lasă să ghicim o respirație antică, eterată, în cutele textului și, în același timp, lasă să pătrundă miresme tari, violența cromatică (v. **caii**). Dar nu agreează rețeta postmodernistă, iubește Forma, nu juxtapunerea de forme și coduri și în pofida intarsiei livrești, a reverberațiilor intertextuale nu are, afișată "la vedere", plăcerea combinatorie, eșuând în parada simbolurilor descărnate. Sub clorotica paloare a soarelui, Venus e "palidă-a azururi" dar "inimile de noroi" pulsează. Și Erosul rămâne un principiu cosmic. Această **liriosofie** stinge conflictul dintre natură și cultură, ea nu se vitaminizează cultural pentru simplul motiv că nu poate exista altfel. Cultura este chiar Poezia, și nu fondul ei nutrițional. Platonician, invocând "Jumătatea de om" donitoare a-și afla împlinirea (cuplul etern, mânat de rebrenianul calvar al căutării), poetul vizează și adastă la "recile oglinzi cu prund de argint" (**forma omului**). Și tot rebrenian (nu invoca marele ardelean "romanul sferoid"?), Șt. Aug. Doinaș purcede la aflarea **locului privilegiat**, fertilizat de sânge livresc. Într-acolo îl mână, cum se destăinuie, doar "pelerinajul sferic", fără a se îmbolnăvi de o demiurgie țâfnoasă. În "pădurea (sa) de simboluri", poetul ascultă cu umilință șoaptele Bibliotecii, dar nu întoarce spatele realului "gros".

Adrian Dinu RACHIERU

Viorel GHEORGHITĂ

ELOGIUL POVESTIRII

Un proces început cu decenii în urmă, acela al abolirii naționalismului ca doctrină și mod de existență, îmbracă, în prezent, aspecte paroxistice. Pretextele sunt numeroase, iar exploatarea lor e fără de limită, cel mai adesea, aceste pretexte, metamorfozate și în argumente Cornea, se rezumă la conflictele interetnice, sau interreligioase, numeroase în ultimul timp. Mi-a fost dat să ascult însă și o argumentare mai aparte, aceea a d-lui Cornea, potrivit căreia, naționalismul e cel puțin un nou sens, dacă nu o imposibilitate (care există), e o dragoste fără obiect, națiunile (neamurile), ca entități sau colectivități specifice, neexistând. O atitudine asemănătoare, chiar dacă, la un prim excurs, nu la fel de exacerbată, se manifestă și față de modulul de existență rustic, față de sat și țărani. Și satului i se contestă statutul de entitate, de entitate în sens metafizic, mai ales. Și nu de azi, de ieri, și nici doar în planul permanențelor culturale, ci și în cel al existenței lui geografice, aleatorii. Erodarea lui, în plan cultural, a început, în mod paradoxal, cu "Semănătorismul", care, idealizând, a frânt procesul de ajungere la o reală conștiință în sine. "Realismul critic" s-a raportat la sat precum la un obiect merit cercetării obiective, efectele urmând să se răsfrângă asupra cercetătorului, respectiv scriitorului, și nu asupra obiectului investigat, chiar și atunci când el, scriitorul, își avea sorgintea în mediul rural. "Modernii" nu s-au oboșit să facă nici măcar atât. Când nu l-au contestat explicit, l-au abandonat pur și simplu, socotindu-l generator de cultură minoră, motiv de rămânere în urmă, obstacol chiar în calea progresului, în toate planurile, progres care, zic ei, vrem - nu vrem, aparține așezărilor (civilizației) urbane. "Realismul socialist", urmat de "colectivizare", a desăvârșit erodarea. Satul ca entitate metafizică, formă arhetipală, fenomen original și chiar ca alcătuire geografică, în mare măsură, a fost eradicat. Nu însă și ca "formă mentins" întrucât, au fost și mai sunt scriitori care au continuat și continuă să gândească și să scrie condiționați de matricea stilistică specifică, în același timp, românească și țărănească, dovadă clară că statul românesc ne e inevitabil pierdut. Au făcut-o (o fac) neprogramatic, funciar, gestul lor fiind cu atât mai semnificativ. Florin Bănescu se numără printre aceștia, scrisul lui relevând convingător perenitatea valențelor unui spațiu determinat, al celui bănățean.

Fecior de poet: judecând după nume, strănepot de ban sau de chinez de sat, aparținând prin origine și copilăriei ținutului gugulanilor, cu rădăcinile înfipte în cine mai știe ce vatră dacică, Florin Bănescu, omul și scriitorul, deopotrivă, e o zăvâcnire a continuității unei vieți, o mlădiță, relativ nouă, a unui fenomen original, vechi de când lumea, mediator, fără intenție, între ieri și mâine, expresie a unui stil ce poate fi numit - preiau sintagma filozofului Lucian Blaga - "Barocul bănățean".

Conceptul, nu sintagma, a fost, până nu de mult, îndeajuns de controversat. S-a născut și a evoluat sub zodia conotațiilor peiorative. Așa poate fi întâlnit la Hegel, Burckhardt, la Benedetto Croce chiar, zodie abandonată, în cele din urmă, în mod definitiv. Barocul i se

recunoaște, azi, legitimitatea, i se recunoaște statutul de "categorie esențială a spiritului", alături de clasicism și romantism. În "dicționar de idei literare", Adrian Marino clarifică lucrurile în mod exhaustiv. În ce mă privește, eu am rămas la definiția profesorului meu de estetică, Liviu Rusu: "preeminența formei față de conținut", definiție asemănătoare multora dintre cele elaborate ulterior, cum ar fi, citez din Adrian Marino: "...condiția și în același timp tehnica tip barocă, rămâne mereu disputa dintre conținut și formă, respectiv între esență și aparență, conflictul dintre esențial și vizual, rezolvat doar pentru o clipă, anulat în însăși confruntarea și suprapunerea efemeră a celor două planuri. Totul se petrece ca și cum material ar mima spiritul, mistificându-i s-ar suprapune adevărului, minciuna aparentei ar înlocui esența, tranzitoriu ar lua locul idealului, halucinația și forma ar abolii fugitiv realitatea, profanul ar absorbi sacrul și i s-ar substitui" (Op. cit. p. 235). E o caracterizare, evident, pertinentă, a barocului, să-i zicem cult. Barocul bănățean e unul popular. Prin urmare, ne e necesar

FLORIN BĂNESCU

ca totalitatea caracteristicilor enumerate să se regăsească în el. Oricum, nevoia de a povesti, în fond, nevoia de ficțiune, nevoia de poveste, cu tot ceea ce decurge din ea ca gest și semnificație, condensează în sine vectorii și trăsăturile a ceea ce înțeleg prin "barocul bănățean": extrovertirea, exuberanța, hedonismul tonic, sănătos, pendularea între realitate și irealitate, între esență și aparență, între adevăr și iluzie, și, nu în ultimul rând, făloșenia (mi-s bănățean), originalitatea și cultul deplinei libertăți, trăsături afirmate explicit de unele personaje emblematice ale povestirilor și, implicit, de modul lor de comportare sau reacție. Cu riscul de a fi învinuit de autoplagiat, citez dintr-o cronică a mea, mai veche, un fragment, zic eu, revelator: "răvășit de istorie - e vorba de satul lui Florin Bănescu - el nu cunoaște convulsii. Mereu sub un clopot de păclă albăstrie, cvasianonim și fabulos, (el) pare mai degrabă matrice, resursă izvor decât structură sau personalitate, duh, în orice caz, al unui etnos baroc". Apoi, drept confirmare: "...povestea lui Antănase (sau a cui o fi fost) nu era de fapt, cine știe cât de lungă - lungă pare numai până se ajunge la liez (și ei, povestitorii, se îndurau greu să ajungă acolo, mai bine zis se săturau a nevoie de povestit...)" sau nu se săturau niciodată, foamea aceasta intranzitivă, impulsul rostirii și nevoia fabulară fiindu-le un fel de blestem consubstanțial. Substanța povestirilor le era însăși povestirea, ca artă a convertirii predicatului în subiect, a verbului în nume, a numelui în existență. Spiritual, și înșii și satul există prin ea, prin povestire.

Florin Bănescu debutează la Editura Eminescu, în anul 1974, cu volumul "Să arunci cu pietre în soare". Urmează romanul "Iermi peste tei", (Ed. Eminescu, 1978), apoi volumele de povestiri propriu-zise: "Calendar pe o sută de ani", (Ed. Facla, 1982), "Moara de apă", (Ed. Facla, 1984), "La trei ape", (Ed. Eminescu, 1988) și, după o prea lungă pauză, "Oameni și lupi, biserici și tei", (Fundatia Culturală "Ioan Slavici" Arad, 1995). Am făcut această enumerare pentru

a sugera amploarea unei preocupări, nu etapele unei evoluții, întrucât, Florin Bănescu, pe parcursul acestui demers, din punct de vedere al devenirii sale scriitoricești (a mai publicat și alte cărți), rămâne consecvent de sine. Nu înregistrează nici căderi, nici schimbări de direcție. E și motivul pentru care nu comentez, în sine, ultima-i apariție editorială. Mai mult, consider precizările făcute de autor în capitolul-prefață al acestui deocamdată ultim volum, valabile pentru întregul fluviu al povestirilor: "...iată, o seamă dintre poveștile (nu povestirile n.n.) adunate aici (și nu numai a acestora n.n.) vin ca să dea la iveală unele adevăruri despre oameni și lupi, biserici și tei, strădanie ce s-ar cuveni continuată, (De cine? dacă nu tocmai de cel ce îndeamnă)". Până atunci, tuturor celor pomeniți și pomenite, li se închină aceste rânduri, scrise după însemnările pe evanghelie, octoihuri, călindare, adunate de pe hârtia îngălbenită a unor scrisori, de pe înscrisuri așternute pe dosul unor fotografii, dacă nu cumva și după cele înțelese din șuierul vreunui pui de vânt, șopotul izvoarelor,

șoptitul frunzelor de tei. "Mai ales - aș adăuga eu - după cele înțelese din șuierul puului de vânt, din șopotul izvoarelor, din șopotul frunzelor de tei", întrucât farmecul și, implicit, valoarea estetic-literară a acestor povești rezidă, în mai mare măsură, în "clopotul de păclă albăstrie" coborât peste realitate, decât în realitatea însăși a evenimentelor și a oamenilor care le întruhidează. Altfel spus, povestirea, la Florin Bănescu nu e doar un fapt al memoriei personale sau colective, o proiectare a realului în atemporal, ci și un fapt de limbă sfătoasă, învăluitoare, cu fraza pururea deschisă, ușor convulsivă, uneori redundantă, pitoresc prin lexic, seducătoare prin topică și muzicalitate, o limbă ponderată totuși, întrucât nu excede anumite limite, un anumit canon al artificialității și decorativului, în detrimentul organicității și firescului, o limbă care, în pofida aparențelor, rămâne în limitele unei drepte măsurii.

"Limba, privită ca un adaos de frumusețe - remarcă G. Călinescu în cunoscuta-i Istorie, - nu a făcut niciodată o operă a adevărat mare și nici în cazul de față - e vorba de paginile consacrate lui Ion Creangă - nu explică nimic". Asemănările între Florin Bănescu și Ion Creangă sunt ispititoare și chiar permise. Și unul și celălalt sunt exponenți culti ai unor spații ento-geografice determinate stilistic: Valea Ozanei - Valea Timișului. Și unul și celălalt conferă preeminență formelor, expresiei, în ultimă instanță, limbii, unei limbi ce nu e doar "un simplu adaos de frumusețe", și nici chiar un necesar mijloc de intercomunicare umană, ci mai mult, e "o modalitate de reprezentare", o spune același G. Călinescu, fără să aibă însă în vedere și consecințele, e un instrument de întemeiere, o forță a ființării, e, literalmente, creație. Factorii care determină anvergura procesului sunt alții. Îmi este însă greu să accept ca irefutabile ierarhizările în domeniu. Câtă vreme arta răspunde unor necesități, ori cum ar fi, ea este legitimă.

În mod obișnuit, "poveștile" își au

sorginitatea într-un sâmbure de adevăr pierdut în negura vremii. Distanța ce se interpune între acel sâmbure, respectiv momentul producerii evenimentului și cel al relatării lui, e, în ultimă instanță, un amestec de memorie și născociri, de unde senzația de ireal sau vis. Din acest punct de vedere, povestirile (poveștile) noului volum se constituie într-o surprinzătoare excepție. Sâmburele de adevăr al acestor povestiri nu mai e atemporal. În timp și memorie el ne este aproape. Lotrii din vremea stăpânilor otomane sau habsburgice sunt partizanii rezistenței, armate și nearmate, anticomuniste, sunt slătinarii cunoscuți, intrați în istorie și în poveste, în virtutea unora și acelorași legi. Chinezul Tudor, taciturnul Chentă sau Ana Iloveana, pe de o parte, și Mitogie a lu'Racu, Măcei Aghescu, Gia și Iosâm, din neamul Moaterilor, pe de alta, oricât ar fi de numeroși anii ce se impun între ei, nu există diferența specifică. Ei sunt, deopotrivă, slătineni, întruhipări, aparent diferite, ale aceluiași arhetip, după cum și lupul alb, cel de demult și cel de azi e simbolul aceluiași forte miraculoase-protéguitoare. Situaarea evenimentelor în timpuri diferite scapă ușor cititorului neavizat, atât de aceleași sunt harul povestitorului, fie el moș Clopa sau Florin Bănescu, și mecanismele integrării evenimentelor și oamenilor "în poveste", în "marea poveste".

"N-a fost ușor sub stăpânirea turcească și a fost și mai greu sub cea de i-a urmat. Când stăpânirile se făceau prea aspre, floarea junimii din satele gugulanilor se logodea cu pădurea. Lotrind prin munții, trăind ca lupii hățișurilor, lovind ba cetele de turci porniți după pradă, ba convoaiele carelor cu proviant ale celeilalte armate imperiale, junii nu și-au uitat satul de obârștie. Fiindcă acolo se aflau neamurile lor, și pământurile lor (fie ele și mai puțin darnice în rod și greu de lucrat) și bisericile lor unde se închinaseră și se rugaseră, încă din pruncie, tot pentru satul lor. De altfel, în pădure fiind, tânjeau după mândrețea lor de sat, care, fără a ține seamă de stăpânire totuși vremelnice, se afla sub stăpânirea Teiului Chinezului", adică în stăpânirea Veșniciei. "După cea de-a doua mare bătaie mondială, s-au pomenit cu un vrăjmaș nou, așteptat - o stăpânire înșchimbă cu totul tot, care făcea legile după bunul său plac, înălța minciuna în rang înalt și apăsa mai tare ca niciodată". Reacțiile au fost aceleași. Din păcate, timpul îndelungat și caracterul sălbatic al acestei ultime stăpâniri s-a soldat și cu un alt fel de urmări: depopularea satelor, desrădăcinarea, ca urmare a migrării spre oraș, risipirea datinilor, "prezumatul", descreșterea credinței, umflarea pismei, și, "te pomeniști", cu pierderea "și a harului de povestași". Această ultimă pierdere ar echivala cu sfârșitul, cu definitivul sfârșit al satului bănățean. Împotrivirea e singura reacție firească. Cerbicia unor scriitori, ca Florin Bănescu, de a nu renunța la har, refuzul de a-i detuma sensul, îndărătnicia în a povesti mai departe, e mai mult decât un demers personal, e o formă de împotrivire a satului însuși, un mod de a-și refuza moarte, o afirmare implicită a speranței că "odată, când va voi Dumnezeu, Teiului Chinezului se va întoarce în inima satului", în inima unui sat acum primejduit.

VERSURI DE LIGIA TOMȘA

Cumpănă

Ce întâmplare, doamne, peste lume-i
Când încă nu-i nici noapte
Nici dimineată nu e,
Când umbrele au aură pe frunți
Și suntem albi și negri
Parcă am fi cărunți:
Sau poate, icoane cu ștearsă poleială
Intr-un altar cu lumânări de ceară...
Te văd venind spre mine
Ca printr-un abur des
Cu pasul greu
Și ochiul gol și șters
Și-n mare cumpănire stând
ca pasărea pe-un fir de vânt.
Și parcă ești
sau mi se pare
Ca frunza lunii-ntr-o văltoare
Și-n juru-ți mari ispite cresc
Și n-am, cu ce, o Doamne
Să te ademenesc.

La ghicit

Am fost la o țigancă
Să-mi ghicească viitorul.
Și fiindcă și-a pierdut bobii fermecați
Mi-a ghicit în boabe de grâu.
Privindu-i palmele negre ca pământul
Așteptam din clipă în clipă
Să văd grăul încolțind.
dar ea trezindu-mă din visare mi-a zis:
"Vei muri".
Când am întreat-o cu glas tremurat
"Când?"
"Oricând
Ți se va părea prea curând..."

De iarnă

Iată doliul unui corb
La reverul zăpezii,
Și ne închidem în iarnă ca-ntru-n cuib,
Focurile verii
S-au topit ca o iluzie.
Numai cenușa mai pălpăie între voi,
Iarna ca o cățea ne latră anii
Și ne adunăm mai aproape
Unul de celălalt
Ca două păsări
Cu ciocul strâns sub aripa de lut,
Numai visele s-au sculat din somn

Mori devreme cu o dimineată.

Îndemn

Vino lângă altarul câmpiei și visează

Când zeul grăului aprinde patima verii pe rug,
Ciocârliile scriu metafore pe portativul zării
Și timpul aleargă pe roțile lui
În unduirea unei ode de pace.
Vino și visează
Te vei spăla de neliniști,
Umbrele din tine se vor topi ca un abur,
Ca soarele unui nor
Ți se vor destrăma dezamăgirile
Fiindcă pentru om, visul
E ca aripa pentru pasăre
Îi dă cer.

Speranță

Și-mi zic
Că poate încă nu-i târziu
Să-mi mai zidesc piatră pe piatră,
Dar iată,
Căteua timpului mă latră
Și visu-i doar un fir subțire
Dar greu ca o dezamăgire
Și viscolul iernii mă bate
Și zidu-i doar pe jumătate...

Vis

Și parcă-aieva visul se-nplinește
Și vii la geamul nopții dinspre zori
Și în vârtejul care te-nsoțește
Desparți lumina în culori
De parcă vii din altă galaxie,
Cu noi orânduirii care se cer.
Să-ntemeiezi o nouă armonie,
Cu alte legi între pământ și cer.
Și-ți ies cu dimineata albă-n cale
Fluturând-o ca pe un trofeu
Și mi-e atât de bine
Că-n drumurile tale,
Ți-ai găsit popas în visul meu.

Regret

Acum e târziu, se-nnoptează,
Trebuia să te cauți încă din zori
Prin cetatea aceasta cu metereze,
Să alerg pe drumuri
Cu tălpile desculțe pe jaruri de ierni
Fără ispita popasurilor înșelătoare.
Să iau cetatea în spate și să te caut.
Trebuia...
Acum e târziu, se-nnoptează,
Loboda și bozul îmi cresc pe cărări,
Se îngustează zilele în jurul meu
Ca o haină prea strâmtă
Și cetatea
Îmi aruncă dincolo de părți
Ca pe o creangă uscată, umbra...

Legătură

Nici somnul
Nu mă poate despărți de trup
Acest animal cu pielea vârstată,
Încet, încet,
Mă devoră-și-n vis
Cu gura lui nicicând săturată...
Și nu pot nici să-l arunc
Așa, ca pe o bluză la scăldat între tufe
Să-mi aleg altul subțire și nou
Din dulapul cu rufe.
Cu pecetiți împletite anume.
Suntem de la naștere tatuati
Eu il port,
El mă poartă prin lume,
De zgarda vieții legați.

Florin BĂNESCU

VARIAȚIUNI (LITERARE) ȘI OGLINZILE LOR (PARALELE)

După ce publicaseră prin revistele din (pe atunci) Cehoslovacia, Ungaria, Yugoslavia și, firește România (chiar dacă revistele noastre literare le erau mai puțin deschise), scriitorii de limbă slovacă din Nădlac, pregătind explozia unui fenomen literar excepțional, au hotărât să-și alcătuiască propria lor revistă.

Având în dr. Corneliu Barborică un entuziast susținător și în editura Kriterion (director Domokos Geza) un for cultural înțelegător, în anul 1978, a apărut primul număr al antologiei literare "VARIATIE" ("Variațiuni").

Colectivul redacțional era format din Dagmar Maria Anoka, critic literar cu pertinente evaluări ale literaturii slovace și totodată poetă de mare sensibilitate precum și talentată prozatoare, Corneliu Barborică, traducător de mare subtilitate, el însuși poet, autorul unor lucrări fundamentale despre literatura slovacă și cel fără de care nu se putea cliinti o frunză din Nădlac, Ondrej Štefanko -

despre virtuțile sale am tot vorbit și nu vom osteni să o facem, el fiind autorul unei biblioteci întregi (mai având texte de proză, poezie, eseu, istorie literară, critică și așa mai departe, cât să umple încă...două biblioteci): Din acel moment, respectându-și conștiințios ritmul de apariție propus, "Variațiuni" ne-a prezentat an de an o adevărată antologie a operei scriitorilor de limbă slovacă de la noi (și nu numai atât). E drept, în limba slovacă.

Poezie semnată de Ondrej Štefanko, Dagmar Maria Anoka, Ivan Miroslav Ambrus (o voce poetică distinctă), Adam Sushanski (un...derbedeu de poet trăznind de talent) la care s-a adăugat cea scrisă de Ondrej Zetocha, Anna Lehotska, Pavel Husarik, Jan Chovanec, Stepan Unatinsky, Maria Mazikova etc. proză aparținând lui Pavol Bujtar (scriitor pe deplin afirmat, autor de povestiri, romane, basme, traducător și autor de manuale) și mai tânărul (atunci) Stefan Doval o promisiune a grupului, traduceri în slovacă din autori importanți ai literaturii române, încercări ale unor debutanți (într-o permanentă rubrică, intitulată "Mlădițe"), comentarii critice, semnalări ale unor festivități literare nădlăcane, iată ce întâlneam număr de număr.

La cel de al șaselea număr al "Variațiunilor", exclamam în revista Orizont, chiar din titlu: "Incredibil, dar adevărat!" La apariția numărului zece ce era să mai spun? "Fenomenul nădlăcan" se născuse. Emițând continuu semnale nemaipomenite dinspre Câmpia de Vest. Dar se simțea nevoia unei schimbări.

Aceasta s-a petrecut tot grație lui Ondrej Štefanko. A apărut "Oglinzi paralele", revista bilingvă româno-slovacă, care, iată, a împlinit și ea cinci ani de apariție.

S-a durat, astfel, un pod între două spații spirituale.

Câte o jumătate a revistei sau, altfel spus, "oglinza slovacă" a însumat un număr de 1664 de pagini; cele mai multe dintre acestea au fost rezervate

traducerilor din literatura română în limba slovacă. Statistic vorbind, aceasta înseamnă că 50 de poeți români, 29 de prozatori, un dramaturg și 14 esești din România au fost făcuți cunoscuți cititorilor slovaci. Tot aici s-a acordat un spațiu convenit creației literare a scriitorilor slovaci de la noi, fiind deschisă și o rubrică "Slovacii din România" în care au apărut 22 de contribuții importante privind istoria lor în țara noastră, reevaluând o moștenire spirituală bogată și relevând cultura populară. Să mai adăugăm că au fost recenzate 69 de volume nou apărute și că numerele revistei au fost ilustrate cu reproduceri din creația a 34 de artiști plastici, în mare parte români.

"Oglinza română", după cum era firesc a prezentat nume reprezentative din literatura slovacă.

Trebuie să menționăm și o inițiativă a revistei, cu rezultate

uimitoare, care tipărește la editura "Ivan Kraskko" din Nădlac suplimente

de carte, în două dintre colecțiile editurii: TRAVERS ȘI PUNȚI. Au văzut lumina tiparului nu mai puțin de 16 titluri în limbile română și slovacă. O altă performanță a revistei a constituit-o alcătuirea a două antologii, una de poezie contemporană slovacă, intitulată "Călătorind în țara făgăduinței" și una de proză slovacă modernă și contemporană (în două volume), "Taina lui Pavel Hron", bazate pe textele apărute în "Oglinzi paralele".

Împlinirea a cinci ani de activitate a revistei a prilejuit apariția unui catalog ce dă seama asupra eforturilor făcute pentru o mai bună cunoaștere a celor două literaturi.

Redactorul responsabil al publicației Ondrej Štefanko, a orchestrat admirabil această trudnică încercare ce reprezintă, categoric, un succes, fiind sprijinit de Dagmar Maria Anoka, universitară bucureșteană de acum, perfect sincronizată la intențiile lui Štefanko. Și, de ce să n-o recunoaștem, o modestă contribuție își aduce în calitate de redactor extern, autorul acestor rânduri.

Acest amănunt ne face să fim mai reticenți, așteptând ca aprecierile, atâtea câte vor fi, să vină din partea altor scriitori. Mai cu seamă a acelor care și-au văzut textele traduse într-o altă limbă.

La urma urmei, pătrunderea în Europa se poate realiza și prin... "pași mărunți", din aproape în aproape. Visul unora că vor fi descoperiți și, ca atare, publicați de către te miri ce editură importantă din Franța, de pildă, rămâne, totuși...un vis.

Până una alta, revista circulă și în afara României, mai ales în Slovacia și în comunitățile slovace din Yugoslavia și Ungaria. Ea este preluată și difuzată în lumea occidentală de doi distribuitori, unul din Germania și unul din Anglia, care "alimentează" cu publicații și cărți universități din Vestul Europei și S.U.A.

**PUBLIKAȚII CULTURALE
RĂDENE**

Viorel GHEORGHITĂ

GHEORGHE MOȚIU

Când m-am întors din detenție și m-am stabilit în Arad, dornic de integrare, am căzut, nu mai știu exact cum, în mrejele unui cenaclu literar "Alexandru Sahia". Printre protagoniști, un număr de tineri, (noul val), alături de scriitori consacrați ca: Al. Popescu Negură, Volbură Poiană Năsturaș, Gheorghe Moțiu, cunoscuți mie din perioada interbelică. Cunoscuți, nu și apropiați, așa că sentimentul meu, în timpul ședințelor de lucru, era și a rămas, o bună bucată de vreme, sentimentul unui om în expectativă. Asta se întâmpla prin 1965-1966.

Timpul a trecut. Veteranii s-au risipit, "Alexandru Sahia" a devenit Cenaclul Uniunii Scriitorilor "Lucian Blaga". Se agita o generație nouă. Dintre cei vechi, decan de vârstă rămăsese doar Gheorghe Moțiu. Nelipsit, punctual, competent și proaspăt în intervenții și, mai cu deosebire, discret și atent, ca nu cumva să supere, ca nu cumva să se transforme, fără voie, în mentor.

Ne-am apropiat, vrând, nevrând, ne-au apropiat vârstele, ne-au apropiat izvoarele - mă gândesc la revista "Gândirea" - ne-au apropiat simțămintele, educația, evident, atât cât stările de lucruri din anii aceia o îngăduiau. În drum, spre casă, uneori, se înfiripau și unele confidențe. "Ce părere aveți de această cugetare a mea?" Gheorghe Moțiu, trebuie să o spun, era un redevabil șlefuitor de diamante ideatice, un alcătuitor de aforisme, - el le spunea "stropi din cascada vieții", - bine cunoscut, apreciat în epocă. "Dar despre poezia aceasta, ce părere aveți?"

Îmi ascundeam cu greu ezităriile. De răspuns, trebuia să răspund și nu oricum. Un răspuns circumstanțial? În nici un caz. Un răspuns sincer, da. Dar cum să-l formulez? Sau, mai exact, cum să mă pronunț eu, nou venitul, când e vorba de prestația unui veteran căruia simțeam că-i datorez respect? Trebuia să o fac, totuși. Gheorghe Moțiu aștepta un răspuns - simțeam acest lucru - Gheorghe Moțiu avea nevoie de confirmare. Nu de una bazată neapărat pe o autoritate rece în domeniu, cât de una înțelegătoare, de o confirmare de la suflet la suflet. Avea nevoie nu de un răspuns critic, cât de unul de bun simț care să vizeze, cu precădere, omul și mai puțin Intruchiparea lui.

Același sentiment, aceeași stare de spirit mă stăpânește și acum. Când încerc să aștern pe hârtie gândurile sau, poate că, mai degrabă, simțămintele stărnite de manuscrisul în care Gheorghe Moțiu a stocat speranțe greu de estimat. Îmi este limpede. Sunt cuvinte ce nu se doresc nici introducere, nici călăuză, nici explicație. Poezia, îndeosebi, nu se explică. Natura-i imponderabilă, misterul care o caracterizează e bine să rămână netulburate de ingerințe și imperfecțiuni. Și rămân, în măsura în care relațiile ei funciare cu omul, autor sau consumator, nu se alterează, nu se disjung. Printre altele, e și acesta un motiv de a vorbi, cu precădere, despre autor relevându-i pasiunea pentru adevăr și frumos, despre rigoare intelectuală, despre curajul și perseverența-i în proiect.

Poeziile înmănușate, fie că e vorba de peisajele interioare, din prima parte, fie de poemele în proză, aforisme ceva mai dezvoltate, din partea a doua, nu transcend spiritul epocii în care au fost scrise sau, mai exact, spiritul interbelic din care s-au zămislit încă înainte de a fi scrise, nici gustul oamenilor de cultură din acele vremi. Ca urmare, actualitatea lor poate fi pură în discreție. Problema de receptare. Nu însă și semnificația existențial-omenească a lor, nu și ceea ce reprezintă ele pentru autorul nonagenar.

VERSURI DE GH. MOȚIU

SEMNAL NECUNOSCUȚ

lui Pavel Galea

A-nceput și-n suflet, toamna, să pătrundă.
Simt destinu-n mine-n ultima lui rundă.

Stau pe trena toamnei salbe de cocori.
Vântul viscolește și-n suflet și-n nori.

Albă diademă, stau pe fruntea ei,
Visurile noastre, toarse funigiei.

Timpu-atât de-adânc e și de greu și plin,
Că abia-l cuprinde, runda de destin,

Și printr-un nostalgic țipăt de cocor,
Își prelinge-n mine albul viitor...

Unde și-a făcut, destinul, început,
De îl simt acum semnal necunoscut?

A-nceput și-n suflet, toamna. M-a pătruns.
Simt destinu-n mine, ca un mers ascuns.

MOMENT MARIN

Fiului meu Ciprian

Un univers de valuri, nemărginit și gol.
Aici, doar cerul singur dă apelor ocol...

Încerc singurătatea-mi, în gânduri s-o sfârm,
Când, lopătând o barcă, mă depărtez de țarm.

Și printr-un gând, acuma străbat adâncu-abis;
Dar nu-i adâncul lui cât un adânc de vis...

Gândesc, dar gându-i teamă; și din genuni, apoi
Simt infinitul lumii cum se scufundă-n noi...

SEZON LIRIC

În memoria lui Tiberiu Vuia

Răsare amintirea în mine, gând cu gând
Și-mbobocește, floarea, sub cerul de sineală.
Ca o grădină vastă mi-e sufletul, curând,
În soare înflorită, petală cu petală.

Lin, picurii tristeții peste grădină plouă,
Iar crinii-albaștri-ai ochilor senini
Își înfloresc visarea, catifelati în rouă -
Pe lujeru-amintirii, buchete de lumini.

Grădina luminată stă-n zări de paradis.
E vremea înfloririi, suava dimineată.
Spre pretutindeni, iarăși mi-e sufletul deschis...
Și-așa, cuprins de-alean, stau între vis și viață.

AMINTIRE

Din lutul moale-al vorbelor plăcute,
Ți-am modelat făptura de verbină
Și, dulce, ca un cântec de-alăute,
Îți fulgeră zâmbirea de lumină.

Sub fruntea albă ca o crizantemă,
Doi ochi, ca două negre diamante.
Deasupra lor stă armonia - stemă -
Ca-n simetria strofelor lui Dante.

Potirul gurii, roșu-nsângerat,
Revarsă șoapte pline de mistere,
Iar muzica visării, pe-nserat,
Întoarnă-n tine dor de înviere.

Sub cerul serii, stelele te-ajung
Și cad sfioase-n părul tău, petale,
- Sunt totdeauna trist când mă străpung
În aceluși amintirii tale.

Poetul Gheorghe Moțiu, la 92 de ani, vizitat acasă de senatorul de Arad, Dorel Constantin Onaca

SPRE ZONA POEZIEI

Poetului Lucian Emândi

Coboară și la mine, poezie.
În tot azurul cerului te caut,
Acolo unde-n fluier și flaut
Răsună vesel tril de ciocârlie.

În unde line de singurătate,
Să vini să mă pătrunzi, divină lume,
Eu te primesc, cu Pegasul în spume,
În efemera inimii cetate.

Pe arcuri ferecate în volume,
La margine de viață, vād, barate,
Vibrările trăirii fermecate
De muzica poemelor postume.

Când stelele își vor aprinde para,
Coboară din zăpezile de munte,
Dar nu-mi aduce nici un nimb pe frunte,
Ci-mi logodește sufletul cu țara.

NOCTURNĂ

Lăstun ceresc, Luceafărul își face cuibu-n seară.
Peste grădini de-azururi, zboară o cometă
- Păună albă-a nopții, cu trenă violetă -
Zbor păsări de lumină în anotimp de ceară...

Larg se rotește Luna în zboru-i de condur
Și fulgii de lumină și-i ninge peste țară.
Departa-n zarea stinsă, se vād libărci de pară.
Și peste ape zboară o lișiță de-azur.

TOAMNĂ

Cocorii trec solfegiind
Spre zarea-nchisă-n violet.
Tristețea o măsor în gând
C-un sentiment de-anahoret.

Un lac stă îmbrăcat în stuh,
Iar ziua-n ceață camuflată.
Gândesc la vama din văzduh,
Unde mi-e inima cuplată.

Nu pot să mai aștept cocorii,
Căci toamna mi-a tăiat lumina.
Pun gându-n strunele viorii,
Și-aștept să cadă-n cet, cortina.

MĂRTURISIRE

M-am oprit pe margine de veac,
Să aud pământul cum suspină.
Din străfundul lumii, un zeu trac
M-a stropit în suflet cu lumină;

Dar lumina din străfunduri, lină,
Aruncată-n mine de un zeu,
A pătruns prin trupul meu de tină
Și-a crescut în juru-mi-curcubeu.

Stau de atunci pe margine de veac,
Apăsat de zodii de melancolie
Și sub vraja nouă a zeului trac,
Crește din lumină poezie.

(Din volumul "Semnal necunoscut", sponsorizat de senatorul de Arad, Dorel Constantin Onaca)

ISTORIA LITERATURII ROMÂNEȘTI ARĂDENE

ARGUMENT

Amploarea pe care a luat-o mișcarea literară românească arădeană în ultimele două decenii ale secolului trecut, până în zilele noastre, ne îndreptățește preocuparea pentru elaborarea unei istorii a acesteia, prima de acest fel în peisajul nostru cultural. Necesitatea obiectivă a unei asemenea lucrări este confirmată și de cei peste treizeci de membri ai Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Arad, la care se adaugă încă mulți ce nu sunt deocamdată membri ai Uniunii, care au tipărit peste o mie de volume de versuri, proză, teatru, literatură pentru copii, eseuri, critică și istorie literară etc. Dar, nu este vorba numai de o anumită cantitate, ci mai presus de aceasta, e luată în calcul, calitatea literaturii românești arădene. În acest sens, stau mărturie numeroasele premii ale Uniunii Scriitorilor din România, acordate de-a lungul anilor unor opere de valoare scrise de poeți, prozatori, dramaturgi arădeni sau ale altor instituții îndrăgite să aprecieze valoarea literară a lor.

Iată, de ce credem, că a venit vremea elaborării unei istorii a literaturii românești arădene, ce va consemna tot ceea ce s-a scris valoros până acum, pentru ca viitorimea să aibă un reper în ceea ce privește viața spirituală și, în mod deosebit, mișcarea literară a ultimului mileniu de existență pe aceste plaiuri strămoșești. Asumându-ne această sarcină, nu avem naivitatea să credem că va fi ușor. Mai întâi, vom avea de înfruntat orgoliile unora și, de ce nu, impostura altora. Apoi, volumul de muncă este neînchipuit de mare, iar ziua, din nefericire, are un număr limitat de ore.

Cu credința că bunul Dumnezeu ne va da puterea să trecem peste toate, începând cu acest număr al revistei „Relief”, reinviată prin strădania inimosului om de cultură, Emil Șimăndan, vom publica de fiecare dată o pagină de fragmente din istoria literaturii românești arădene, aflată în lucru.

INTRODUCERE

Orice literatură începe cu creația populară orală. Același lucru îl semnalăm și în ceea ce privește literatura românească arădeană. În acest sens se remarcă legendele lui Glad și Ahtum care s-au păstrat de-a lungul vremii, transmise oral din generație în generație. Acestea se referă la acțiunile eroice de păstrare a gleei și ființei românești.

Folclorul literar arădean era, la sfârșitul primului mileniu, influențat de bogomilism, fără însă să afecteze valoarea sa artistică. Dintre cele mai vechi creații populare arădene, amintim **Legenda Sfântului Gerard**, în care se vorbește și despre obiceiul țăranilor din acea vreme de a-și însoți munca prin cântec.

La începutul secolului al XI-lea, dar și mai înainte, mănăstirile noastre ortodoxe erau adevărate lăcașuri de cultură. Acolo s-au păstrat o serie de manuscrise copiate de călugări. La 1179 se consemnează existența la mănăstirea din Igrși a unei biblioteci cu numeroase manuscrise, printre care unul era provenit de la mănăstirea Hodoș – Bodrog.

În secolul al XIV-lea la mănăstirea din Bulci a fost copiat manuscrisul **Histoire romaneae** de Titus Livius. De altfel, în mănăstiri se emiteau documente în limba latină pentru autorități și populație (Cf. **Aradul – permanentă în istoria patriei**, 1978, p. 195).

În prima jumătate a celui de al doilea mileniu după Hristos, transmiterea creațiilor populare românești s-a făcut cu sprijinul diecilor și cronicarilor. Dintre acestea, istoria culturii românești a reținut legenda mănăstirii Hodoș – Bodrog, cea referitoare la întemnițarea lui Mihail Sălăjan (unchiul lui Matei Corvin) în cetatea Șiriei, legenda fetelor captive din cetatea Deznei, precum și legenda despre trecerea lui Mihail Viteazul, în 1600, prin Țărmure și Ineu (Op. Clt., p.192).

Literatura religioasă, predominantă în acea vreme, se îmbogățea necontenit prin noi manuscrise sau tipărituri, unele dintre ele foarte vechi, aduse adesea din Țara Românească și din Moldova.

Din informațiile istorico – religioase furnizate de Brancovici, se reține mai ales faptul că în 1687 Aradul se afla sub austrieci („Biserica și școala”, an LVII, nr.40/1 octombrie 1933, p. 2 – 4). În perioada următoare are loc cristalizarea conștiinței

naționale și începerea luptei de emancipare socială și națională a arădenilor, ceea ce a determinat înființarea mai multor școli și mărirea numărului de cărți românești destinate arădenilor.

Evenimentele istorice ale timpului nu ocolesc Aradul. Răscoala lui Horia Cloșca și Crișan (1784), **Supplexul...**, (1791) sau mișcarea iluministă sunt momente care privesc și vechiul comitat al Aradului. Lucrarea **Oglinda arătată omului înțelept...**, scrisă de iluministul arădean Nicolae Horga – Popovici (1741 – 1811), în 1801 și tipărită la Buda în 1807, cuprinde legende istorice și considerații morale de orientare iluministă. În această lucrare se pune cu claritate problema latinității poporului român, a continuității sale neîntrerupte pe teritoriul patriei noastre și a unității sale. Autorul dă sfaturi referitoare la buna comportare a tinerimii și inserează o naivă povestire istorică din trecutul Moldovei și Țării Românești. Sunt publicate, apoi, jalinice versuri pentru răposarea înălțatei crăițe Alexandra Pavlovna.

Același Nicolae Horga – Popovici a tipărit cu litere latine poezia **Spre bucurie...**, la Oradea, în 1808, care, după câte se cunosc până în prezent, este prima manifestare poetică românească originală, ce aparține unui arădean.

Înființarea în 1812 a Preparandiei din Arad, prima școală pedagogică românească din Banat și Crișana, aduce după sine sporirea eforturilor pentru înființarea de publicații românești, cât și pentru tipărirea de cărți. Gândul acesta l-a stăpânit pe Alexandru Gavra (1797 – 1884), care, după ce intră în posesia unor prețioase manuscrise, cum ar fi **Cronica** lui Gh. Șincai, scrierile lui Ioan Barac, Samuil Micu, C. Diaconovici – Loga etc., redactează un plan pentru tipărirea acestora.

Alexandru Gavra a urmărit și înființarea unei edituri pentru publicarea cărților românești și în acest scop a organizat o asociație numită **Ortăcia**. În planul editorial al lui Alexandru Gavra, pe

care l-a făcut cunoscut, în 1834 și domnitorului Munteniei, Alexandru Ghica, mai ales pentru a primi ajutor material, urmau să fie tipărite douăzeci și nouă de manuscrise. Tipărirea **Cronicii** lui Gh. Șincai de către Alexandru Gavra are loc abia în 1844, după un manuscris al lui Samuil Vulcan. În **Cronică**, Alexandru Gavra intercalează și trei corespondențe despre Gh. Șincai și Samuil Micu.

Până în 1847, Alexandru Gavra n-a tipărit decât șazececi de coli, apoi acțiunea nu mai e continuată, deoarece află că la Iași se va tipări în 1853, sub Grigore Ghica, o ediție după manuscrisul lui Vida, cu ocazia sărbătoririi centenarului nașterii lui Gh. Șincai.

În 1857 se înființează **Societatea de lectură** a elevilor români din cursul superior al gimnaziului din Arad. În acea perioadă nu se studia limba română în gimnaziu, ea fiind admisă, doar ca obiect facultativ, abia în 1863.

Activitatea literară din cadrul acestei societăți s-a materializat prin tipărirea, la 30 mai 1859, a almanahului „Muguri”, prin „conlucrarea junimei clericale și studioase a claselor gimnaziale superioare” și redactat de Emeric V. Stănescu (Mircea V. Stănescu).

Această „cărțică”, cum este denumit cu modestie almanahul de cei ce l-au editat, este o dovadă elocventă a dreptului poporului român la

Constantin Brâncuși - Muza adormită

promovarea literaturii naționale. Scopul almanahului este mărturisit cu claritate de Nicolae Cristian, clericul cursului I, în articolul **Onorați lectori**, unde afirmă, printre altele, că: „Puserăm la lumină cărțica aceasta, având ca scop restatornicirea limbii între studenții noștri..., ca măcar pe viitor să nu apună raza limbii acum străbătută...”.

Primul loc în paginile almanahului îl ocupă poezia. Semnează versuri: Ioan Goldiș (**Calu Muclu – Scaevola**), August Rusu (**Muma lui Ștefan cel Mare**), Vicențiu Grozescu (**Visul meu**), Nicolae Cristea (**Călătorul pe mare**), Paul Draga (**Sunt setos**), At. Marian Marienescu (**Visul copilei**), Iulian Grozescu (**Junele român**), Atanasie Șandor (**Încurajare spre învățarea științelor folositoare și a limbii materne**).

Almanahul „Muguri” a avut un frumos răsădit în epocă. Ioan Slavici l-a apreciat ca fiind „cea mai interesantă carte”, pentru tineretul de atunci. Aron Pumnul îl expediază din Cernăuți, la 15 iulie 1859, o scrisoare lui Gh. Barițiu, solicitându-i exemplare din almanahul „Muguri”, pe care îl aprecia: „Ne-am bucurat foarte mult, că tineretul român de la d-voastră începe să dea semne de viață națională foarte de timpuriu, din anii de școală” (idem, *ibidem*, p. 295).

În același an, 1859, Atanasie Marian Marienescu (1830 – 1915) a publicat la Pesta volumul de folclor, **Poezia populară. Balade și colinde**, din care se desprinde cu ușurință ideea unității culturale – literare a tuturor românilor. În acea vreme încep să apară tot mai multe volume de autori. Un exemplu în acest sens îl constituie apariția, în 1860, a cărții **Buchetul de simțăminte naționale** semnată de Mircea V. Stănescu. Apoi, în 1882, Ioan Tripa publică la Arad volumul **Poezii**, care aduce un nou suflu patriotic. Reprezentative sunt poeziile: **Marșul lui Mihail Viteazul în bătălia de la Călugăreni**, **Către Țara Românească**, **Cântec pentru cântec** etc.

De la sfârșitul secolului al XVIII-lea, românii arădeni și-au manifestat dorința de a avea o societate cultural – literară, cu scopul de a promova cultura și literatura românească, de a strânge la un loc românimea, pentru cimentarea legăturilor de unitate și frăție. În acea vreme, la Arad nu exista o publicație românească și atenția s-a îndreptat spre înființarea, în 1862, a **Asociațiunii Naționale în Arad pentru Cultura și Conversarea Poporului Român**, având în frunte pe Vicențiu Babeș, Anton Mocioni, Gheorghe Popa, Atanasie Șandor, Iosif Hodoș, Miron Romanul.

Ideea înființării **Asociațiunii...** s-a ivit pe la 1860, cu scopuri mai ales culturale. Statutul ei a fost aprobat în 1862, prin decretul alic numărul 15. 554, iar Consiliul locțiitor regal ungar a emis actul de aprobare numărul 10. 280 din 11 februarie 1863 (Dan Demșa, în **Ziridava**, 15 – 16, 1987, p. 317 – 333).

În apelul adresat românilor, organizatorii **Asociațiunii...** precizează: „Trezindu-ne, vedem că spre scăparea numelui și naționalității noastre de piere, întâia și neînconjurabilă dorință ne este a păstra și cultiva limba literară. Aceasta numai atunci o vom putea face, dacă înainte ne vom însoți mai strâns laolaltă, așa cu puteri unite să tăiem și să netezim calea către cultura națională. Spre acest scop inteligenții din Arad, după o conțelegere amiabilă, au aflat de bine a face pașii cuviincioși pentru înființarea unei societăți de lectură în centrul acestui comitat. Inteligența arădeană e pătrunsă de acea convingere, că bărbații noștri iubitori de literatură, împrăstiați prin acest comitat, ne vor sprijini în această întreprindere națională, pentru aceea, cu frățescă încredere, deschideți și această cale spre însoțire...”.

De la înființarea sa, **Asociațiunea...** a organizat, după modelul **Junimii**, o serie de conferințe, dintre care amintim: **Originea românilor** (Avram Sădeanu), **Limba și literatura românească în Ardeal** (Gh. Pop), **Noua mișcare literară** (Ioan Russu – Șirianu) etc.

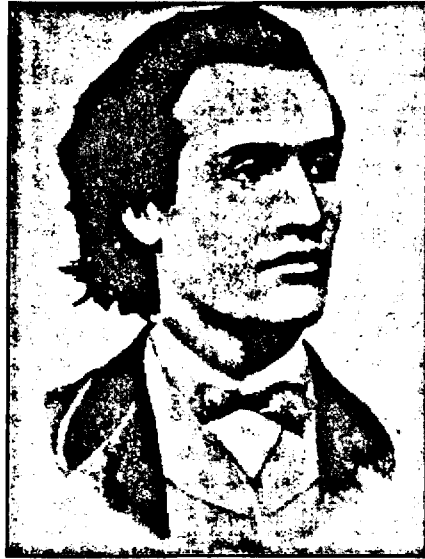
Printre obiectivele principale ale **Asociațiunii...** figurau: organizarea corului românesc, ajutorarea materială a unor tineri pentru continuarea studiilor, ridicarea unui nou edificiu pentru școala românească de fete din Arad, înființarea unui club, a unui muzeu, a teatrului românesc permanent și, nu în ultimul rând, înzestrarea bibliotecii cu cărți românești.

(va urma)

Eugenia GROȘAN

ANUL 2000 - ANUL EMINESCU

Fragmentul de proză "Archaeus" a fost tipărit pentru prima dată în volumul Mihai Eminescu, "Scrieri politice și literare", publicată de Ion Scurtu în 1905. Scurtu încadrează acest fragment epocii în care Eminescu era profesor suplinitor la Iași (prin 1875-1876). Tot el face prima prezentare a acestui "fragment cuprinzând începutul unei povestiri romantice-filozoficești, în stilul și în genul de idei din "Sărmanul Dionis"; e un dialog între poet și un bătrân filosof, în cadrul unei nuvele."¹⁾

Fragmentul intitulat de editori "Archaeus" este o transcriere și o retopire într-o versiune târzie a "unor note și însemnări" de proveniență mai veche, "Sărmanul Dionis" și "Povestea magului" atestând un moment pentru această temă a gândirii eminesciene. Pe de altă parte, fiindcă în nuvelă se amintește de regele Tiá, "ne putem închipui că s-ar putea să fie o introducere, plănuită mai târziu, a nuvelei de mai sus. După ce va fi făcut teoria veșniciei formelor universului, bătrânul ar fi povestit ca o ilustrație "Avatarii faraonului Tiá". Afirmatia că spiritul lumii se înfăptuiește "ici ca rege, colo ca cerșetor", ar fi fost foarte nimerit demonstrată prin aceea că Tiá este o dată rege în Memphis și apoi cerșetor în Sevilla. Însă așa cum se află, fragmentul este cu mult evoluat conceptual și alcătuiește un element deosebit."²⁾

Nuvela debutează printr-o notă umoristică, delimitând, în privința certitudinii, două tipuri de indivizi: unul reprezentat de membrul gros de la primărie sau de comisarul de poliție - oameni ce pricep tot și nu se îndoiesc de nimic - altul, având natura chinuită a cugetătorului, pune sub semnul incertitudinii lumea pe care o vede și însoțește orice judecată a sa cu o umbră de neliniște.

Desigur că "pe-un membru gros de la primărie sau pe un subcomisar de poliție" nu l-ar duce gândul să mediteze la probleme grave ale existenței: "afară de cumpene strâmbe și găinării în fața uliții, mai există oarecari lucruri, de-o însemnătate secundară, într-adevăr, de exemplu filosofia, poezia, artele, tot lucruri cari scapă perspicacității numiților domni, dar a căror existență nu se poate nega."

Discursul inițial e ironic-inteligent și vizează problema adevărului, care, trecut prin filtrul gândirii mai multor individualități, devine relativ: "lumea nu-i cumu-i, ci cum o vedem" și, categoric, în problemele filosofului e mai mult adevăr decât în siguranțele gănsacului. Critica socială e amară, usturătoare. Considerată ulterior mai

ales sub aspect teoretic și filosofic, această proză își are începuturile în proiectatele "Naturii catilinare".

De pana satirică a scriitorului nu sunt scutiți nici "Învățații cuvântului" care copiază adevăruri fără a le supune judecării, așa încât "cele citite trec ca niște coji moarte în hambarul memoriei, de unde ies la iveală apoi tot în aceeași formă".

Legătura între disertația precedentă și paginile ulterioare ne este oferită de o pledoarie pentru originalitatea gândirii care, după părerea poetului, cuprinde pe lângă lucruri absurde și unele semințe de adevăr.

Cititorul face cunoștință în cele ce urmează cu bătrânul înțelept de la "Corabia lui Noe", o crăsmă unde se poate bea vin ungueresc bun. Scriitorul se oprește curios și cu multă grijă asupra înfățișării și gesturilor bătrânului în jurul căruia plutește o undă de mister. Învățul, dispus să filosofeze, găsește, în tânărul de lângă el, un teren fertil.

Archaeus "este, prin natura ei speculativă, un dialog filosofic între un învățat și un novice curios. Metoda de

sensuri noi și interpretează în sensul metempsihozei această idee."³⁾

Eminescu nu urmărește a dovedi existența lui Dumnezeu ci indestructibilitatea ființei noastre inteligente, ca și Schopenhauer. El "aplică transcendentalismul kantian în felul lui Schopenhauer și raționează așa: posibilitate și realitate sunt identice, fiindcă sunt unul și același lucru, adică reprezentarea mea, și reprezentare imposibilă e un nonsens, din moment ce există. Cum însă lumea reprezentărilor e o lume a aparențelor, urmează ca bătrânul să dovedească tânărului interlocutor existența unui factor stabil, a archaeului."⁴⁾

Scriitorul nu e un filosof în înțelesul autentic al cuvântului, dar filosofează. El deschide porți noi de înțelegere a raporturilor interumane, a ființei umane în împăcarea ei cu sinele, însă înțelegerea e mai mult viziune inedită. Pornind de la ipoteza metempsihozei "Cine nu știe cu câtă realitate, cu cât adevăr se prezintă în vis chipuri cunoscute, grădini, case, strade, urechea aude muzică plăcută și mintea și

"Eminescu face din archeu, așa cum s-a observat de către istoriografia literaturii, un principiu universal, întemeiat pe monadismul leibnizian, dezvoltat în perspectiva trecerilor succesive ale sufletului pentru redobândirea virtuții inițiale, după credința pitagoricilor - individualitatea - număr din marea loterie a lumii, avându-și destinul supus influenței, de care vorbea Paracelsus și Van Helmont, pe care o exercită astrele asupra sa."⁵⁾

Archaeul, jumătate spiritual, jumătate corporal, este imboldul seminal al tuturor fenomenelor de viață. Este un "Archaeus faber" obștesc, și tot atâția archaei câte organisme sunt. În fond, acestea sunt abstrații cabalistice pentru niște constatări foarte cuminiți "că anume materia cosmică fermentează veșnic, adică e mereu păstrătoare de viață, după tipuri sau genuri stabile, care se refac mereu cu ajutorul fermenților"⁶⁾

Bătrânul îi expune apriorismul lui Kant, formulat în modul lui Schopenhauer cu lumea ca reprezentare. "La Eminescu cauza lumii este spiritul universal prin coparticiparea tuturor celorlalte spirite, eterne și ele. Posibilitatea pe care o găsim în mintea noastră este însăși posibilitatea de forme a Totului."⁷⁾ Ideea este reluată în "Sărmanul Dionis": "În șir, răspunse Ruben, poți să te pui în viața tuturor înșilor care au pricinuit ființa ta și a tuturor a căror ființă vei pricinui-o (...) Omul are-n el numai în șir ființa altor oameni viitori și trecuți. D-zeu le are deodată toate neamurile ce or veni și ce au trecut."

Archaeus aplicat la umanitate este tocmai principiul identității, prototipul fiecărui individ:

Privitor la Archaeu, Constantin Noica dă, în "Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești", un sens original acestui concept eminescian, fragmentul având o tentă polemică față de ceea ce Călinescu denumea "arhetip etern", "imboldul seminal al tuturor fenomenelor de viață." "Nimic grandios metafizic, nu un "arhetip" etern, în absolut, al lucrurilor, cu atât mai puțin o mistică sau o religioasă-cosmică rațiune seminală, ci o posibilitate, spune Eminescu. Dar e una organizată. Este o structură, dacă se preferă, una care ține și care face ca altceva să țină prin ea (...) putem acum vedea în arhei lui Eminescu tocmai principiile de ființare... Ființa lucrurilor, ființa existentului pe care o caută ontologia - anume: Ce este cu adevărat în lume? - își capătă cu arhei, un răspuns conceptual solid ar cu tot ce am făcut vădit în desfășurarea sentimentului românesc al ființei."⁸⁾

Concluzionând, Eugen Simion remarcă studiind acest gen de scrieri savante bazate pe dialog: "valoarea literară a scrierilor de acest gen este mai puțin remarcată la prima vedere. Urmărirea subtilităților dialogului cere, la lectură, o încordare spirituală pe care cititorul, obișnuit cu reprezentările concrete, cu epica senzorială, o întreține mai greu, curiozitatea lui fiind, îndeobște, pentru caractere și anecdotă. Din epica romantică, Eminescu a luat modelul poeziei filosofice, încărcată de dialoguri și referințe savante. Simbolurile sugerează neliniștea unor suflete fragile, derutate de mecanica dură a vieții și însăpământate de "pozitivismul" vulgar al fiistinului. În fond, astfel de scrieri impun o tipologie determinată printr-o incertitudine financiară și prin înclinația spre meditație."⁹⁾

inițiere este aceea de a ajunge la adevăr prin eliminarea soluțiilor absurde. Obiectul de cugetare rămâne tot apriorismul lui Kant, dar pe măsură ce discuția înaintează, apar noi implicații, concentrându-se în final asupra tiparului etern, archaeul."¹⁰⁾

Semnând oarecum cu meșterul Ruben, "Înțelept, disociativ, operând cu analogii savante și argumente de bun-simt, dar în toate speculațiile sale detașând un aspect al fenomenului și absolutizându-l (metodă obișnuită la idealisti), curiosul personaj face teoria archaeului și a apriorismului, a relativității adevărului și a subiectivității cunoașterii, adică divaghează pe marginea locurilor comune ale filosofiei idealiste, introducând, din când în când, referințe de un interes epic particular."¹¹⁾

Archaeul ar reprezenta ființa inalterabilă, natura vizionară ce călătorește de-a lungul timpului și spațiului în întâmplări diferite, este "singura realitate pe lume". El se poate transpune în coordonate spațio-temporale dorite pentru că, spune Eminescu, "condițiile a orice posibilitate sunt în capul nostru", aici se află timpul și spațiul, cauzalitatea cu necesitatea. Dacă la acest nivel e posibilă călătoria, înseamnă că ea e realizabilă de facto.

Reprezentarea ideii platoniene prin mijlocirea, adeseori recunoscută, a eului metafizic schopenhauerian este aici, în ordine filosofică, de necontestat. Archaeul exprimă în fond esența ce stă la baza tuturor fenomenelor, prototipul lucrurilor și ființelor și regizorul unic al întâmplărilor. Dar Eminescu alătură

aduce aminte cum c-a mai auzit odată această muzică..." se ajunge la îndoiala asupra dimensiunii gnoseologice. "Nu știu dacă știm ceva." Reflectarea noastră individuală este pur subiectivă și imposibil de argumentat logic: "Poate se zice însă că cutare om ciudat nu are drept când spune ceva? Cu ce-l combat? Cu aceea că alții zic ca tine că nu-i așa? Cu ce drept? Valoarea privirei lui este aceeași cu valoarea privirei noastre...numai c-a lui e izolată, pe când a noastră găsești și altele turnate pe-același calup. Dar e un visător? Bine. Cine? Noi ori ei? Asta e-ntrebarea...Poate că noi nu facem alta decât visăm într-un fel și el într-altul..."

După Eminescu, modul de a percepe realitatea este aleatoriu, lumea se naște din paradoxuri, iar omul e prea mic pentru a desluși adevăratele ei taine. Criticul Eugen Simion surprinde acest fapt: "Între rânduri, autorul strecoară observații mai grave, reluând ideile despre subiectivitatea reprezentării și incognoscibilitatea lucrului în sine (...) Altmând tonurile, uzând când de sarcasm și de batjocura subtilă (îndreptată împotriva individului de rând, a funcționarului birocrat de la primărie, sigur pe existență și univers), când de expunerea savantă, aforistică, Eminescu vrea să spună că lumea în sine e un problem, că n-o putem percepe și că, prin efortul înțeleptilor, pătrunde neori în acest univers necunoscut câte-o fulgerare a minții. Încheierea e, ca și în alte scrieri, că viața și lumea sunt un vis."¹²⁾

Archaeul e spirit etern, repetabilul, memoria identității, particularul în general, reflectarea spiritului universului.

Note bibliografice:

- 1) Mihai Eminescu, *Opere V - Teatru*, p. 750-751 în Mihai Eminescu, *Opere VI - Proza literară*, Ediție critică, introducere, note și variante de Aurelia Rusu, Editura Minerva, București, 1982, p. 720.
- ♦ 2) George Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. I, Editura Minerva, București, 1985, p. 244.
- ♦ 3) Eugen Simion, *Proza lui Eminescu*, Editura pentru Literatură, București, 1964, p. 129. ♦ 4) *Ibidem*, p. 132. ♦ 5) *Ibidem*, p. 129. ♦ 6) George Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. II, Editura Minerva, București, 1985, p. 247. ♦ 7) Eugen Simion, *op.cit.*, p. 131. ♦ 8) Mihai Eminescu, *op.cit.*, p. 772. ♦ 9) *Ibidem*, p. 723. ♦ 10) George Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. I, Editura Minerva, București, 1985, p. 245. ♦ 11) Constantin Noica, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, Editura Eminescu, 1975. ♦ 12) Eugen Simion, *op.cit.*, p. 133.

UNIVERSITATEA "AUREL VLAICU" ARAD

Misiunea Universității „Aurel Vlaicu” este pregătirea studenților pe plan profesional, uman și social, în sprijinul valorilor democrației, a dragostei de țară, precum și formarea continuă a personalității lor umane.

În contextul actual al apropierei României de stilul european și al deschiderii sectoriale de aderare a țării noastre la Uniunea Europeană, Universitatea „Aurel Vlaicu” se integrează prin preocupările ei prezente și de perspectivă în reforma curriculară a învățământului, concepută de Ministerul Educației Naționale în anul 1997 și anunțată ca un ansamblu de șase capitole, după cum urmează: 1) reforma curriculară (plan învățământ, programe, manuale) și compatibilitatea europeană a curriculum-ului național; 2) trecerea de la învățarea reproductivă la învățământul proactiv și relansarea cercetării științifice; 3) o nouă conexiune între școli, licee și universități, pe de-o parte și mediul lor înconjurător economic, administrativ și cultural, pe de altă parte; 4) dezvoltarea și ameliorarea infrastructurii și conectarea la comunicațiile electronice ale lumii de azi; 5) reforma managementului școlar și academic prin descentralizarea și crearea autonomiei instituționale; 6) forme avansate de cooperare internațională.

Conceptul că învățământul universitar este un serviciu pentru populație, iar cel preuniversitar pentru comunitate, are menirea de a crea o bază solidă pentru strategia unităților de învățământ. La nivelul rectoratului, acest concept a fost însușit și promovat continuu.

Misiunea Universității „Aurel Vlaicu”, declarată și verificată de comisiile Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare, este formulată în concordanță cu viziunea de serviciu și permite derularea reformei în învățământ în spiritul orientărilor Ministerului Educației Naționale și a specificului dat de autonomia universitară.

VOCATIA NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ A UNIVERSITĂȚII „AUREL VLAICU”

Având o economie dezvoltată (construcții de mașini, vagoane, industrie ușoară, agricultură și industrie alimentară, comunicații, instituții financiar-bancare ș.a.), Aradul este situat într-o zonă de influență vestică (numesc forme mixte și străine), în imediata apropiere a zonei libere Curtici.

Așa se explică faptul că Universitatea noastră nu își propune să se cantoneze într-un spațiu restrâns, oricât de important ar fi acesta, ci manifestă o deschidere națională și internațională, ambiția îndreptățită a distinsului corp profesoral este de a impune definitiv instituția noastră în conclavele învățământului superior românesc.

Vocația națională și internațională a Universității „Aurel Vlaicu” este confirmată de numărul mare de studenți veniți din toate județele țării, de relațiile de colaborare cu profesorii din toate marile centre universitare, precum și contracte cu universități de prestigiu din străinătate. Universitatea „Aurel Vlaicu” și personalul său academic face parte în calitate de membru cu drepturi depline în cadrul a 11 asociații profesionale interne și întreține relații de colaborare cu universități din Ungaria, Yugoslavia, Spania, Germania, Israel, Grecia, Franța, Finlanda, Anglia, SUA, Belgia, Olanda, Portugalia.

De asemenea, studenți din Republica Moldova, Ungaria, Yugoslavia și Italia se pregătesc în cadrul Universității noastre.

OFERTA EDUCATIONALĂ A UNIVERSITĂȚII „AUREL VLAICU”

Oferta Universității noastre cuprinde:

a) învățământ socio-uman, pregătind tinerii, alături de celelalte specializări, pentru asanarea morală a societății, în concordanță cu tradițiile umaniste-creștine ale poporului român;

b) învățământul tehnic care pregătește specialiști care, alături de confrății lor, vor revigora producția, învățământul și cercetarea românească;

c) învățământul economic și managerial prin absolvenții săi contribuie la crearea unui cadru adecvat

economiei de piață.

Confirmând calitatea învățământului și pregătirii în cadrul Universității „Aurel Vlaicu”, prin Hotărârea de Guvern nr. 535/1999 au fost acreditate sau autorizate toate specializările în cadrul instituției noastre.

Structura pe baza cerințelor locale și naționale de pregătire a specialiștilor, oferta educațională reflectă ponderea învățământului de lungă durată și distribuția specializărilor în conformitate cu parteneriatul economic, administrativ și cultural al zonei.

Oferta educațională a Universității „Aurel Vlaicu” se află în continuă diversificare fiind în concordanță cu cerințele pieței muncii, cu tendințele europene și cu reforma curriculară inițiată de Ministerul Educației Naționale:

SPECIALIZAREA - TEOLOGIE

Teologie Pastorală (4 ani)
Teologie Litere (Limba și literatura română - 4 ani)
Teologie Litere (Limba și literatura engleză - 4 ani)
Teologie Asistență Socială (4 ani)
Universitatea Petroșani punct de lucru Teologie Pastorală (4 ani)
Universitatea Petroșani punct de lucru Teologie Asistență Socială (4 ani)
Teologie Sistematică (master - 3 semestre)
Teologie Practică (master - 3 semestre)

SPECIALIZAREA - INGINERIE

Tehnologia Construcțiilor de Mașini (5 ani)
Utilajul și Tehnologia Sudării (5 ani)
Material Rulant de Cale Ferată (5 ani)
Automatică și Informatică Industrială (5 ani)
Tehnologia și Controlul Calității Produselor Alimentare (5 ani)
Tehnologie și Control în Alimentație Publică și Turism (5 ani)
Tehnologia și Biotehnologia Protecției Mediului (5 ani)
Biotehnologii Aplicate (5 ani)
Finisare Chimică Textilă (5 ani)
Filatură - Ţesătorie (5 ani)
Tricotaje Confecții Textile (5 ani)
Sisteme Flexibile de Fabricație (studii aprofundate - 2 semestre)
Managementul Calității Produselor Alimentare (studii aprofundate - 2 semestre)
Managementul Calității Produselor Alimentare (master - 3 semestre)
Modernizarea Ecologică a Materialului Rulant (master - 3 semestre)
Ecotextile (master - 3 semestre)

SPECIALIZAREA - ȘTIINȚE ECONOMICE

Contabilitate și Informatică de Gestione (4 ani zi, 5 ani ff)
Finanțe Asigurări (4 ani zi, 5 ani ff)
Comerț, Servicii și Turism (4 ani)
Relații Economice Internaționale (studii post-universitare de specialitate - 3 semestre)
Informatică de Gestione (studii postuniversitare - 3 semestre)

SPECIALIZAREA - DREPT ȘI INSTITUȚII EUROPENE

Drept și Instituții Europene (4 ani)

SPECIALIZARE - COLEGIUL UNIVERSITAR

Institutori Limba Engleză (3 ani)
Institutori Limba Franceză (3 ani)
Institutori Limba Germană (3 ani)
Educație Tehnologică (3 ani)
Foraj - Extractie (3 ani)
Tehnologia și Controlul Produselor Alimentare (3 ani)
Tehnologie și Control în Alimentație Publică și Turism (3 ani)
Contabilitate și Informatică de Gestione (3 ani)
Tehnologie Informatică (3 ani)

- învățământul universitar de lungă durată, formă educativă predilectă, ce constituie baza formării viitorilor specialiști;

- învățământul universitar de scurtă durată, prin colegiile universitare;

- master pentru următoarele specializări: Teologie Sistematică, Teologie Practică, Managementul Calității Produselor Alimentare, Modernizarea Ecologică a

Prof.univ.dr. Lizica MIHUȚ -
Rectorul Universității "Aurel Vlaicu" Arad

Materialului Rulant, Ecotextile;

- studii aprofundate, care contribuie la desăvârșirea pregătirii profesionale;

- învățământ deschis la distanță, care va înlocui treptat învățământul fără frecvență, fiind destinat persoanelor care au loc de muncă, precum și tuturor celor interesați în această direcție;

- învățământul destinat adulților, formarea continuă, reconversia profesională și multidisciplinaritatea;

- se află în curs de autorizare dosarul Universității cu privire la dobândirea atribuțiilor de instituție organizatoare de doctorat (IOD).

Studenții Universității „Aurel Vlaicu” au obținut rezultate deosebite la licență, toate secțiile îndeplinind condițiile de acreditare, absolvenții obținând note foarte bune la examenul de finalizare a studiilor, chiar dacă acestea s-au desfășurat la Arad sau în alte mari universități din țară.

Prin calitatea procesului didactic desfășurat în cadrul instituției noastre, am reușit să transmitem studenților noștri cunoștințe și deprinderi, care au făcut ca marea majoritate a absolvenților Universității „Aurel Vlaicu” să fie angajați sau să-și conducă o mică afacere proprie. Numărul șomerilor din rândul absolvenților noștri este insignifiant și nu se datorează decât conjuncturii economice actuale neprielnice.

În sprijinul consilierii în carieră, în cadrul Universității „Aurel Vlaicu” ființează un centru de mediere a Muncii și un centru Universități - Întreprinderi.

BAZA MATERIALĂ

Încă de la înființarea sa și apoi de-a lungul anilor, conducerea Universității au manifestat o atenție deosebită pentru obținerea spațiilor de învățământ absolut necesare bunei desfășurări, la standardele academice, a instituției noastre.

Continuând secțiile de subingineri de pe lângă Institutul Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara și fiind susținută de Uzina de Vagoane din Arad, Facultatea de Inginerie își desfășoară activitatea într-un sediu propriu, devenit proprietatea Universității „Aurel Vlaicu”, situat pe Calea Aurel Vlaicu nr. 41-43.

(→ continuare în pag.14)

Prof.univ.dr. Lizica MIHUȚ
Rectorul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad

IULIANA PETRIAN

ÎN LOC DE CRONICĂ LA VOLUMUL "GHEARA LITEREI"

Poetului George Vulturescu

"O, sunt aici, scriu!"
Mă înspăimântă câinele de vers,
colții, atâta pătrundere,
 disperare,
dușmănie în el
atâta poezie în poezie
atâta banalitate și vâc
Oare de ce mă înspăimântă
"Gheara literiei?"
"Te aperi scriind"
"Atoateștiuturule!
Piei, viperă, șarpe în inimă!"

Pentru a fi luat în seamă,
Domnule poet,
sfârtecă foile cărților tale,
lipește-le cu scotch
pe altarul
unei biserici
în vreme ce călugărița
singură își face rugăciunea
sau dormitează în cușca ei
printre lumânări, calendare,
icoane și mir.
Fă-ți rugăciunea,
retrage-te pe scaunul preotesei,
ca un turist privește
spectacolul ce va urma.
În scurt timp se va și
Ce ai comis.
A doua zi procedează la fel
În altă biserică -
nu renunța, prietene,
cineva te vede, te aude...
la un fir de pescuit,
agață poeme în cârligul
undiței

Nimic nu e nou pe pământ: nici în credință, nici în fapte. Vechiul Testament a făcut posibil Noul Testament, iar Noul Testament, împreună cu Vechiul Testament își regăsesc importante personaje printre cei douăzeci și nouă de profeți ai Coranului: Lui Mahomed, Arhanghelul Gibrail (Gabriel) - Duhul Sfânt - i-a relevat Coranul. Înainte de aceasta, viitorilor creștini Dumnezeu le-a vorbit prin Fiul Său; și mai înainte, evreii au primit Cuvântul prin Moise. Atât acesta, cât și Iisus și Mahomed se regăsesc printre profeții Coranului. Toți trei își duc soliele către popoarele lor, însă islamul îi recunoaște pe toți trei, chiar dacă în surele medinense

asemănătoare împărțea spațiul pe meșteșuguri și în funcție de soiul mărfii expuse. Și într-un loc și în celălalt, cei veniți de afară știau doar atât cât trebuiau să știe pentru a câștiga timp și pentru a nu se rătăci. Însă, peste cele cunoscute de toți, peste severa rânduială ce nu părea să poată fi călcată, funcționari misterioși statorniceau legi menite a fi aplicate de toți, chiar dacă nu le erau accesibile decât inițiatilor.

Eva n-a venit singură la Bagdad, ci, așa cum s-a spus, făcând parte din familia unui sclav puternic. Este puțin probabil ca ea să fi fost una dintre soțiile oficiale ale aceluia, dar faptul că stăpânul ei fusese

GHEORGHE SCHWARTZ ILUSTRA HANGIȚĂ A BAGDADULUI

(Fragment din romanul CEI O SUTĂ-AXA LUMII)

ne este deschisă încercarea total eșuată a lui Mahomed de a se apropia de evrei și chiar dacă luptele dintre arabi și creștini vor dura numeroase secole. Respins de evrei la Medina, după ce le-a arătat credincioșilor săi că trebuie să se îndrepte spre Ierusalim, înainte de a-i orienta spre Mekka, Profetul, prin urmașii săi n-a reușit să realizeze nici apropierea față de creștini, numeroasele tentative de alianțe matrimoniale la cel mai înalt nivel eșuând și ele. Dar Coranul, așadar, este prefigurat de Noul Testament, iar Noul Testament de Vechiul Testament, iar totul este dat de Dumnezeu. El a scris toate și cărțile nu fac decât să amintească de toate. Eva a plecat izgonită din Rai și a ajuns în jurul lui 770 la Bagdad. Sosită în cel mai mare oraș al lumii, ea nu era decât o femeie oarecare și nu un semn, deoarece ea nu-i aducea nimănui aminte de Cealaltă Evă și nu reprezenta decât una dintre nenumăratele migrante venite din lumea nesfârșită ca să întregască milionul de locuitori ai nemaivăzutei metropole. Și, iată, A Cincizeci și una a ajuns o femeie dintre cele multe, așa cum și-a dorit.

Prințul celor O Mie și Una de Nopti abia se născuse și la etatea de cinci ani devenise de acum comandantul unei expediții militare, iar doi ani mai târziu "conducea" o armată aptă de a-i înfrunța chiar pe bizantinii în direcția cărora se îndrepta. Eva a înțeles repede adevărul concret al Coranului, după care cele nouăzeci și nouă de nume ale lui Dumnezeu se oglindesc în cele nouăzeci și nouă calități ale Acestuia, calități risipite peste tot în lume. Mai dese ca oriunde, la Bagdad parcă toate minunile s-au îngământit la un loc, copleșindu-i pe oameni sub povara splendorii.

Scribul, desigur, nu cunoaște suficiente amănunte despre cum a ajuns A Cincizeci și una în capitala lui Al Mahdi, cum a străbătut mările, râurile și deșerturile, cine a ocrotit-o și cine a călăuzit-o până să ajungă în familia unui dregător sclav. Scribul o regăsește în marea piață din al-Karkh, pe malul drept al Tigrului. Nu este de mirare că Eva s-a oprit aici: ea venea dinspre sud-vest și cartierul era suficient de fabulos spre a o năuci cu totul și a o face să-și caute alinarea acolo. Printr-o asociație de idei pe care doar ea putea s-o facă, imensa piață (lungă de vreo doisprezece kilometri și lată de vreo șase, am spune azi) îi amintea de cimitirul primei copilării: acolo cvartalurile de morminte erau riguros aliniate după starea socială și după credința decedaților, aici o ordine

amiral al califului ne face să credem că ea ar fi venit în capitala imperiului pe ape. (Sigur, acel amiral-sclav nu-și căra întreaga familie după el pe mări, însă probabil că, în drum spre casă, a racolat-o și pe tânăra femeie. Ce nu-și dorea decât să fie racolată). Dar în cazul acesta, Eva ar fi trebuit, o dată ajunsă în metropolă, să se mute în reședința - probabil încăpătoare - a stăpânului ei. Ea s-a oprit, totuși, la al-Karkh și n-avea să treacă niciodată Tigrul, din motive ce s-au pierdut în puțul timpului unei biografii prea umile și prea îndepărtate. Bunul cititor nu trebuie să tragă concluzii pripite: sigur că un sclav înalt dregător este ceva greu de înțeles astăzi, la fel ca și traiectoria urmată de o femeie venind din anturajul demnitarilor în cel al negustorilor.

Dar "Negustorul cinstit va sta la umbra tronului lui Allah" a spus Profetul, iar printre primii califi s-au găsit negustori importanți, care ar fi preferat "să moară pe o cămilă într-o călătorie de afaceri decât să fie uciși într-un război sfânt". O asemenea frază nu reprezenta nicicum o blasfemie. Și nici drept trădare nu era percepută. Excelenți războinici, cuceritorii unei jumătăți a lumii, încântați de poezie și de povești minunate, arabii iubeau viața și tot ceea ce o putea înfrumuseța. Căci, asemenea romanilor pândiți de *starea de ottium* și a "modernilor" cuprinși de *spleen*, și ei deveneau din când în când conștienți de zădărnicia vieții și de micimea și aparenta inutilitate a trecerii noastre prin eternitate. Doar artiștii și femeile mai sunt în stare să ne consoleze în asemenea momente dulci-amare. Iar Eva și-a asumat un asemenea rol. Un rol ce i se potrivea de minune. Eva care - prin străbuna ei - l-a izgonit pe om din fericirea solitară și nesfârșită și l-a aruncat în văltoarea luptei pentru supraviețuire, pentru satisfacerea orgoliilor și pentru o parcelă a unui surogat de rai, Eva era și cea mai potrivită pentru a-l călăuzi pe muritor în scurte plimbări pe niște teritorii doar de ea cunoscute. A Cincizeci și una era zveltă, plăpândă, aparent ușor vulnerabilă. Părul ei bogat și neobișnuit de lung, deși se cuvenea să fie acoperit, nu putea rămâne secret. (Nu era o excepție într-un conglomerat de cartiere născute din conglomerate de excepții. De pildă, celebra Zeim al-Mawasif: după ce însoțitoarele ei i-au potrivit pe cap cununa și diadema cu mărgăritare, "i-au împletit părul frumos și negru, înmiresmat cu mosc și ambră, în douăzeci și cinci de cosițe care-i atârnau până la călcăie" - A 656-a Noapte. Și, oricât de frumoasă, oricât ar fi dorit să fie - Zeim al Mawasif nu era o excepție.

Bagdadul era un diamant cu

nouăzeci și nouă de suprafețe, fiecare cu splendorile sale, repetându-se după o imaginație depășind cu mult mintea unui singur om.)

Prin ulițele strănte, din care mărfurile se revărsau ca vinul tămăios dintr-un ulcior prea neîncăpător, uriașa piață respira aidoma unor ființe vii. Nu exista seminție de pe întinderile Terrei care să nu fie prezentă acolo, doar că era imposibil să găsești - ca neinițiat - pe cineva anume într-un moment anume. Negrii, foarte diferiți între ei, albi blonzi și măslinii, galbenii cu ochii migdalați și alții asemănători cu albi, indivizii cu pielea incertă, însă și oamenii cu structuri anatomice stranii puteau fi întâlniți când nici nu te așteptai. După un șir neîntrerupt de surprize, nimic nu mai poate mira. Și, apoi, fără a fi pregătit, din îngustimea sufocantă a străzilor comerciale dădeai brusc de fluviu sau măcar de un canal cu apă, la fel de circulat ca și pământul. Și, involuntar, ridica capul spre a privi albastrul nesfârșit, căutând măcar acolo un loc unde aglomerația fără îndurare să mai contenească.

Eva a trăit vreo cinci ani¹⁾ în al-Karkh și i-a plăcut acolo întrucât tocmai vechile amintiri îi sugerau că a regăsit Raiul sub forma cimitirului de lângă Roma. Trecutul și prezentul s-au reîntâlnit și s-au făcut una. Trecuturile s-au unit și ele în acest contact cu prezentul. Eva era fericită: vremurile parcă s-au contopit din nou.

Dar viața era nu numai veselă la Bagdad, ci și tristă. Prea multă splendoare nu putea să se oglindească decât în mizerie spre a fi aptă de a fi admirată în adevărata ei măreție. Profeți și înțelepți cu frica lui Allah nu conteneau să le amintească, printre delicii, trecătorilor sfârșitul iminent al fiicăruia pe acest pământ. Urmașii lui Hassan al Basri, pretindeau, asemenea ascetului, că dacă lumea "ar ști ceea ce știe el, ar râde puțin și ar plânge mult". Doar că pe unii, certitudinea nenorocirilor viitoare îi face să-și ascundă spaimile într-un prezent cât mai efervescent. Aceia se și molipsesc între ei și se grăbesc să bea împreună din drogul uitării. Eva nu s-a amestecat nici printre asceți, nici printre puritani, femeia sufistă Rabi'a al-Adawir nu i-a fost model și A Cincizeci și una nici n-a știut vreodată de ea. Eva trăia un prezent real, construit pe reminiscențe de amintiri timpurii, amintiri pe care nici nu dorea, însă nici n-ar fi fost în stare să le mai pună în cuvinte. Ea se furișă într-o lume doar a ei, în care, însă, nesuportând solitudinea, invita cât mai mulți oaspeți. Scribul nu are amănunte despre modul cum s-a despărțit de stăpânul ei, cel ce a dus-o la Bagdad, dar o regăsește în imensa piață, unde femeia realizează în doar câteva luni o ospătarie celebră în epocă. Darnică atunci când dorea, A Cincizeci și una a știut să fie și șireată, ori de câte ori îi era amenințat confortul. În localul ei - tot mai încăpător - femeia își primea clienții cu mâncărurile cele mai rafinate din întregul cartier, venind acolo și demnitari și prinți spre a-și petrece clipele de uitare. Cu tot anturajul specific unei piețe unde se îngământesc indivizi din cele mai diferite clase sociale și rase, unde vagabonzii și hoții îi pândesc pe naivi și pe străini, Eva a reușit să creeze un spațiu care să nu se înconjoare de o faimă rea. Inițial, clienții au venit, în primul rând, fiindcă stăpâna putea oferi la orice oră din zi sau din noapte bucatele cele mai sofisticate proaspăt preparate. În curând, Eva a reușit să-și găsească furnizorii ei, care îi aduceau punctual fructele, animalele, legumele și ingredientele cele mai variate și din locurile unde acestea se bucurau de cea

(→ continuare în pag. 11)

(→ urmare din pag.10)

mai mare faimă. Comercianților lui se adăugau grădinarii necesari pentru a-i livra nenumăratele flori trebuitoare decoratiunilor, însă și aranjamentele culinare și siropurile de tot felul.

Al doilea motiv pentru care localul Evei a devenit repede un loc de întâlnire stimat era dat de calitatea servirii. Vasele din cel mai fin porțelan erau folosite doar pentru ceea ce-i priește prăjiturii, fructului, sosului aromat de mahallabia și de portocale. Străchinile din lut, nu mai puțin decorative, erau dedicate felurilor găsite, în vreme ce alte suporturi erau din lemn, fiindcă doar acesta îngăduie firesc puii fripiți, mieii la proțap și brânza dulce strecurată prin miere. Argintul nu era utilizat decât la ceea ce îi place argintului: stropitul cu apă aromată. Iar aurul, aurul era doar pentru regii bucatelor: djudaba, sparanghelul sau delicatesele din cele mai fine organe ale păsărilor și animalelor sacrificate. Nimic nu se prezenta ostentativ, totul era etalat la dimensiuni bine calculate, totul se dovedea motivat. Băuturile se serveau cu multă prudență, dar erau disponibile din toate soiurile imaginabile, multe neputând fi consumate decât la sugestia Evei, mușterii nici măcar cunoscând existența unor asemenea licori.

Al treilea motiv pentru care era căutat localul Celei de A Cincizeci și una era modul cum a fost amenajat: deși nu peste măsură de mare, el a fost împărțit astfel încât fiecare client să-și găsească ușor perimetrul cel mai potrivit, fără a-i deranja pe ceilalți și fără a fi măcar observat de aceia. Mari amatori de a se crampona de un prezent ce le era mereu înfățișat ca o escală înaintea nesfârșitelor suferine, arabii și ceilalți meseni erau încântați să asculte povești care să-i ducă în labirinturi cât mai încălcate și cât mai îndepărtate. Cântăreții erau la mare preț în Bagdad și unii dintre ei au ajuns în imediata vecinătate a celor mai înalți stăpâni, bucurându-se de favoruri cum doar iubii împăraților Romei au mai primit. Ciungi, chiori și murdari cățiva, frumoși și eleganți alții, cântăreții și-au găsit un adăpost în saloanele Evei și îi desfătau pe clienți cu arta lor. Unii o făceau ca să-și asigure hrana, alții mai degrabă pentru o carafă cu vin, câțiva pentru droguri, nu puțini spre a se lansa într-o carieră atât de promițătoare, chiar dacă îngreunată de o concurență acerbă. Și mai erau nenumărați cântăreți ce pur și simplu nu-și imaginau că ar fi putut face și altceva în viața lor, interpreți din vocație, neurmărind nici un scop mai îndepărtat decât acela de a se simți răsfrați în prezența celor din jur.

Eva a avut grijă ca localul ei să nu depășească aceste atracții, pe care le-a dus până aproape de perfecțiune: intimitatea, bunul gust, discreția constituiau legile ei de bază. Orice exces era interzis și A Cincizeci și una dispunea de oameni de ordine pregătiți oricând de a potoli zeluri nedorite. Și autorităților le convenea acel local: aici se întâlneau nenumărați oameni din toate categoriile sociale, dar și dregători și rude de ale dregătorilor. Locul era desprins din basm și lumea era slobodă la gură. Islamul nu făcea nici o diferență între rase și religii, nimeni nefiind segregat în Bagdad din cauza credinței sale. Oamenii stăpânirii erau peste tot și supravegheau liniștea cetății. Oamenii stăpânirii veneau și în localul Evei și-și petreceau ore multe prin diferitele parcele aparent etanșe ale așezământului. Însă nimeni n-a fost arestat vreodată acolo și nici încăierări sau violențe n-au prea avut loc. Că unii mușterii au dispărut pentru o vreme sau de tot ar fi putut fi perceput și ca urmare a celor spuse în cârciumă, dar nimeni n-a

avut vreodată dovada acestui lucru.

Și, iarăși, toate acestea n-ar fi fost posibile fără rețetele extraordinare și de o diversitate infinită și fără de puzderia de cântăreți aflați oricând la dispoziția clienților.

Abbasizii au știut să îmbine povestea bună cu mâncare nu mai puțin somptuoasă... Cu timpul, totuși, calitatea felurilor nu mai ținea de gust, ci de impact. Meniurile trebuiau să fie nu neapărat hrănitore, ci mai ales, variate și ieșite din comun. În ospătăria Evei se puteau servi, la cerere, legume din Europa, dar și din Siria, Africa sau Orientul Îndepărtat. Fructele erau de cele mai neașteptate culori și același soi putea fi admirat (sau savurat) în nenumărate variante. Căci, de pildă, merele din apus nu aveau aroma celor din Iordania, chiar dacă, uneori, le întreceau în frumusețe pentru desfătarea ochilor. Eva avea mere roșii, mere verzi sau mere galbene, dar și altele vărgate în zeci de nuanțe. La fel și perele, smochinele, portocalele și lămâii. Sutele de soiuri de semințe se amestecau printre măslinile de cele mai neobișnuite mărimi și culori. Cărnurile, atât de scumpe în Constantinopol, se găseau în cantități nefirești în Bagdad, iar modul lor de preparare constituia taina fiecărui bucătar.

Acolo unde materia primă era asigurată, competiția între cei ce o preparau era atât de mare fiindcă o faimă deosebită în servirea unui anumit fel putea să-l lanseze pe meșter în slujba celor mai importanți oameni ai lumii, iar salariile și avantajele de tot soiul erau pe măsură. Asceții erau îngroziiți că rapsozii au ajuns să cânte cu mai mare patos o fiertură

niciodată la același nivel de audiență cu tratativele despre mâncărurile dintr-un anumit pește sau cele despre modul cum trebuie aranjate petalele de nuferi în sosul de migdale.

Aceasta era realitatea și de ea profitau nu numai cei ce se îngrijeau de pitorescul mâncărurilor, cei ce le consumau, cei ce le cântau, nenumărații negustori și producători, dar și visele oamenilor. Ne aflăm pe vremea abbasizilor și frumusețea trecea cu adevărat (și) prin stomac. Ea era receptată cu toate simțurile, așa cum nu se va mai întâmpla niciodată: frumosul va fi contemplat cu ochii, cu limba, cu nările, cu mâinile, cu proprioceptorii, dar chiar și cu urechile: pe de o parte, mâncatul dovleacului va fi însoțit de un cântec despre virtuțile dovleacului, mâncatul mielului va fi savurat pe versurile unduitoare despre modul cum a fost preparat animalul, iar ibrahimyya (născocirea culinară a lui Ibrahim al-Mahdi, fiul Daylamei și fratele vitreg al lui Harun) se va bucura de stihuri mai înfocate decât marile victorii militare ale califilor.

Plăcerile gastronomice nu mai erau simple bucurii animalice, ci niște semne concrete ale unor satisfacții mult mai complexe. Iar semnele nu sunt decât "toate lucrurile care ne aduc aminte altceva, dincolo de impresia pe care lucrul însuși o produce asupra simțurilor noastre", după cum afirmase încă Sfântul Augustin. Sigur, printre mușterii Evei se numărau și trecători de ocazie, oameni cărora li se făcuse foame în imensa piață și care au intrat pentru a băga ceva în gură sau pentru a se odihni undeva de arșița soarelui și de oboseala zilei. Mai erau și alții care, atrași de faima localului, o dată ajunși atât de aproape, doreau să treacă

excentrică decât marile virtuți umane și chiar decât gloria lui Allah. Și - ceea ce li se părea cel mai deprimant - până și bărbații ce nu-și uitau niciodată îndatoririle religioase au ajuns să aprecieze asemenea producții.

Aceasta era realitatea, iar savanții, mai puțin patetici decât asceții, luau în derâdere "marile subiecte la modă", conștienți că știința lor nu va fi

și prin această experiență, dacă tot au venit în centrul lumii, la Bagdad. Numeroși bărbați din societatea bună căutau să se întâlnească într-un punct dintre cele mai moderne cu semeni de aceeași condiție socială. Nu lipseau nici veșnicii ariviști, încercând să forțeze niște contacte interumane considerate prielnice pentru o posibilă carieră din visele fiecăruia dintre ei.

(→ continuare în pag.15)

înșiră-le pe firul cu noduri.

Dacă undița e
necorespunzătoare
poemelor tale - multele -
confectionează una
cu un cârlig amenințător
și așa cu ele pe umăr,
pornește spre nemurire
pe malul celălalt.
În drumul tău pe bulevarde
toți vor întoarce capul:
"Uite nebunul! De POET G.V.!"
Atâta ți-e puțin?
Au zis POET?

Învață de la mine, poete!
Pune preț pe tine,
Multimiliardară
E mult prea puțin spus
Pentru mine nu s-au descoperit
Cifrele
Calendare... inventate.
Fiți serioși!
Artiști, matematicieni, mincinoși,
palavragii, naivi și săraci,
visători și culti.

Când Eu spun, e spusă:
nu șantaj, nu umilintă
nu coadă la ghișeu,
direct în poezie, în inima poeziei
în poezia inimii ca să zic
metaforic

ca voi.
"Tinerete fără bătrânețe și..."
HA, HA!
Al doilea HA e prelung, subțire,
atonal,
infinit.
Poeți naivi, știu pune preț pe
mine

doar Eu rămân.
Sunt geniala!
Pe mine mă cântă în fiecare literă
Sunt dracul gol, etern, etern...

VÂNZĂTORUL

În piața cu vechituri și șuruburi
cumpăr o carte.
Vânzătorul sincer: "O dau pe-o
bere".
"Nu vrei să-ți cumpăr eu o bere
și-mi faci cartea cadou?"
"Nu-s prost, dă banii, ia cartea!"

Șirato cu unsprezece ilustrații
color,

prefața în franceză:
"Ilustrațiile trei mii și prefața,
traducerea două mii,
cinci sute - câștigul"
Mă-ntreb: "Copertile? Să-i mai
dau o mie?"
Gândește: "Șase mii cinci sute-
ar fi de-un chef".

UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIȘ" ARAD

DREPT

Drept - 4 ani/zi
Drept - 5 ani/F.R.
Drept Comunitar - 4 ani/zi
Drept Comunitar - 5 ani/F.R.

MARKETING MANAGEMENT INFORMATICĂ

Marketing - 4 ani/zi
Marketing - 5 ani/F.R.
Administrarea afacerilor - 4 ani/zi
Administrarea afacerilor - 5 ani/F.R.
Finanțe, Contabilitate, Informatică - 4 ani/zi
Finanțe, Contabilitate, Informatică - 5 ani/F.R.

INFORMATICĂ

Informatică - 4 ani/zi

MEDICINĂ GENERALĂ

Medicină Generală - 6 ani/zi
Colegiul Universitar Sanitar-Nursing - 3 ani/zi

STOMATOLOGIE

Medicină Stomatologică - 6 ani/zi
Colegiul Universitar de Tehnică Dentară - 3 ani/zi

BIOLOGIE

Biologie - 4 ani/zi
Colegiul de Arhitectură Peisagistică - 3 ani/zi
Colegiul Universitar de Igienă a Produselor Alimentare - 3 ani/zi

ȘTIINTE UMANIST CREȘTINE

Istorie-Limba și Lit. Engleză - 4 ani/zi
Istorie-Limba și Lit. Engleză - 5 ani/F.R.
Istorie-Jurnalistică - 4 ani/zi
Istorie-Jurnalistică - 5 ani/F.R.
Jurnalistică-Limba și Lit. Engleză - 4 ani/zi
Jurnalistică-Limba și Lit. Engleză - 5 ani/F.R.

LIMBI MODERNE APLICATE

Lb. și Lit. Engleză-Lb. și Lit. Franceză - 4 ani/zi
Lb. și Lit. Engleză-Lb. și Lit. Franceză - 5 ani/F.R.
Lb. și Lit. Engleză-Lb. și Lit. Germană - 4 ani/zi
Lb. și Lit. Engleză-Lb. și Lit. Germană - 5 ani/zi
Lb. și Lit. Franceză-Lb. și Lit. Germană - 4 ani/zi
Lb. și Lit. Franceză-Lb. și Lit. Germană - 5 ani/zi
Colegiul Universitar de Asistență Socială - 3 ani/zi

ȘTIINTE POLITICE

Psihologie - 4 ani/zi
Științe Politice-Sociologice - 4 ani/zi
Științe Politice-Filosofie - 4 ani/zi
Științe Politice-Administrative - 4 ani/zi

EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Educație Fizică și Sport - 4 ani/zi

COLEGIUL UNIVERSITAR PEDAGOGIC

Institutori-Educație Fizică - 3 ani/zi
Institutori-Desen - 3 ani/zi
Institutori-Muzică - 3 ani/zi
Institutori-Limba Franceză - 3 ani/zi
Institutori-Limba Engleză - 3 ani/zi

COLEGIUL UNIVERSITAR DE SILVICULTURĂ

Silvicultură - 3 ani/zi

ȘCOALA POSTLICEALĂ

Asistent de Farmacie - 2 ani/zi
Agent de Turism-Ghid - 2 ani/zi
Asistent Social - 2 ani/zi
Agent de Gestiuone - 2 ani/zi
Birocică, Secretariat - 2 ani/zi
Funcționar Bancar - 2 ani/zi
Tehnician Cadastru - 2 ani/zi
Agent Vamal - 2 ani/zi
Agent Operații Expediție - 2 ani/zi
Detectiv - 2 ani/zi
Personal de Pază și Ordine Publică - 2 ani/zi
Cameraman Fotoreporter - 2 ani/zi

LICEUL PARTICULAR NR.1

Economic - 4 ani/zi
Economic - F.R.
Matematică-Informatică (Engleză Intensiv) - 4 ani/zi
Chimie-Biologie (Engleză Intensiv) - 4 ani/zi
Filologie-Limbi Moderne - 4 ani/zi

UNIVERSITĂȚI DIN STRĂINĂTATE PARTENERE ALE UNIVERSITĂȚII DE VEST "VASILE GOLDIȘ"

1. Universitatea "Koroș" - Bekescsaba / UNGARIA
2. Universitatea Tehnică - Budapesta / UNGARIA
3. Universitatea Medicală "Albert Szent-Gyorgy" - Seged / UNGARIA
4. Universitatea din Debrecen / UNGARIA
5. Universitatea "La Sapienza" / ITALIA
6. Universitatea din Padova / ITALIA
7. Institutul Superior "Saint Luis" - Saint Etienne / FRANȚA
8. Federația Europeană a Școlilor Superioare (FEDE) / FRANȚA
9. Universitatea WITTEN - Herdecke / GERMANIA
10. Universitatea "Matej Bel" - Banska Bystrica / SLOVACIA
11. Universitatea din Novi Sad / JUGOSLAVIA
12. Academia de Științe Medicale / POLONIA
13. Universitatea Dromten / OLANDA
14. Universitatea "Sao Paolo" / BRAZILIA
15. Universitatea "Liberty" / S.U.A.
16. California State University Berkely / S.U.A.
17. California State University Northridge / S.U.A.
18. Case Western Reserve University / S.U.A.
19. Georgetown University / S.U.A.
20. Suffolk University Boston / S.U.A.

PLANUL DE ȘCOLARIZARE PENTRU ANUL UNIVERSITAR 2001-2002

Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", inclusă în programele europene "LEONARDO DA VINCI" și "SECAL"

Universitatea Mileniului III, inclusă în spațiul al cunoașterii, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" a fost inclusă în Programele europene LEONARDO DA VINCI - Secțiunea Medicală și SECAL privind gestionarea riscurilor alimentare.

Rectorul Universității și colective de cadre didactice au onorat primele sesiuni ale comitetelor științifice ale acestor prestigioase programe de cercetare științifică:

- 1-5.02.2001 NICOSIA - CIPRU
- 22-23.02.2001 VESPREN - UNGARIA

Contribuțiile științifice originale ale corpului academic arădean au avut ca teme: dezinstiționalizarea persoanelor cu handicap mental, securitatea alimentară în condițiile unei agriculturi intensive chimizate.

NOILE SPECIALIZĂRI

propuse pentru anul universitar 2001-2002

FACULTATEA DE DREPT SPECIALIZAREA: DREPT COMUNITAR

Aspirația României pentru integrare în Comunitatea Europeană, crearea spațiului european al cunoașterii, mutațiile survenite pe piața de profil a muncii justifică înființarea noii specializări din cadrul Facultății de Drept. Curricula academică modernă oferită studenților este organizată modular, pe arii curriculare, familiarizând viitorul specialist în drept comunitar cu întreaga problematică juridică europeană.

Studiul intensiv al limbilor străine de circulație europeană oferă viitorului absolvent șansa mobilității și accesul pe piața europeană a forței de muncă.

FACULTATEA DE INFORMATICĂ SPECIALITATEA: INFORMATICĂ

Mileniul III fiind mileniul tehnologiilor informaționale, oportunitatea înființării acestei facultăți este certă. Spațiile de învățământ proprii,

sălile de curs și laboratoarele, dotarea informatică performantă, accesul la internet, asigură un învățământ academic la standardele internaționale.

Facultatea își propune specializarea studenților cu medii și limbaje avansate de programare: JOVA, DELPHI, SOL, HTML etc.

Facultate a tehnicii de vârf de impact internațional, studenții informaticieni vor putea accede încă de pe băncile facultății la oportunități de colaborare internațională în cadrul Programelor TEMPUS-PHARE europene la care Universitatea este parteneră.

FACULTATEA DE ȘTIINTE UMANIST-CREȘTINE SPECIALIZAREA: LIMBI MODERNE APLICATE

În contextul activităților dintre societățile comerciale, tehnica electronică folosită în același scop, relațiile de drept comercial internațional studiul limbilor moderne în societatea contemporană este o preocupare majoră, oferind șanse multiple, ceea ce sporește interesul tineretului.

Specializarea în mai multe direcții de vârf ale contemporaneității, cum ar fi relația cu publicul în contextul activităților dintre societățile comerciale, tehnica electronică folosită în același scop, relațiile de drept internațional etc., nu mai pot fi rezolvate fără o pregătire anume, dedicată acestui scop.

De aceea începând cu noul an universitar facultatea de Științe Umanist Creștine oferă absolvenților de liceu posibilitatea studierii concomitente a două dintre cele mai des utilizate limbi moderne: limba engleză cu limba franceză-limba germană.

COLEGIUL UNIVERSITAR DE SILVICULTURĂ SPECIALIZAREA: SILVICULTURĂ

Tradiția forestieră a României, istorica civilizație a lemnului, diversificarea ofertei pe piața forței de muncă în domeniul explorărilor forestiere, tehnicii culturilor silvice, cinegetică au făcut oportună înființarea acestui colegiu.

Colegiul beneficiază alături de săli de curs și laboratoare de o bază de practică deosebită, formată din: Grădina Botanică Universitară Macea, Ocolul Silvic didactic, Cabana "Gaudeamus" din munții Codru Moma, Stațiunea de Cercetări Socodor.

Curricula academică modernă include discipline fundamentale, de specialitate și complementare, care asigură multiple posibilități de inserție profesională în: ocoale Silvice, societăți comerciale de exploatare forestiere și transport, cadastru și organizarea teritoriului, asociații cinegetice și salmonicultură, inspectorate de mediu, păduri comunale și urbariale.

Conform legislației românești absolvenții Colegiului de Silvicultură au posibilitatea continuării studiilor într-o facultate de profil.

COLEGIUL UNIVERSITAR DE ARHITECTURĂ PEISAGISTICĂ SPECIALITATEA: ARHITECTURĂ PEISAGERĂ

Transformările urbanistice pe care le traversăm, aspirația românilor spre confort peisagistic, dezvoltarea sistemului de spații verzi justifică înființarea acestui colegiu.

Curricula academică modernă oferă multe discipline de specialitate cu caracter aplicativ menite să formeze buni practicieni pentru comunitate.

Prof. univ. dr. AUREL ARDELEAN
Rectorul Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad

UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIȘ" ARAD

Prof.univ.dr. AUREL ARDELEAN, rectorul Universității de Vest "Vasile Goldiș" - la masa de lucru

Patronul spiritual al Universității noastre, ideologul Marii Uniri din 1918, Vasile Goldiș, afirma că numai instituțiile cultural-educative, între care rolul de bază îi are învățământul, au menirea de a contribui la afirmarea unui popor, într-o democrație de tip național. În acest sens, astăzi putem susține cu toată convingerea că Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", instituție de învățământ superior acreditată, este o certitudine pe harta universitară românească, asigurând tineretului accesul în cel mai înalt grad la știința și cultura națională și universală, împlinind gândurile patronului nostru spiritual.

Membră a FEDE - Federația Europeană a Școlilor Superioare - întreținând relații științifice și schimburi de cadre didactice și studenți cu un număr de peste 50 de universități din peste 20 de țări, tânără noastră Universitate aspiră și spre o consacrare internațională. Ea este de altfel o instituție deschisă, planurile de învățământ racordate la cerințele și modelele internaționale asigurând o pregătire bazată pe principiile economiei de piață în toate sferele vieții sociale. De altfel Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" a aderat la "MAGNA CARTA A UNIVERSITĂȚILOR EUROPENE" (MAGNA CHARTA

UNIVERSITATUM EUROPAENUM - Bologna, 1988). Universitatea aplică sistemul ECTS al Creditelor europene transferabile care permite transferul studenților la Universități în străinătate. De asemenea Universitatea organizează la Arad modele de cursuri F.E.D.E. cu diplome recunoscute la nivel european.

Având ca bază principiul autonomiei universitare, înțeles ca modalitate specifică de autoconducere, în deplină concordanță cu Constituția României și cu legile existente, Senatul Universității și-a propus următoarele obiective principale:

a) pregătirea de specialiști performanți la nivelul cunoștințelor științifice contemporane și în concordanță cu cerințele de pe piața muncii;

b) promovarea cunoștințelor, metodelor și capacităților intelectuale în concordanță cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în spiritul demnității și toleranței, al schimbului liber de opinii, al apărării statului de drept;

c) formarea deprinderilor de muncă intelectuală necesare instruirii, perfecționarea continuă a activităților tuturor membrilor comunității universitare;

d) participarea prin activitatea de cercetare la dezvoltarea economiei și culturii naționale și internaționale;

e) afirmarea performanțelor științifice ale membrilor comunității universitare, în cadrul unor manifestări cu caracter național și internațional, sau în reviste de specialitate;

f) preocupare pentru satisfacerea condițiilor sociale de bază ale studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor.

Activitatea de instruire universitară s-a desfășurat paralel cu cercetarea științifică, aceasta validându-se prin comunicări în cadrul celor nouă ediții ale "Zilelor Academice Arădene", a numeroaselor simpozioane științifice organizate de Universitate, ca și prin lucrările publicate prin editura proprie "Vasile Goldiș University Press Arad" și în celelalte reviste de specialitate: "Jurnal medical", "Stomatologia arădeană", "Prolex" etc. Lucrările științifice valoroase au fost publicate în revista "Studia Universitatis "Vasile Goldiș" Arad".

Din punctul de vedere al personalului universitar, astăzi în cadrul instituției își desfășoară activitatea un număr de peste 300 cadre didactice, din care peste 80 profesori și conferențieri universitari. Cursurile sunt astfel concepute încât să existe posibilitatea unui anumit traiect profesional prin numeroasele discipline opționale și facultative

Prof. univ. dr. AUREL ARDELEAN
Rectorul Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad

oferite studenților.

Cei peste 8.000 de studenți ai Universității reprezintă cea mai elocventă dovadă a viabilității instituției noastre, a prestigiului de care ea se bucură deja în toată țara. Aproape 50% din studenți provin din întreaga parte de vest a țării, chiar și din județele unde există centre universitare de tradiție.

Acest număr mare de tineri, cu preocupări preponderent intelectuale, s-au integrat activ în viața socio-culturală a zonei. Prin participarea la mijloacele mass-media din această parte a țării, presă-radio-televiziune, studenții aduc un suflu nou, benefic consolidării acestor la fel de tinere instituții de interes public. Echipele culturale ale Universității participante la numeroase festivaluri artistice studențești își aduc și ele aportul la sporirea prestigiului instituției noastre. Este remarcabilă prezența a numeroși studenți în echipele sportive de performanță.

Gândurile și preocupările studenților pot fi exprimate în revistele studențești care apar periodic. Alături de "Jurnalul studentesc", cu un caracter mai general, există și alte reviste de specialitate. Ca element de bază în asigurarea calității învățământului subliniem că baza materială însumează 82.000 m.p. spații de învățământ din care 67% spații proprii.

Menționăm, în mod deosebit, existența laboratoarelor pentru toate disciplinele de învățământ în raport de profilul acestora, dotate la nivelul standardelor impuse de un învățământ modern și performant.

Biblioteca Centrală Universitară dotată cu INTERNET dispune de peste 112.000 volume, de numeroase periodice și reviste de specialitate atât din țară cât și din străinătate. Pentru a avea cele mai bune surse de documentare, biblioteca este informatizată și dispune de săli de lectură cu 300 locuri.

Gândurile de viitor ale tuturor membrilor comunității noastre universitare, în al zecelea an de existență a instituției, se îndreaptă spre consolidarea împlinirilor prezente și lărgirea sferei preocupărilor care să realizeze deplina consacrare națională și internațională a Universității de Vest "Vasile Goldiș" din Arad.

Adina GHIȘĂ

ANDROGINUL ȘI UNIVERSUL SATURNIAN

Aircea Eliade vorbea despre structura și originea mitică a literaturii prin continuitatea existentă între mit, legendă și epopee. Arhetipurile mitice supraviețuiesc în literatura modernă, dominând-o chiar. Modernitatea reiterează astfel temele mitice ale operelor primordiale, insulei paradisiace, cuceririi Sf. Graal, inițierii erotice și mitice, care devin, transmitându-se de la o epocă la alta, premise ale unor nenumărate metamorfoze. Elena ajunge astfel să întrupeze figura seducătoarei primordiale, Venus să fie asimilată cu hetaira, iar Adonis să-l întrupeze pe hermafrodit simbolizând arta magică a împreunăirii.

Trecând prin manierism și ajungând în modernitate, de-a lungul metamorfozelor suferite, miturile ajung să fie percepute mai mult ca imagini, ca structuri de metafore ce pot fi umplute. La fel se întâmplă și cu faimosul mit platonician al androginului. În reprezentarea magică a lumii lui populare primitive, androginul simbolizează imaginea originară cosmică, favorizând rodnicia și belșugul. Religiiile primitive includ figura hermafroditului în patrimoniul zeităților datorită anomalității lui, prin care se apropie mai mult de divinitate decât de oameni. Hermafroditul este copie a divinității bisexuate. În antichitate Platon da numele de androgin acestei ființe. Creștinismul menționează faptul la origine Adam era androgin. Pe de altă parte Magna Mater este celebrată de către multe culte religioase ca fiind bisexuată. Hermetismul ca și curent și știință ocultă propune prin intermediul lui Hermes Trismegistul figura unui Dumnezeu androgin.

Heruvimii, îngeri care înconjoară

divinitatea sunt înfățișați de către Renaștere aidoma unor figuri diafane a căror sex este incert întrupând mai degrabă figura androginului. Așadar, acest mit nu se pierde de-a lungul trecerii timpului ci este preluat sub diferite forme de către fiecare epocă. Romantismul avea să-l preia sub diversele travestiri în figurile lui Zeus, Apolo, Hera sau Ianus zeul cu două fete. Se remarcă aspirația fiecărei epoci în parte către această ființă autosuficientă.

MATEIU I. CARAGIALE

Dacă iubirea e o paradigmă a contrariilor, o continuă balansare între atracție și respingere, androginul aduce cu sine rezolvarea și aplanarea contrariilor.

Evul Mediu, Renașterea și prin intermediul ei mai apoi manierismul, barocul identifică figura androginului cu mitul unificator central. Sunt epoci ale contradicțiilor, epoci care iubesc contradicțiile și pentru care figura bisexuată apare ca o posibilă rezolvare. Din punctul de vedere al secolului XVI hermafroditul simbolizează dualismul care operează în lume dar care e anulat în lumea transcendentă, mai mult e emblemă a unei magice nunți alchimice în interiorul Athanorului (care ar putea simboliza aici corpul uman) între sulf și mercur, masculin și feminin, cer și pământ, noapte și zi. Contrariile se unesc în figura androginului al cărui corespondent în plan simbolic ar fi oul universal. Este surprinzător cum devine cultul efebului în platonism nu numai expresie a unei situații complexe de

ordin personal ci și simptom al unei concepții secrete despre viață. Efebul al cărui model european e Antionus reprezintă o sinteză bisexuată. Această pornire de unificare a celor disparate e trezită fără încetare și de trăiri magico-mistice ca reflex al unei năzuințe demiurgice.

Mistica creștină a cărei profunzime spirituală e mai presus de orice bănuială, se folosește de un metaforism erotic prin "vedeniile" propuse

de către sfinți (visul Sfântei Tereza). Leonardo da Vinci propune o viziune oximoronică asupra erosului: îngrozitor și dulce totodată, aducător de fericire și groază, și în final de nebunie. Epoca marilor inverșiți Leonardo da Vinci, Michelangelo, Shakespeare, abunda în reprezentări ale androginului. În pictură plutește "o atmosferă de seră, un erotism invertit al travestiului" care mai târziu va pătrunde în roman, lirică, teatru și balet. Literatura vremii preia acest motiv prin Gongora "Soledades", Marlowe "Hero și Leandro", Shakespeare "Măsură pentru măsură".

Renașterea florentină timpurie propune o galerie de portrete ce înfățișează o tipologie umană a cărei caracteristică definitorie este aceea că reunește echivocul erotic cu melancolia individuală. Totodată "hotarul dintre viață și vis e șters". Se configurează peisajul magic, ca o alegorie a tot ce este mister (arcanum) ca o generatoare de "meraviglia". Se remarcă o anume

favorizare a unui tip de artificialitate ce îmbină jocul, enigma, grația, misterul într-o magie hieroglifică. Gustav Renee Hocke face conexiunea dintre figurile picturii florentine și ideologia lui Baudelaire, Brummel sau D'Aureville. Putem vorbi astfel de prezența elementelor preluate pe această filieră și la Mateiu Caragiale dat fiind faptul că fusese influențat și fascinat de aceștia.

Nuvela "Remember" aduce în scenă un personaj extrem de controversat datorită ciudatelor sale apariții, și anume misteriosul Aubrey de Vere. Personajele operei lui Mateiu Caragiale sunt măști ale autorului. Ovidiu Cotruș vorbește despre o autocelebrare a scriitorului prin intermediul personajelor sale, atitudine care vine dintr-o imperioasă nevoie de automistificare. În acest sens "Remember" ar putea fi o confesiune disimulată, în cadrul căreia Aubrey de Vere devine catalizator al emoțiilor și aspirațiilor autorului. Acest straniu personaj devine totodată întruchiparea Trecutului apus pentru totdeauna evidențindu-și astfel aparența la "semeața semintie".

Metamorfozele măștii mateine presupun trecerea de la candoare la dezabuzare ca pe un dat firesc care închide paradigma degradării, stema sub care evoluează personajele. Masca la Mateiu Caragiale reprezintă, deci, nu numai deghizare ci o tentativă de constrângere a unor tensiuni de ordin dramatic. Deghizamentul conotează taina, adică ceea ce se găsește în spatele aparențelor realului și este semnat de fard și de extravaganța vestimentației.

(va urma)

Note bibliografice:

1) c.f. Gustav Renee Hocke, *Lumea ca labirint*, Editura Meridiane, București, 1973, p.52. ♦ 2) *Ibidem*, p.77.

UNIVERSITATEA "AUREL VLAICU" ARAD

(→ *urmare din pag.9*)

Clădirea a fost amenajată corespunzător, destinația ei fiind secțiile mecanice și electrotehnice ale facultăților. Sunt asigurate toate condițiile pentru buna desfășurare a activităților didactice: dotarea corespunzătoare a laboratoarelor, alimentarea cu energie electrică (220/380 V), apă, curent, canalizare, gaz metan (din rețeaua industrială a Uzinei), instalație de încălzire proprie care utilizează agentul termic produs de centrala electrotermică Arad, rețeaua telefonică. Recent pentru disciplinele electro s-a primit o donație din partea Landului Saar din Germania de aproximativ 200.000 de mărci germane, ce constă în echiparea unor laboratoare de electrotehnică și electronică industrială cu aparatură, mașini electrice și de automatizare, care să efectueze lucrări performante în domeniul respectiv.

Se cuvine să aducem mulțumirile noastre cercului de prietenie germană-

română din landul Saar, firmei DSK din Germania și firmei SOCOMAR din Franța, precum și societății non-guvernamentale și non-profit THW din Saarbrücken și inimosului deputat în parlamentul Landului Saar, dl. Willi Gehring. Ne exprimăm speranța că această frumoasă colaborare va continua, dovadă stă și faptul că din anul universitar 2000/2001 profesori din Saarbrücken vor preda în calitate de profesori asociați la Universitatea noastră.

Merită subliniată strădania depusă în repunerea drepturilor învățământului superior arădean de către Uzina de Vagoane Arad, care încă din 1972 amenajează și construiește spații pentru învățământ și cercetare. Atunci director general a fost ing. Iosif Nicolae, iar contabil șef ec. Pleșu Cornel, care timp de 15 ani au susținut moral și material prin deciziile luate continuitatea învățământului de subingineri.

În dezvoltarea învățământului superior a fost implicat direct și ec. Mitică Ciobanu care a sprijinit și reprezentat intereselor vagonarilor în modernizarea

bazei materiale de învățământ, cercetare, cazare și masă pentru studenți, sprijinind vânzarea clădirii și dezvoltarea actuală a învățământului superior sub frontispiciul Universității "Aurel Vlaicu" din Arad.

Facultatea de Inginerie își desfășoară activitatea didactică și în corpul C de pe strada Dragalina nr. 28 pentru specializările cu profil chimic, în corpul E de pe strada Labirint nr.6 pentru specializările cu profil textil.

Facultatea de Teologie și-a reglementat recent statutul în sensul că a fost pus în posesia legală a clădirii, ce i-a fost confiscată brutal și nedrept de către stat prin ipocrita modalitate denumită "donație". Facultatea de Teologie și-a început cursurile în primul său an de existență (anul universitar 1991/1992) în clădirea fostului Liceu Sanitar (B-dul Revoluției, nr.77), iar între anii 1992-1996 a funcționat în Corpul C de pe B-dul Dragalina nr.28, pentru ca abia începând cu anul 1996/1997 să se mute în spațiul pe care-l binemerită, al fostei Academii Teologice de pe strada

care-i poartă numele (Str. Academia Teologică nr.9). A fost necesar însă un miting de protest al cadrelor didactice și studenților teologi în frunte cu Prea Sfinția Sa, dr. Timotei Seviciu, Episcop al Aradului, Ienopolei și Hunedoarei. Mai amintim că deținem o arhivă de documente privind istoria învățământului și culturii în Transilvania de o valoare inimaginabilă, Facultatea de Teologie având șansa istorică de a beneficia de acest fond documentar, la care se adaugă o impresionantă bibliotecă teologică.

Recent, prin Hotărârea aproape unanimă a Consiliului local ni s-a atribuit "Școala generală cu 24 de clase din zona 300, Micălaca", un imobil aflat încă în construcție și pentru a cărui finalizare mai sunt necesare peste 10 miliarde de lei.

Universitatea "Aurel Vlaicu" reprezintă o instituție de învățământ superior de prestigiu ce se va impune, suntem siguri, în conclavul academic românesc.

VERSURI DE EUGENIA GROȘAN

ÎN MINE

În mine se naște bucuria din viscere
din fiice
din soare de amiază
de iarnă rece
din bucuria ploilor de ianuarie
la gândul înfrunzirii
e o-ntâmplare-a firii

emoție târzie
copilărie
frumuseți ce țin o veșnicie

tot ce dau e primit cu-nsuțită măsură
revărsarea caldă
ca sângele înflorit în făptură
îmi inundă orice celulă.

AMINTIRI FELINE

Munții nu și-au făcut decât datoria
crestele lor înzăpezite-n eternul privirii,
unicele, sunt mărturia
tregerii noastre sub stâncile norilor
trupul și-a scurs amprenta în eter
mişcări acrobate se-nvăluie-n cer

secunda e moale ca un sân de catifea

timpul poveștilor - ce bine -
n-a risipit amintirile feline
curcubeiele vocii, sămânța în stea
și dacă-l ating, degetele scânteiază
încărcate electric
m-apropie, mă re-creează
întreg și simetric.

ACOLO

Miroase a ierburi și aer verde,
a greieri și bondari,
în depărtări privirea se pierde,
în depărtările-n care disperi.

Caprifoiul amintește de copilărie
nostalgic și discret
dar azi în rătăcirii mă-mpie
povestea neuitatului secret

După plecarea noastră va să plouă
cu ierburi ude prin lumină nouă
după plecare va să vină vântul
să-ți spulbere tăcerile, cuvântul

BRADUL CU RĂȘINĂ

N-am avut curajul să-ți spun ție,
doar bradului cu-arome de rășină -
aș fi voit atât de mult să știe,
aș fi dorit atât de mult să vină -

eu mă voi pierde departe de munții verzi
nu pot să zic, și acolo soarele e rotund
iar iarba crește verde din vina nu-știu-cui
într-un la fel de simplu joc secund

ne vom întoarce mereu cu privirea
înspre-nfiorarea crescută-n-noi
și-o să mai tremure în gene amintirea
trecută prin prea multe ploii.

STARE DE SPIRIT

Pășeam îndurerată prin ierburi
îmbrățișând trupurile copacilor
prea triști pentru septembrie.

Nu veni, mai vreau o fărâmə de soare,
mai vreau o privire albastră,
mai am o aripă.

Trec cu toamna alături,
călcăm prin păduri toate potecile.
Am uitat să mă tem de vânt
ploaia nu mă mai roade
și știu: copacii nu mor
ci doar dorm o vreme, adânc.

(Din volumul "Singurul atu", în curs de
apariție, la Editura "Ioan Slavici" Arad)

GHEORGHE SCHWARTZ

ILUSTRA HANGIȚĂ A BAGDADULUI

(→ *urmare din pag. 10-11*)

Anii au trecut și localul Celei de A
Cincizeci și una s-a lărgit tot timpul cu noi
separeuri și noi intrări destinate celor ce nu
voiau să fie recunoscuți. Succesul
întreprinderii se baza pe calitatea ireproșabilă
a serviciilor și rafinamentul ambianței, pe
diversitatea obșnișurilor casei și pe modul cum
cele mai diferite caractere, etnii și profesii își
găseau răsplătite așteptările atât de
ireconciliante în afara aceluiași stabiliment. Drept
consecință, Eva a reușit să mai deschidă și
alte asemenea ospătării în al-Karkh. Despre
acest loc unic, Yakubi ne povestește că
reprezenta "o piață mare care se întindea pe o
lungime de aproape doi pasasangi și pe o lățime
de un pasasang." Fiecare comerț își avea
propriile sale străzi, dispunând de un număr
de locuri anume desemnate, prăvălii, curți,
astfel încât meseriile și categoriile nu se
amestecau. A Cincizeci și una a știut să
respecte de la început această separare
cutumiară. Însă localul inițial (și totodată cel
rămas cel mai important în conștiința vremii)
risca să devină un adevărat labirint, în care să
se rătăcească, până la urmă, și cunoscătorii.
Arhitecți și constructori celebri au creat
coridoare ferite și nivele suprapuse cu intrări
și ieșiri nebanuite, dar afluența mereu
crescând de clienți a făcut ca o încăperea de
la etajul întâi să se prăbușească într-o zi
nefericită până într-un spațiu amenajat la
subsol. Eva risca neplăceri extreme după
această nenorocire, însă lucrurile s-au
mușamalizat, iar fiica lui Finio a înțeles că și
locul acela își are limitele lui firești, astfel că a
deschis și alte restaurante asemănătoare pe
nenumeratele coridoare ale pieței. Nu numai
că se elimină astfel pericolul născute dintr-o
s sofisticare extremă a unei singure clădiri,
însă se puteau separa mai corect "meseriile și
categoriile" de care pomenea Yakubi. Totuși,
proliferarea "filialelor" s-a produs încet, cu mult
mai încet decât ar fi permis-o afluența de
solicitanți. Asta fiindcă Eva nu dorea să coboare
nivelul serviciilor și îi trebuia timp - ei, ca femeie,
mai ales - să organizeze o rețea tot mai
stufosă. Ea avea nevoie de furnizori, de
bucătări, de personal de serviere, de cântăreți,
de muzicieri, toți de un profesionalism măcar
acceptabil pretențiilor deosebite ale stăpânei.
Și, în primul rând, Eva avea nevoie de un bărbat
care să posteze în fața ei în relațiile tot mai
complicate și tot mai cunoscute cu atâția
oameni. Știm că pe bărbatul Celei de A Cincizeci
și una l-a chemat Muhammad și mai suntem la
curent și cu faptul că acesta nu era adevăratul

său nume. Soțul Evei era un creștin nestorian,
al cărui tată a venit la Bagdad de la mănăstirea
Dayr al Attiq o dată cu Mansur, căruia i-ar fi
oferit găzduire, atunci când califul a căutat
locul ideal pentru noua axă a lumii, noul oraș
reședință. O altă variantă, nu mai puțin
celebră, ar fi fost aceea după care
respectivul Muhammad ar fi fost un evreu
trecut la Islam, doar că scribul se îndoiește
în mod serios de veridicitatea surselor care
duc la această direcție: pe de o parte,
"stăpânul" rețelei de localuri atât de influente
trebuia să fie evreu, doar evreii ocupându-
se cu un comerț atât de înfloritor cu creștinii
din Europa de Apus ca să poată satisface
orice capriciu al celui mai excentric client,
iar, pe de altă parte, sursele sunt mult mai
târzii, când absoluta toleranță religioasă din
Bagdadul lui Mansur, Mahdi și Harun putea fi
trecută între paranteze de niște autori mult
mai puțin îngăduitori, pentru care evreu - nu
numai negustor, dar și personaj infam.
Dealtfel, scribul n-a găsit decât în surse
apusene această mențiune etnică a soțului
Evei, iar sursele respective numai tolerante
față de iudaism nu erau. Dar chiar și aici,
Muhammad, bărbatul Celei de A Cincizeci și
una nu-și purta numele de origine, ceea ce
face posibil ca el să fi fost într-adevăr un
convertit la Coran. Și mai fac credibile aceste
surse și faptul că personajul nostru nu era
decât un substitut al Evei, cunoscută și de
ele ("Muhammad evreu, soțul Evei"). O a treia
trimitere ni-l indică pe Muhammad drept un
venit din nord, din Bagaran sau din Kars.

Note: 1) În anii 790-795 ai erei
creștine. Cronologia asta este, însă, greu de
stabilit cu exactitate: pe de o parte, sursele
nu coincid, iar folosirea (noului) calendar
dionisian (de la Dionisie cel Mic Exiguus),
începută practic de Beda Venerabilul, nu s-a
încetățenit încă; pe de altă parte, calendarul
arab introdus de Umar I nu era încă nici el
"universal" în epoca abbasidă. De aceea,
sursele indică, între paranteze, după cifră, ba
AUC (Ab Urbe Condita), ba AD (Anno Domini),
ba AH (era începând cu Hegira), ba chiar și
vechiul calendar evreiesc. De multe ori,
inițialele dintre paranteze nici nu sunt
specificate, iar rigoarea din domeniu este știut
că nu reprezintă partea cea mai tare nici a
cântăreților și nici chiar a cronicarilor vremii.
Scuza scribului se bazează, de astă dată pe
realitatea că datarea majorității evenimentelor
vremii, chiar și probleme mult mai importante,
suferă de respectivele dificultăți. ♦ 2) Un
pasasang era egal cu aproximativ 6 km.

PAVEL VILIKOVSKÝ: CALUL LA ETAJ...

(→ *urmare din pag. 20*)

Poate că din cauza acelei cruzimi - dar
nu trebuie explicat, este extrem de logic, nu m-
am referit la cele petrecute. Întotdeauna ținem
ceva în taină atât de imprecis, atât de bălbăitor?
- Ai auzit ce s-a întâmplat cu doamna Plackova?
- m-a întrebat abia ce am intrat pe ușă. - Și-a
tăiat venele. - l-am răspuns că știu, dar nu s-a
lăsat indusă în eroare, îmi povestea mai departe
calmă și lungindu-și vorbele, fiindcă era nevoie
să scot fundul de lemn, să tai ceapa, să aprind
aragazul, să pun untura la topit, și așa mai
departe. - Uite ce carne miserabilă și cât am
umblat după ea! Și că peste tot în jurul ei erau
risipite flori. - Cugetam despre calmul acesta -
era în asta egocentrismul omului bătrân, sau
până la urmă chiar un fel de glorie ce răsare
atunci când alții n-au mai putut? Sau avea
senzația că prin acest gest doamna Plackova a
vorbit și în locul ei, că a eliberat-o de această
îndatorire? Că-i va ține un loc pe lumea aialtă?
Oricum, nu eram în stare să-mi explic calmul
mamei.

În ceea ce mă privește pe mine, aducând
iar vorba despre acel cal de pe scări, despre
dimineața de vară însoțită, despre flori...mai ales
flori. Ca din senin mi-am adus aminte, cum

odată, copil fiind am văzut plutind pe pârâu niște
pisoii înecați. Aflasem deja că pisoii se înecă,
nu era vorba despre asta: peste trei-patru ani -
"ai vrut piscică, atunci e treaba ta" - erau doi, încă
orbi, la gât aveau legate funte! Unul avea funtă
roz, celălalt abastră. N-am știut atunci la
repezeală să definesc ceea ce mă inducea în
eroare, am gândit doar în mare și vag: ce pierdere
de vreme! Să pui pisoilor gata să fie înecați funde!
Astăzi la o asemenea perversiune aș borfi: și
totuși, cât de umane sunt aceste împoțonări,
spoieli, această cumetrie cu moartea! Fiindcă,
nu-i așa, cum să-ți închipui moartea, dacă nu-
pui o funtă la gât?

Pisoii, bineînțeles, ni și-au pus singuri
funte. Nu s-au dus până la pârâu, n-au tras
aerul în plămâni, n-au închis ochii și așa orbi n-
au sărit în apă. Doamna Plackova avea un punct
de vedere propriu: crini?, garoafe albe?, nu știu,
n-am fost acolo; n-am fost să-i fac o vizită, fiindcă
n-aveam ce să-i spun, am văzut doar cum poliția
i-a sigilat ușa: ve sigilează cu o bandă de hârtie
colorată. Avea un punct de vedere propriu,
poate-și închipuise că va pluti în vană, în apa
translucidă printre flori, dar această închipuire
piense o dată cu ea.

Cândva doamna Plackova se temuse de

moarte. Se temuse de viol, dar asta-i evident,
pentru că dacă unuia în loc de sex îi cresc aripi,
pur și simplu nu-și poate închipui ce-i acela un
viol și cel mai tare îi îngrozesc cele de neînchipuit
pentru o asemenea făptură. Prin asta nu vreau
să-mi bat joc de ea, nici nu vreau să-mi fie milă
de ea, la urma urmei, atunci dintre toate acestea
calul era și tare speriat.

Ce poveste draguță, zâmbăreată este
aceasta, plină de cele mai bune intenții, și câtă
groază zace în ea peste tot. Soldat-soldat,
desigur slujește, execută ordinele, însă
concomitent, căci așa-i firea omului, concomitent
deasupra acestui plan inevitabil, ca să-i fie
suportabil, ca să se poată identifica măcar parțial
cu el, își înalță propria sa boltă ideatică - soldatul
își închipuie că alungă, supune răul, că aduce
oamenilor, deci și doamnei Plackova, ceva
îmbucurător, binevenit, îmbrățișat, acoperit cu flori,
ceva... Soldatul iubește calul, nu vrea să-l piardă,
își închipuie că la etajul patru îi va fi mai bine, că
acolo se va afla în siguranță.

Cândva doamna Plackova se temuse de
Dumnezeu; trăia, cum se spune, cu frică de
Dumnezeu. Peste treizeci și nouă de ani...nu că
ar fi murit, dar a fost nevoită să se îngrijească
singură de asta. Când cineva are un Dumnezeu

în această lume lipsită de Dumnezeu, când și-
l îngrijește, cultivă - da, ar fi meritat poate măcar
atât, chiar ea, ca Dumnezeu s-o cheme la el. În
cazul acesta Dumnezeu a ezitat pur și simplu.

Îmi place că doamna Plackova
avusese un punct de vedere și că, în ciuda
credinței sale în Dumnezeu, și l-a dus la
îndeplinire. Nu i-a fost frică de mânia preotului,
fiindcă acela care se hotărăște să acționeze
direct, nu mai are nevoie de un translator, dacă
va fi nevoie, îl va certa Dumnezeu în persoană.
Sau cine știe, poate că ea îl va certa pe
Dumnezeu.

Eu îmi închipuisem cândva că viața are
o construcție logică, că viața este o linie curbă
regulată, cu efect estetic. - Propun înălțarea în
ceruri în locul îmbătrânirii, - am spus aialtăieri la
Oficiul de Pensii; ce mi-am închipuit de fapt?
Dacă și Dumnezeu, datorită multămi comenziilor,
execută doar pe cele îngrămadite, războaiele
și genocidele, ce poți aștepta de la niște
funcționari? Da, și așa ceva îmi venise în minte
în autobus, că ar trebui să urgentez cazul, dar
oare nu știu ce mi se va răspunde? Se vor
justifica spunându-mi că pensionarul cărunt -
care lucrează acolo prin convenție civilă - m-a
informat greșit. La urma urmei, în închipuirile
mele nici n-am pus moartea la socoteală,
credeam că pur și simplu va sări peste niște
proceduri birocratice...

STUDII NIPONE

2

An II

IANUARIE -
FEBRUARIE
2001

4 PAGINI

Supliment de cultură și civilizație japoneză editat de revista "Relief"

Editorial

Nipponica Arad

Cu un an și jumătate în urmă, la 25 octombrie 1999, un grup de iubitori entuziaști ai civilizației japoneze au pus bazele Fundației Nipponica - Filiala Arad. Președintele Fundației-mamă din București este domnul Paul Diaconu, un reputat propagator al culturii și civilizației japoneze în România, dar și al culturii românești în Japonia. În scurta perioadă de existență, Fundația Nipponica Arad a reușit inițierea a două programe cu specific nipon, care vor fi continuate și pe viitor. Este vorba de expoziția de origami și de editarea revistei „Studii nipone”.

Expoziția de origami a avut loc în sala de expoziții a Palatului Copiilor din Arad, desfășurându-se în perioada 17-21 octombrie 2000. Expoziția a prezentat lucrările personale ale prof. Isabela Neamțu, care susține un curs opțional de origami la Școala Generală cu clasele I-VIII, Nr. 6 din Arad.

La vernisaj au participat numeroși învățători, profesori, studenți și elevi care, vrăjiți fiind de frumusețea compozițiilor de origami, au sesizat expresivitatea și perenitatea acestei arte tradiționale japoneze. Intitulând sugestiv expoziția „Pătratul jucăuș”, artista Isabela Neamțu a dorit să demonstreze că dintr-o simplă hârtie în formă de pătrat, deci o suprafață plană, se pot realiza minunate compoziții în spațiu.

Vernisajul a fost deschis de prof. Ecaterina Gerold, directoarea Palatului Copiilor din Arad și totodată gazda acestui eveniment, precum și de semnatarul acestui articol-bilanț. În final, fiind asaltată de numeroși copii, prof. Isabela Neamțu a făcut o demonstrație interactivă de origami, oferind tuturor copiilor prezenți câte un cocor din hârtie - simbol atât al artei origami, cât și al expoziției.

În perioada în care expoziția a fost deschisă, prof. Isabela Neamțu, împreună cu câțiva elevi de la cursul de origami au stat în permanență în sala de expoziție, realizând pentru toți vizitatorii câte un cocor, astfel că la sfârșitul perioadei de expunere s-au creat aproximativ 500 de cocori. Fiind un eveniment pe larg mediatizat în mass-media arădeană, succesul acestei expoziții a fost evident. De aceea, Fundația Nipponica Arad își propune ca în fiecare an, în luna octombrie, să realizeze o astfel de expoziție marcând în acest mod trecerea încă a unui an de la fondarea ei.

Spre sfârșitul anului 2000, obținând o finanțare de la Ministerul Tineretului și Sportului - Arad, Cercul Studentesc Nipponica Arad a publicat primul număr al periodicului „Studii nipone” (tiraj 250 exemplare, format A5). Coordonatorul proiectului a fost și a rămas subsemnatul, la realizarea revistei colaborând membrii și prietenii Fundației Nipponica Arad: Corina Brânci, Andrei Danciu, Simona Dragoș, Olivia Halic, Oana Igrășan, Paula Muntean și Mirela Pop.

Numărul a fost dedicat personalității scriitorului nipon Yukio Mishima (1925-1970). În aproximativ 50 de pagini din cele 64 pe care le are revista, a fost prezentată viața, opera, moartea și bibliografia celui care a fost unul dintre importanții scriitori japonezi ai secolului al XX-lea. Pentru a sublinia și mai bine cele afirmate de semnatarul materialelor, în cadrul revistei, a fost publicată și o piesă *no* a lui Yukio Mishima. Totodată, în paginile „Studiilor nipone” sunt prezente și următoarele rubrici: „Poeți arădeni de haiku” (Ștefan Doncea, Vladimir Belity și Lucian Suci), „Interviu”, „Recenzie” și „Arte marțiale”.

În luna februarie 2001, Palatul Copiilor Arad a invitat conducerea Fundației Nipponica Arad să participe la simpozionul intitulat „Noi, generația mileniului III”, cu tema „De la graffiti la origami”, invitația fiind onorată de președintele Fundației. Totodată, Nipponica Arad a stabilit relații de prietenie și colaborare cu numeroase cluburi de arte marțiale arădene, fapt care sperăm că se va concretiza într-un nou program realizat în comun.

Începând cu acest număr, revista „Studii nipone” va apărea într-o nouă formulă și într-un nou format tipografic în cadrul revistei „Relief”, așteptând colaborările iubitorilor Țării Soarelui Răsare.

Mihnea V. ȘIMĂNDAN
Președintele Fundației Nipponica Arad

Studiu nipon

Oameni și profit

Pentru cei interesați de fenomenul și mentalitatea economică japoneză, avizați sau neavizați asupra niponismului în teorie și acțiune, cartea lui Kazuo Inamori *Pentru oameni și profit - O filozofie a afacerilor secolului 21*, consacrată managementului în stil japonez, șochează prin sinceritatea abordării mecanismelor în care sunt obligați să acționeze oamenii de afaceri japonezi în piața internă a arhipelagului nipon și pe piețele lumii. Autorul, el însuși un om de afaceri japonez de mare succes, cunoaște structurile economice, sociale și politice ale Japoniei din interior și se folosește de ele pentru a-și expune experiența și gândirea de manager al unor companii de foarte mare succes. Kazuo Inamori împărtășește dezinteresat ideile managementului, aplicate de el în practică, și filozofia lui de viață în celebrele seminarii de management Seiwa-Juku, ținute cu mii de tineri conducători de companii mici și mijlocii din toată Japonia, pentru că, gândește el, „managerii micului business constituie elita adevărată a națiunii”. Inamori nu dorește să răspândească know-how-ul în management prin definiții, modele de structuri și scheme de afaceri și de acțiune, cum se predau în universități economice, el se concentrează, cum și recunoaște, „pe ceva mai important, pe cadrul corect al gândirii managementului și pe cursul corect al vieții umane”. Poate, tocmai de aceea, rezultatele seminariilor sale sunt deosebite prin performanțele îmbunătățite obținute, chiar în perioade de recesiune, de companiile mici și mijlocii conduse de tineri care au participat la expunerile lui Inamori în seminariile Seiwa-Juku.

Kazuo Inamori crede că acea „abilitate reală, numită management, acel ceva care trebuie să fie învățat” nu este schimbător de la un an la altul și ca să se facă și mai bine înțeles în explicarea concepției manageriale proprii, autorul cărții aduce în prim plan originile mentalității de acțiune în grup a japonezilor și recurge la spiritualitatea șintoisto-budisto-confucianistă a locuitorilor arhipelagului nipon. Pe aceste baze și pe concluziile trase din experiențele proprii de manager, Inamori sintetizează și împărtășește „cele 11 concepte ale managementului eficace” modern, făcut din inimă, ținând cont de interesele publicului și, evident, ale angajaților grupului ce formează compania. El sintetizează aceste concepte ale „căii managementului” într-o „filozofie a afacerilor secolului 21”, care, pentru a fi pusă în practică cu succes, trebuie ca tinerii manageri să se dedice total, cu sinceritate și onestitate companiei, angajaților acesteia, furnizorilor, clienților și acționarilor care și-au încredințat banii și

uneori chiar viața, acestor manageri. Ei trebuie să acționeze potrivit spiritualității nipone orientale.

Kazuo Inamori recunoaște rolul și contribuția esențiale ale birocratilor (funcționarilor guvernamentali) japonezi la refacerea economică postbelică a Japoniei și la dezvoltarea ei „miraculoasă”, care a plasat-o în poziția de a doua superputere economică a lumii, cu un produs intern brut pe cap de locuitor de 33.000 de dolari americani, cu circa 40 la sută mai mare decât al SUA, nivel care nu se reflectă, însă, în standardul de viață a japonezilor obișnuiți. Cu alte cuvinte, în dolari, japonezii sunt cei mai bogați oameni din lume, dar în yen, deși moneda lor națională este puternică, ei nu sunt bogați. Pentru acest motiv, el critică, pe de altă parte, sistemul birocratic japonez care pune bariere pieței nipone prin numeroasele reglementări și ordonanțe, și propune dereglementarea acestor reglementări, adică renunțarea la ele, ca nemaifiind potrivite nivelului de dezvoltare economică a Japoniei și mediului internațional de afaceri în care acționează corporațiile nipone. În caz contrar, spune el, în așa-zisa „democrație în stil japonez” se va pierde echilibrul dintre cele trei puteri ale democrației - legislativă, judiciară și executivă - consfințite ca separate în noua constituție postbelică a Japoniei, existând

Haiku

うめがかに
のつかに
やまじかに
かなでる

Ume ga ka ni
Notto hi no deru
Yamaji kana.

Dintre flori de prun,
Soarele răsare brusc
Pe drum de munte.

Matsuo BASHO (1644-1694)

pericolul depărtării de aceste principii de bază ale democrației, după care „Japonia va eșua, eventual, ca societate”.

Inamori își formulează opiniile îndrăznețe și criticile la adresa tarelor societății economice nipone pe baza informațiilor culese direct de la oameni de afaceri, birocrati și cetățeni obișnuiți. Tocmai de aceea are și curajul de a propune schimbări radicale în structurile birocratice, în mentalitățile de grup și de comandă birocratică centralizată și dăunătoare în condițiile liberalizării economice globale tot mai accentuate în lume.

Autorul cărții încearcă, invocând filozofia orientală, așa cum este înțeleasă

(→ continuare în pag. 17)

Florea ȚIUU

(→ urmare din pag. 16)

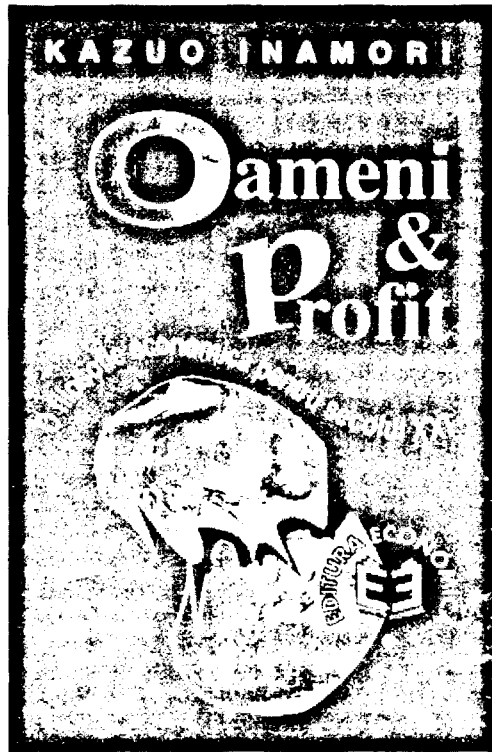
ea în Japonia, să convingă pe cei ce acționează în lumea afacerilor să se sprijine permanent pe „armonia socială” și pe „legea iubirii universale”, „să se mulțumească cu ce au”, să renunțe la lăcomie, egoism și să manifeste mai mult altruism și grijă față de cei cu care lucrează și cu care fac afaceri, să fie onești, corecți, cinstiți, să muncească mai din greu decât alții și fericirea lor să fie comensurată prin fericirea angajaților și a publicului, în general.

În partea I, „Viziunea mea asupra Japoniei”, autorul se ocupă, în trei capitole, de sistemul social-economic japonez, competiția puternică pentru a obține segmente de piață cât mai mari, piață controlată în același timp, de structurile de grup ce acționează pe piața globală a Japoniei. Tot aici el se ocupă de cauzele criticilor la care sunt supuse corporațiile nipone pe piața internațională. Ca să explice nevoia de a trăi împreună în societatea modernă, Inamori recurge la filozofia ciclurilor și regenerării resurselor naturale, fără de care se subminează însăși existența omului.

De „Corporațiile în societate”, cum spune și titlul, se ocupă în partea a II-a, insistând pe aplicarea unui management corect și deschis de către corporații, învățând de la natură și din experiența înaintașilor înțelepți. În această parte, ca și în ultima a cărții, autorul critică sever sistemul birocratiei administrative din Japonia și propune renunțarea la reglementările birocratice pentru a da companiilor, îndeosebi mici și mijlocii, libertate deplină de a acționa pe piață independent de orice constrângeri administrative ce le mențin în starea continuă de subsidiare ale marilor corporații, ocrotite de birocratia ministerială.

În cea de-a treia parte, „Management din inimă”, Inamori povestește, cu detalii, motivațiile manageriale proprii, trăite de el și colaboratorii

săi, în procesele de înființare a corporației Kyocera și a DDI, din telecomunicații, pentru a exemplifica și a formula, în continuare, cele „unsprezece concepte cheie pentru un management eficace”, așa cum este văzut și perceput de autor prin prisma filozofiei și

Kazuo Inamori, *Oameni și profit – O filozofie a afacerilor secolului 21*, Editura Economică, București, 1998

spiritualității japonezului. Aceste concepte sunt și îndemnuri de care managerul trebuie să țină seama dacă dorește ca activitatea lui și a companiei pe care o conduce să se orienteze ferm spre succes și să evite neprevăzutul pieței.

În partea a patra, „Teoria mea asupra umanității”, Inamori vorbește despre motivațiile

spirituale ale managerului, explicând pe larg dimensiunea spirituală a acțiunii și comportamentului oamenilor, în general, a managerilor în special, cu accent deosebit pe grija acestora față de angajații proprii și față de comunitate, iar pe plan mai larg, față de țara căreia îi aparțin. Pildele invocate de autor pentru a explica importanța factorului spiritual, de evidentă natură cvasireligioasă, chiar exagerarea acestui factor în abordarea subiectului central al cărții și anume „managementul de succes”, se constituie în argumente pentru o filozofie de viață bazată pe o voință puternică a omului și pe gânduri și fapte bune care-i pot schimba chiar și soarta.

În ultima parte, intitulată „Reforma în Japonia”, Inamori prezintă, în sinteză, comunicarea pe această temă rostită de el în 1996, la Hiroshima, în care avertizează că fără reformarea birocratiei administrative nipone care a ajuns să funcționeze ca o „dictatură birocratică” și fără schimbări substanțiale în structurile și realitățile politice, fără renunțarea la egoismul corporațiilor mari și dereglementarea reglementărilor birocratice în vigoare, există posibilitatea reală ca democrația japoneză, consacrată prin constituția postbelică a Japoniei, să fie în mare pericol.

Prin această lucrare, antreprenorul vizionar și omul de afaceri de succes și filantrop, Kazuo Inamori, redefinește imaginea managementului japonez al generațiilor secolului 21 și, așa cum scrie John Naisbitt, autorul lucrării „megatrends”, cartea *Pentru oameni și profit – O filozofie a afacerilor secolului 21* se constituie într-un exemplu în care Orientul instruieste Occidentul în materie de management, în beneficiul tuturor.

Poeți orădeni de haiku

Vladimir BELITY

Abia o pată pe firmamentul nopții luna pierdută-n nori.

Brumă groasă-n zori zdrențe-a roșiilor brațe totul a-nălbii.

Eupolă-albastră cerul de-asupra-ne fântână-ntoarsă.

De-atâta roșu tijele daliei se prosternează.

E-atâta pace de prind s-aud pocnind mugurii-n livadă.

Felinare-n vânt incremeniți ghiociei solidari în ger.

Gutui pe grindă mi-amintesc pe bunicul ce mult e de atunci.

Hăulit prelung clopotnița din sat înfiptă-n lumină.

Far torid cerul din mii de furnale țâșnește lavă

Joc de armonii; în vântul înserării talanții din nuci.

Lumina galbenă frunze-nridate seci totem al toamnei.

Momit de ecou fluturele pe clopot fâlfâie aripi.

Noapte de basm pe lac luna și-a prins cercei o broască-albastră.

Orizont noros stalagmite fugare sângeră cerul.

Dlopi cozi de păun soldați înșirați pe țârm prezintă onorul.

Roua din struguri scânteiază văpaie; de basm curcubeu.

Serviciu divin în biserica veche: cri-cri greierul.

Sevalet vița toamna pictând peisaje nonconformiste.

Falgerul norilor oferă veșnicia; se hrănesc zeii.

Fipăt mut frunza doar zborul de lebădă caligraf vântul.

Urcată-n cuiabar luna-barză galbenă clocește stele.

Valea curge basm rotocoale de ceață zori cu troițe.

Zori cu-nghet la sol baie-nt-un cer albastru lumină – cântă!

Arte

Muzica japoneză de koto

Strămoșul instrumentului *koto* își are rădăcinile pe continentul asiatic. Totuși ca și pentru alte instrumente, muzica japoneză de *koto* nu are nimic în comun cu cea chineză sau coreeană. Istoria muzicii de *koto* în Japonia se întinde pe mai mult de 12 secole. Cea mai lungă dintre țiterile lungi ale Asiei de Est, *koto* are corpul sculptat în lemn de *kiri* (paulownia) lung cam de aproximativ doi metri.

Peste acest corp elegant, alungit și ușor convex, sunt întinse 13 corzi de mătase egal tensionate, fiecare fir având ca suport o punte proprie. Pentru că fiecare coardă este reglabilă, este posibilă o infinitate de acorduri și, într-adevăr, se folosesc chiar în cadrul unui singur cântec, diverse tonuri, nefiind nimic anormal în faptul că se modifică tonul de bază în timpul compoziției.

Corzile sunt pișcate de trei pene (*tsume*) din fildes, purtate pe degetele de la mâna dreaptă, mijlociu și inelar. Sunetul fiecărei corzi poate fi modificat, crescut cu un semiton, un ton sau un ton și jumătate, în funcție de preferință. Cea mai mare parte a repertoriului tradițional implică *koto* ca acompaniament pentru voce, în recitarea unor poeme clasice. Compoziții recente utilizează *koto* în solo instrumental sau ansambluri pur instrumentale.

Părintele stilului modern de interpretare la *koto* este Yatsushashi Kengyo (1614-1685). Cu inovațiile sale aduse stilului și tehnicii, muzica s-a îndepărtat de stilul aristocratic

devenind mult mai accesibilă și populară. Unul dintre cei mai distinși compozitori de *koto*, ale cărui piese conțineau, în majoritate și versuri, este Rentaro Taki (1879-1903). Un mare compozitor al genului este Michio Miyagi (1884-1956). Acest geniu orb a lansat peste 300 de compoziții și numeroase inovații tehnice cum ar fi *kota* bass cu 17 corzi.

Ayoka Lister a învățat de mică să cânte la *koto*. Mai târziu a învățat să cânte și la *shamisen* și a studiat cu Yukiko Miyajima, apoi cu Tokue Nonaka și Kinoko Shirane la Miyagi School of Koto și Shamisen. A susținut numeroase concerte de *koto* și *shamisen* precum cele din Anglia, Franța dar și la prestigiosul Bunka Kaikan din Tokyo. Ea folosește deseori *koto* pentru a se acompania, specializându-se în clasicii japonezi, precum și muzica lui Michio Miyagi sau a altor compozitori moderni.

Ayoka Lister a absolvit Facultatea de istorie a Universității din Londra și și-a dat doctoratul în relații anglo-japoneze. Este lider fondator al grupului Kakehashi Sankyoku Kai format în toamna anului 1988. Este totodată membră a Asociației Miyagi de Koto din Japonia și a Consiliului Internațional pentru Muzică tradițională - Secția Britanică.

Andrei DANCIU

Personalități ale trecutului

Minamoto Yoritomo (1147-1199)

Războinic japonez, fondatorul shogunatului - formă de guvernământ de tip feudal care a durat aproape 700 ani. Născut în familia Minamoto, un clan militar foarte puternic cu descendență imperială, Yoritomo a fost exilat încă din tinerețe în 1160, în urma unei revolte eșuate împotriva familiei rivale Taira, revoltă în care tatăl său a murit. În 1180 el s-a alăturat unei alte revolte Minamoto și a stabilit cartierul general la Kamakura. Vărul său Yoshinaka i-a alungat pe membrii clanului Taira din capitala Kyoto în 1183, însă când forțele acestuia au creat tulburări în capitală, Yoritomo i-a alungat cu ajutorul fratelui său vitreg, Minamoto Yoshitsune. Yoritomo a stabilit un guvern independent la Kamakura, recunoscut și de curtea imperială. În 1185 forțe Minamoto sub comanda lui Yoshitsune au înfrânt clanul Taira în bătălia navală de la Dannoura. Gelos pe fratele său vitreg, Yoritomo a început să-l vâneze, folosind autoritatea imperială pentru a delega polițiști și funcționari publici care să-l caute pe fugat. Yoshitsune a fost forțat să se sinucidă în 1189. Păstrându-și cartierul general în Kamakura, Yoritomo a refuzat să preia tronul cu forța, dar și-a adjudecat în 1192 vechiul titlu de shogun, care îi acorda pentru totdeauna dreptul de a acționa după propria voință contra unui rebel. Clanul Minamoto a deținut puterea doar până în 1219, când dinastia s-a stins și a fost înlocuită de clanul Hojo. Însă shogunatul lui Yoritomo a stabilit modelul structurii guvernamentale în Japonia până la Restaurarea Meiji din 1868.

Paula MUNTĂN

PAGINI NIPONE REALIZATE DE FUNDATIA NIPPONICA ARAD:

COORDONATOR: Mihnea Voicu ȘIMĂNDAN; COLABORATORI: Nicolae AMĂLINEI, Ștefan DONCEA, Vladimir BELITY, Lucian SUCIU, Andrei DANCIU, Paula MUNTEAN; CORECTURĂ: Raluca MARTIN; CULEGERE: Mirela POP; TEHNOREDACTARE: Caius Ș.

Poeti orădeni de haiku

Lucian SUCIU

În toată noaptea
cu clovnul...
spre dimineață - ploaia

Pe piața.
păpușa veche
o prinde noaptea

Luna protuberanțelor
portocalii.
de Anul Nou
învelind cadoul...

Șhipul de pe afiș
mai grotesc astăzi.
lume multă...

Șoameni răsfoind reviste.
o nouă primăvară
de singurătate...

Știgmatele bolii.
amintindu-mi de caietul
vechi
în noaptea de toamnă

Șgomotul ploii.
culoarea pală a filmului
lumina din cabina
operatorului...

Șnscipția din magazinul
chinezesc
aducând cu sine
singurătatea

Șluna veche -
petele de pe ea
dominând

Șmarea ascute pietrele
sub lumina
lunii

Șnoapte de vară.
într-un oraș străin
reclame mari în pustietate

Șingur.
tristetea ospătarului
în seara asta

Șplouă.
fără speranță
vechile fotografii

Șori întunecați.
din biografia picturii
în întuneric...

Șafară plouă.
cu proiectorul pe perete
imagini noi...

ȘBuddha surzând -
în februarie
când ghețurile se topesc...

Șmoartea unui prieten.
o pictură mare pe perete
în care mă pierd...

Șnopti de ianuarie.
fereastra teatrului
mai deprimentă

Șzăpada tăcând
fereastra cu arbori mari
privim ceștile

Șumbra poetului mărunț
flăcările reclamelor noaptea
într-un mare oraș

Șîn noapte totul
depărtat.
flacăra arzând liniștită...

Recenzie

Spiritul samuraiului

Volumul din imagine conține traducerea cărții *Gorin no Sho - Cartea celor cinci cercuri* (Pământul, Apa, Focul, Vântul și Vidul) scrisă de maestrul de sabie **Miyamoto Musashi** și comentariile aferente fiecărui capitol. Ilustrația grafică împreună cu o parte din tehnoredactare, pe lângă traducerea și comentariile făcute lucrării aparțin subsemnatului.

Traducerea este în principal sinteza a două lucrări cu aceeași temă: *Écrits sur les cinq roues* apărută la editura *Maison neuve et Larose* în anul 1977 și „Cinq maîtres de sabre de l'époque Edo” din cartea *La voie du Karaté - pour une théorie des arts martiaux japonais*, scrisă de maestrul Kenji Tokitsu și apărută la Editura Seuil, în anul 1977. De asemenea, pentru unele precizări a fost consultată și varianta engleză a traducerii Miyamoto Musashi, *The Book of Five Rings*, editura Overlook Press, 1974.

În mod deliberat nu am folosit informații care redau viața lui Miyamoto Musashi într-o manieră romantată. Scopul final al acestei cărți este de a prezenta o strategie care pune în evidență un anumit mod de a gândi și acționa, care a fost remarcabil exprimat într-unul dintre articolele apărute în numărul din 19 octombrie 1981 al prestigioasei reviste *Time* - „Atunci când Musashi vorbește, Wall Street ascultă”. Această afirmație este sprijinită și de editarea cărții *Gorin no Sho*, de către un grup de economiști, la Tokyo, într-o variantă modernă, pentru manageri.

În același timp, *Gorin no Sho* fiind considerat și un testament literar, am prezentat profilul maestrului de sabie Miyamoto Musashi

în contextul istoric și cultural al epocii sale. De asemenea, pentru a pune în valoare această remarcabilă creație artistică, am scris și comentariile corespunzătoare fiecărui capitol. Aceste comentarii au fost finalizate urmând linia dinamică, expresivitatea, modul logic și sistematic în care maestrul exprimă discursul său literar și metodic.

Doresc să mulțumesc profesorilor de *Budo*, M.I. Komoto, de la International Budo University din Japonia, Alain Hagopian și Catherine Fairneaux din Marsilia, Franța, pentru observațiile și modul în care mi-au structurat viziunea tehnică și emoțională referitoare la *Gorin no Sho* și arta sabiei.

De asemenea, mulțumesc conducerii Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, pentru cooptarea mea în ideea de a introduce artele marțiale ca disciplină de studiu universitar. Interesul manifestat în mediul academic pentru noua disciplină de studiu, cât și responsabilitatea pe care o aveam pentru definirea studiului acesteia, din punct de vedere științific și sistematic, m-au determinat să scriu și să public patru cărți de specialitate în domeniu. Această experiență am folosit-o ulterior la structurarea lucrării *Gorin no Sho*, care se înscrie astfel în definirea artelor marțiale urmând Calea *Budo*, ca mod de viață.

În timpul redactării acestei lucrări am realizat pe deplin complexitatea fenomenului cultural, istoric și artistic japonez. Din acest punct de vedere, lucrarea *Gorin no Sho* poate fi considerată o punte de legătură cu experiența unei culturi milenare.

În cazul de față, într-un arc de timp, pe această punte a pășit Miyamoto Musashi.

Nicolae AMĂLINEI

Arte marțiale

Karate - arta supleții

Unul dintre cluburile cu o activitate îndelungată în domeniul artelor marțiale - karate shotokan - este **BANZAI KARATE CLUB ARAD**, condus de **Sensei Dan Duma - 4 dan**. În limba japoneză una din semnificațiile expresiei „banzai” se referă la o urare care se poate traduce prin „Să trăiești 1000 de ani!” Clubul a fost înființat pe 1 decembrie 1992, are personalitate juridică, iar arta marțială practică în cadrul clubului este karate-do shotokan (linia sportivă). Creatorul disciplinei karate-do, stilul shotokan este maestrul **Gishin Funakoshi (1869-1957)** originar din insula Okinawa, arhipelagul japonez.

Președintele și antrenorul clubului este Dan Duma, care anul acesta va împlini 41 de ani. A început practicarea karate-ului în 1986, aceasta fiind o dorință care mocnea în sufletul său încă din copilărie. Primul său maestru a fost Avram Simion - 2 dan karate și 2 dan judo, iar mai apoi Mihai Cioroianu - 7 dan. În cadrul Departamentului Karate al Federației Române de Arte Marțiale (F.R.A.M.) Dan Duma este președintele Comisiei tehnice departamentale de competiții, legitimări, afilieri, transferări, clasificări și statistica competițiilor.

Culorile clubului sunt roșu, alb și negru, iar sigla cuprinde simbolul steagului japonez și ideogramele reprezentând grafia shotokan karate.

Totodată, forța este reprezentată prin imaginea unui pumn încleștat, sub care este inclusă denumirea clubului. Clubul face parte din Ordinul Eșarfele Galbene - Arad. Până la sfârșitul anului trecut, „Banzai Arad” a deținut un palmares impresionant la cele 64 de competiții oficiale, dintre care 27 naționale și 37 internaționale, la care a participat: 415 medalii din care 180 de aur, 131 de argint și 104 de bronz.

„Banzai Arad” este afiliat la Uniunea Timișoreană de Karate (U.T.K.), F.R.A.M., Federația Mondială Intercluburi Eureka (World & Karate) și la Confederația Mondială de Karate (W.K.C.). Clubul are patru filiale în județul Arad: SAKURA BANZAI (Chișineu Criș și Ineu) - Daniel Mihața - 1 dan, SAKURA BANZAI (Măscă) - Francisc Nagy - 2 kyu și SONKEI BANZAI (Macea) - Ioan Șiclovan - 1 dan.

Antrenamentele au loc în sala de sport a Grupului Școlar „Aurel Vlaicu”, de luni până vineri între orele 18-20. Antrenorul Dan Duma - 4 dan este secondat de Sempai Gocan Mihail - 2 dan în pregătirea celor 50 de membri ai Clubului Banzai. Împreună cu filialele din județ, clubul totalizează 150 de sportivi. Vârsta minimă de admitere în *dojo* este de 5 ani, o limită maximă neexistând. În funcție de lecția predată, antrenamentele se desfășoară în două grupe, de începători și avansați, existând și o

treia grupă de performanță, în cazul unui apropiat concurs. Examenele de centură se dau în cadrul clubului.

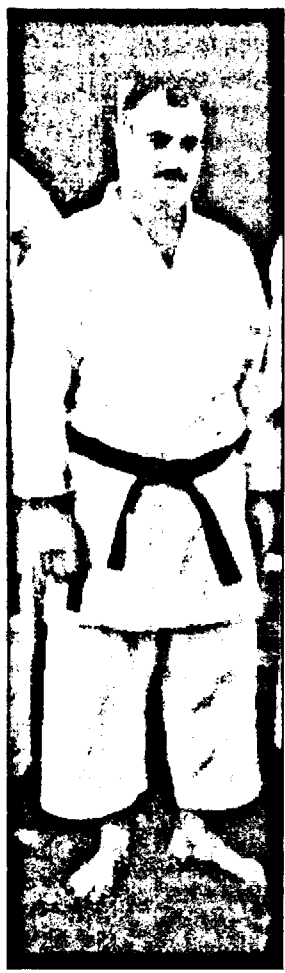
Clubul participă, atât în țară cât și în străinătate, la stagii de pregătire conduse de mari maeștri precum: Masaru Miura - 8 dan (Italia), Santo Torre - 7 dan (Italia), Vic Charles - 7 dan (Anglia), Frank Anderson - 7 dan (S.U.A.), Marukic Ahmedin - 7 dan (Macedonia), Otake Otsuo - 6 dan (Grecia), Rino Ceanameo - 5 dan (Italia), Alexandre Biamonti - 3 dan (Franța), Otto Wayne - 3 dan (Anglia) și mulți alții. Totodată „Banzai Arad” a participat la numeroase competiții atât în țară, cât și în străinătate (Ungaria, Italia, Iugoslavia).

Dan Duma a organizat de-a lungul timpului mai multe competiții de karate shotokan, cea intitulată „Cupa Banzai” ajungând la a noua ediție (ediția de anul acesta desfășurându-se sub denumirea de „Cupa Eureka”), iar de câțiva ani a preluat și organizarea „Cupei Aradului”.

Dintre sportivii cu rezultate excepționale formații de „Banzai Arad”, pe lângă coordonatorii filialelor și cei deja menționați, amintim: **1 dan:** Mihai Mag, Raluca Onufriiciuc, Carmen Otlăcan, Gabriela Ungurean; **2 kyu:** Fabian Moldovan; **3 kyu:** Denisa Nica; **4 kyu:** Bogdan Lazăr, Gabriela Lukacs, Diana Maior; **5 kyu:** Darina Apan, Claudia Ban, Ana Maria Purza; **6 kyu:** Alexandru Porumb, Anamaria Timofte.

Sensei Dan Duma - 4 dan ne-a declarat că „Banzai reprezintă un fanion al mișcării shotokan karate din orașul și județul Arad”, dorind să ducă „steagul României în planul karate-ului mondial pe un podium cât mai înalt”.

M.V.Ș.

Dan Duma - 4 dan

Arte marțiale

Aikido - calea armoniei

Fiind considerată o cale a armoniei, aikido - artă marțială fondată de O-Sensei Morihei Uyeshiba (1883-1969) - este singura disciplină din domeniul artelor marțiale a cărei tradiție interzice organizarea de competiții sportive. Mișcarea de aikido a fost introdusă în Arad în anul 1990 de către maestrul de judo Doru Hârșand. Perioada de 11 ani care a trecut de la primul antrenament de aikido din Arad a avut momente de înflorire și declin.

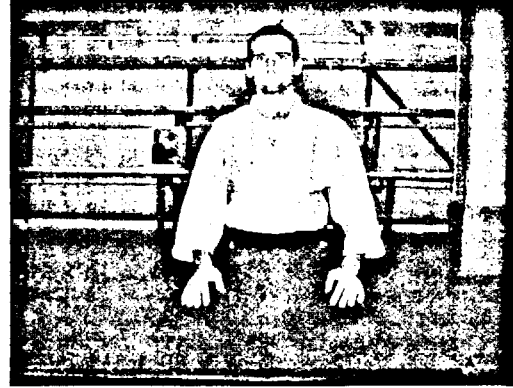
Dar de câțiva ani, aikido-ul arădean este practicat cu regularitate, seriozitate și profesionalism sub îndrumarea unor mari maeștri de aikido. Iubitorii acestei arte marțiale, care promovează non-violența și respectul față de partener, s-au organizat anul acesta în Asociația Sportivă „ARA MITAMA” Arad, organizație cu personalitate juridică, al cărei președinte și antrenor este Sensei Iulian Perpelici - 2 dan. Stilul practicat de acest club, care în traducere înseamnă „spirit, energie, vitalitate” este aikido tradițional. Unica organizație la care este afiliată această asociație de aikido arădeană este Aikikai Hombu Dojo din Japonia - fundație fondată de însuși întemeietorul stilului aikido.

Iulian Perpelici, în vârstă de 28 de ani, originar din Reșița, a început practicarea aikido-ului în anul 1991, pe când era student în Arad. Primul lui maestru a fost Sensei Doru Hârșand, apoi George Raicu - 3 dan, iar în momentul actual este îndrumat de Nicolae Mitu - 3 dan. Relația clubului de aikido „Ara Mitama” cu celelalte cluburi de arte marțiale din Arad este una de prietenie.

Antrenamentele de aikido în Arad au loc la Sala Gloria în zilele de luni (orele 21-22), marți și joi (orele 20-22). Antrenorul Iulian Perpelici este secondat în dojo de doi sempai, Lucian Stana - 1 dan și Laurențiu Peca - 1 kyu. Orice iubitor de arte marțiale, fără nici un fel de discriminare, se poate înscrie la

antrenamentele de aikido, în dojo existând practicanți cu vârsta cuprinsă între 7 și 37 de ani. Cei 35 de practicanți de aikido își desfășoară antrenamentele în două grupe, de avansați, respectiv de începători, cotizația lunară fiind de 70.000 lei. Examenele de grad sunt desfășurate numai în cadrul unor stagii speciale, care au loc în țară sau în străinătate, sub atenta și severa supraveghere a lui Shihan Fujita Masatake - 8 dan.

De-a lungul timpului, practicanții arădeni, alături de cei din țară, au participat la stagii de pregătire conduse de numeroși maeștri în arta aikido, dintre care amintim: Fujita Masatake - 8 dan, Peter Bacas - 5 dan (care din anul 1993

Sensei Iulian Perpelici - 2 dan aikido

vizitează și pregătesc de două ori pe an aikidoka din România), Seki Shogi - 7 dan (instructor șef Hombu Dojo, cel care a condus două delegații de aikido din Japonia în România), Sensei Dedobeler - 7 dan (78 ani), Sensei Yokota - 6 dan, Sergio Veneri - 6 dan, Sensei Leisinger - 5 dan și alții. La stagiile conduse de acești mari maeștri au participat cluburile similare de aikido din Timișoara, Reșița, Cluj, Brașov, Buzău, București, Iași și Ploiești. Pe lângă stagiile organizate în țară, au avut loc și deplasări în Bulgaria (1996) și Olanda (2001).

În viitorul apropiat mișcarea de aikido

românească organizează stagiul de pregătire pentru Începători, care va avea loc la Buzău, în perioada 21-22 aprilie, fiind condus de Sensei Peter Bacas. De asemenea, începând cu 20 iulie, la Poiana Brașov, va avea loc Școala de vară, iar în luna decembrie va avea loc Școala de iarnă, ambele evenimente fiind conduse de Sensei Fujita Masatake.

În curând se va constitui și Federația de Aikido din România, acceptată de Hombu Dojo din Japonia, din care va face parte și clubul arădean „Ara Mitama”. Printre puținii sponsori care au ajutat aikido-ul din Arad se află compania Petrol Residence.

Din clubul de aikido „Ara Mitama” mai fac parte și următorii practicanți cu gradele: **2 kyu:** Radu Cureteanu, Dan Dobrotă, Florin Frumosu; **4 kyu:** Alin Fluieraș; **5 kyu:** Eugen Bara, Jimmy Barbuti, Cătălin Bondor, Edy Szabo, Zamfir Tătaru, Florin Toderescu; **6 kyu:** Daniel Bara, Horațiu Belei, Alex Berendei, Carmina Ciupuligă, Bogdan Frățiloiu, Claudiu Halgatina, Helga Landt, Dan Lanevschi, Cristian Manu, Anamaria Nagy, Laura Popa, Cristian Pop, Alexandra Șipoș; **7 kyu:** Sorin Tătaru; **Începători:** Florin Bolchiș, Roby Gașpar, Florin Lazăr, Valentin Mățiș, Ionuț Maxim, Claudia Nazarie, Alexandru Nădăban.

Clubul de aikido arădean constituie, după cum ne declară președintele său, Iulian Perpelici, „un bun necesar pe scena artelor marțiale arădene, fiind o organizație care promovează spiritul adevărat al aikido-ului, așa cum a fost el conceput de fondatorul său”.

M.V.Ș.

合氣道

Poeți arădeni de haiku

Ștefan DONCEA

Într-o pădure,
ascult liniștea ninsă
a câprioarei.

Ștau între arbori;
ce liniște adâncă
fulgeră în ei.

Țăranii se-ntorc
din țarina sudorii
cu miros de grâu.

De tâmpla serii
picură lacrimi
de la ciocârlii.

Vântul lăcrimând
în marginea satului;
țipăt de cocori.

Mirosul uitat
în ecoul de stejar
îl plâng cocorii.

Într-o sanie
cad fulgii de zăpadă
pe corzi de colind.

@corii cântă
din streășina de rouă
a zărilor.

Respiră teiul:
lung ecou de iubire -
picură din el.

Mireasmă de crin:
în tăcerea răbdării
suspină mama.

@at de aproape
te ascult cum îmi vorbești,
Trandafirule.

@aligrafiat
sue dincolo de nori
ochiul de țaran.

Șeara arborii
își scutură răcoarea
în cântec de nai.

Floarea soarelui:
ce dragoste se vede
între cer și câmp.

@omul de lună:
caligrafia zilei
se mișcă în somn.

Aud colinda:
câtă liniște arde
într-un fulg de nea.

@ată uimire
este în spicul de grâu -
picură cerul.

@arul de stele
coboară într-un sat nins
de colindători.

Șingur -
îți aud respirația:
curcubeul bate din aripi.

Șoarele răsărind,
asfințește roua
urmei tale.

M-am atins simplu
de tăcerea ta:
vioară de liliac.

În liniștea ta,
se biciuiește
răcoarea ecoului.

Arte marțiale

Drumul spre desăvârșire

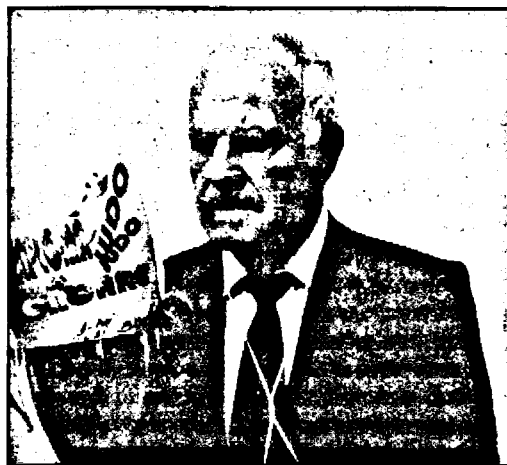
Datorită marginalizării cluburilor arădene de karate-do shotokan de către Federația Română de Arte Marțiale (F.R.A.M.) și din dorința de a păstra o unitate în cadrul karate-ului arădean, în luna februarie a acestui an, s-a înființat Asociația Cluburilor de Karate Arad (A.C.K.A.). Această nouă asociație (cu personalitate juridică) își propune să mențină un nivel ridicat al exigenței privind pregătirea și performanțele sportivilor, precum și un mod organizat de reprezentare a mișcării de karate din Arad.

Președintele A.C.K.A. este cunoscutul maestru în judo și ju-jitsu din Arad, Sensei Mihai Botez - 8 dan, dorindu-se ca personalitatea dumnealui să reprezinte un catalizator în sânul acestei asociații. A.C.K.A. este alcătuită din cinci cluburi de karate shotokan din județul și municipiul Arad, după cum urmează: BASSAI-PRO DINAMIK - Doru Fădoraș - 4 dan, HAMONI-DO - Geo Marc - 4 dan și Erdei Emeric - 2 dan, KAMIKAZE - Francisc Szöcs - 3 dan și SHODAN - Teodor Răduț - 3 dan. Gruparea reunește aproximativ 230 de sportivi legitimați la Federația Română de Karate W.K.C., al cărei președinte este Liviu Crișan - 5 dan.

A.C.K.A. este dispusă să primească și alți membri cu condiția ca aceștia să facă față cerințelor și standardelor impuse. Toate hotărârile pe care A.C.K.A. le ia, trebuie

aprobate în unanimitate de către toți membrii componenți, astfel conducerea asociației fiind una colectivă.

Sediul asociației este situat în Casa de Cultură a Sindicatelor din Arad, unde de două ori pe lună, au loc și antrenamentele comune, conduse pe rând de fiecare antrenor al

Sensei Mihai Botez - 8 dan judo și ju jitsu

cluburilor componente ale asociației sau de către maeștri din străinătate, cum ar fi: Mirio Manini - 7 dan (Italia), Tetsuo Otake - 6 dan (Grecia) și alții. Periodic vor fi organizate stagii de pregătire, de arbitraj, concursuri cu deschidere națională și internațională.

A.C.K.A. colaborează cu International Karate-Do Association (I.K.A.) - președinte Daniel Deac - 6 dan, dar asociația arădeană

nu va fi subordonată nici unor alte asociații centrale similare, ci doar membrii ei, separat, pot avea diferite protocoale de afiliere.

Dintre sportivii cu rezultate deosebite care fac parte din A.C.K.A. îi amintim pe: **Bassai-Pro Dinamik - 1 dan:** Sorin Aștefăneșei, Tiberiu Csecs; **1 kyu:** Lavinia Ștef; **Hamoni-do - 1 kyu:** Marius Pușcaș; **2 kyu:** Georgeta Tăulea, Anca Păiușan, Robert Lebovits, Nica Denisa, Boț Rada, Andrei Roșca, Mircea Roman; **3 kyu:** Lidia Gligor Maior; **4 kyu:** Cristian Toader, Andrei Stanciu; **5 kyu:** Valentin Betea; **6 kyu:** Bianca Bora, Cristina Bolgar, Valentin Bora; **Dinamo Sakura - 7 kyu:** Dana Francesca Țărean, Patric Antoniu Țărean, Oana Maria Șimândan, Raul Stana, Zsolt Karpatic, Romina Maroși; **Kamikaze - 3 kyu:** Hanelore Onica; **6 kyu:** Daniel Vați; **Shodan - 1 dan:** Francisc Mizesanyin; **1 kyu:** Alexandru Miclăuș; **2 kyu:** Adriana Ignat; **3 kyu:** Adrian Miclăuș, Cătălin Munteanu, Adrian Ignat, Șold Ioana; **4 kyu:** Adrian Costea, Lucian Moga, Șold Daniela.

Președintele A.C.K.A., Sensei Mihai Botez - 8 dan ne-a declarat că a fost plăcut surprins de propunerea de a fi președintele Asociației, asigurându-ne că va sprijini noua formațiune „în plan moral, pedagogic, psihologic și organizatoric”, dorind să fie „un factor de uniune și sprijin în toate acțiunile Asociației”.

M.V.Ș.

Pavel Vilikovský

CALUL DE LA ETAJ...

Prozator, traducător și publicist slovac. A publicat volumele de proză: *Educația sentimentală în martie* (1965), *Prima propoziție a somnului* (1983), *Escaladarea sentimentului* (1989), *Calul la etaj, orbul în Vrăble* (1989), *Veșnic verde* (1989), *Un Casanova slovac* (volum comun cu Lajos Grendel - 1991), *O întâmplare pedestră* (1992), *Crudul mecanic de locomotivă* (1996). A mai publicat două volume de publicistică și numeroase traduceri din literatura anglo-americană.

"Un cal trebuie să aibe inimă,
deci să fie curajos."

...Inșă după cum am mai spus-o, această poveste are un sfârșit fericit, chiar dacă nimeni din cei care participă la ea nu e fericit. Important este faptul că sfârșitu-i fericit. Este o dimineată de vară, eu stau în autobus, mama s-a dus la piață după legume și astăzi nu, dar alaltăieri ar mai fi putut-o întâlni acolo pe doamna Plackova. Ar fi recunoscut-o chiar dacă aceasta ar fi avut bratele pline de flori. Pe doamna Plackova, dacă o întâlnești, de fiecare dată o inunda zâmbetul, așa cum pe alții îi inundă roșeața. Nu știa să fie altfel. - Ah, auaș ciufuit, - îi zicea ea mamei. Sau: - Unde te grăbești, auaș ciufuit? - Și dacă chiar atunci ai fi ieșit dintr-o fosă de dejecții, ea v-ar fi spus: Cum te simți, auaș plin de căcat? Ea nici nu încerca să ascundă asta, înșă orice om putea fi sigur că în ciuda tuturor faptelor ea-i va îndrăgi.

Doamna Plackova era fată bătrână, dar nu se vedea pe ea asta. Tot fată bătrână era și sora ei mai mare, așa că doamna Plackova era de fapt fată tânără. Nu era din rândul sfintelor cu studiile neterminate, amărâte de insuccesul lor în viață. Era din familia Ingerilor - aceștia n-au păreri preconceptuale despre sex, doar sunt asexuați. Să zicem că în loc de sex le-au crescut aripi. Ciudaț lucră că știu atât de puțin despre ea; măcar pentru mine era o femeie fără probleme proprii, când o întâlneai, de fiecare dată vorbea despre tine, și nu despre ea. O singură dată și-a scos în public anxietatea, și așa a fost în cazul întâmplării cu calul.

După ce Bratislava a fost eliberată de Armata Roșie, în casa noastră au fost cazați soldați. Și la noi locuia un locotenent, numele lui era Magda; ciudaț nume pentru un locotenent. Țin minte bine acest lucru, fiindcă ne-a lăsat o fotografie semnată: de sub boneta unui militar, de pânză, privea chipul tândru al unei fete tunse scurt. Cei mai mulți soldați locuiau la etajul patru. De ce chiar la patru, nu știu; poate că acolo era cel mai mult loc, sau poate că le plăcea priveliștea. Odată unul dintre soldații aceștia a luat-o spre apartament cu cal cu tot. Atunci cu toții au crezut desigur că este beat, dar dacă astăzi mă uit prin geam afară la mașinile parcate pe trotuar, îmi dau seama că liniștit putea să fi fost și treaz. Atunci nu se furau încă mașinile, fiindcă erau puține. Caii erau mai mulți.

Atât de mulți cai erau, încât calul ca atare n-a fost atunci nici pentru copiii de la oraș o ciudațenie. Știam calul roib cu steaua albă în frunte care trăgea poștalionul albastru. Inșă un cal pe coridorul nostru cu gresie, pe scările înguste de beton! Imediat ne-am adunat și tot imediat ne-am tras înapoi la o distanță sigură, fiindcă la vederea unui cal pe scări vă

dă gata faptul că este atât de mare și scările sunt dintr-o dată atât de mici.

Pentru cal - dar asta doar acum îmi dau seama uluit - pentru calul pe care îl cunoșteam din stradă, pentru calul angajat la stat, caracteristic erau echilibrul, ritmicitatea, aproape artificialitatea mișcărilor, doar din când în când se ajuta parcă printr-o smucire a capului, dar se

așteptat toți să vadă cine va deschide ședința chirișilor.

La primul etaj - soldatul a fost nevoit să se oprească, nu mai știa cum să se răsucescă cu calul, înșă s-a descurcat: a sunat la ușa dintre apartamente, prin ușa deschisă cu o jumătate de trup a împins calul în antreu, apoi l-a scos înapoi cu spatele, a sunat la ușa apartamentului de vizavi, a împins înăuntru calul de data asta cu spatele și au putut să-și continue drumul - la primul etaj, când calul a încremenit pentru o clipă, am zărit cum îi tresare părul pe șolduri, încontinuu și dizarmonic datorită unui tic nervos greu de stăpânit, și încă tot nu înțelegeam, încă tot nu credeam că este stăpânit de toți dracii. La etajul doi soldatul a repetat întreaga procedură cu sonenile și cu împunsul calului în antreuri, și când

Constantin Brâncuși - Masa tăcerii

poate că-și clătina doar capul în ritmul pasului sau își alungă vreo amintire insistentă. Dar calul de pe scară era un cu totul altfel de animal, o specie sălbatică, mănoasă, neapăsătoare ca nespul de mănios, aproape că-și pierduse coordonarea, cu unele mișcări de parcă s-ar fi contrazis singur, cu picioarele din față juca, încât pe umeri i se umflau noduri groase, iar cu picioarele din spate se proptise în muchia de beton a treptei. Deodată s-a dat bătut, a urmat o săritură disperată, ca un cuțit pe farfurie scrâșnind pe beton potcoavele de metal - în primul moment ne-am retras, atât de tare ne îngroziră aceste zgomote cu intensitatea lor supranaturală.

De sus, unde n-am ajuns cu privirile, se auzeau ba blestemele soldatului, ba vorbele lui dulci, o dată sau de două ori a apărut la capătul de jos, bătea calul peste fund, sau îl împingea doar, eu îi zăream doar cizmele negre, au străfulgerat și n-au mai fost. Și ciudaț lucră, ciudaț, cât de străine au devenit pentru noi scările unde alergam zilnic, cum nu mai reușeam să le recunoaștem. Doar am trăit în casa asta și bombardarea Apolkăi, și a rămas aceeași, numai cerul deasupra Kablovkăi ardea ireal; am supraviețuit alarmelor aeriene și ea era aceeași, numai pivnița, de obicei pustie, cu cărbunile mut dincolo de despărțirile de leături, se umplea cu vorbele oamenilor, de parcă ar fi

a ajuns la etajul trei... Doamna Plackova nu știa nimic despre greutatea procedurilor tehnice cu calul, a auzit doar că în apartamentul ei vrea să dea năvală un soldat beat; și-a mânjit fața cu cenușă, a fugit în balcon și strigând: - Ajutor, oameni, săriți în ajutor! Vor să mă violeze! - La urmă a venit administratorul și, înjurând cu sete, l-a alungat pe soldat cu cal cu tot.

Doamna Plackova umbla la biserică, deși nu prea vorbea despre asta. Am auzit-o pomenindu-l pe Dumnezeu doar în expresia "Slavă Domnului" și "Apără-ne, Doamne!" Când mergea la biserică (sunt sigur de asta, am întâlnit-o acolo pe când eram copil), cu siguranță se și spovedea - cu păcatele ei și eu m-aș duce îndată la spovedanie. În ceea ce privește calul, din apropiere părea că-i supărat, și a durat treizeci și nouă de ani până ne-am dat seama că de fapt îi era frică - chiar dacă-i incredibil - l-au înspăimântat niște scări de care nu se temea nici măcar un copil. Că a fost înfricoșată și doamna Plackova, asta am știut-o de îndată: se temea de viol, dar și mai mult îi era frică de moarte, altminteri ar fi sărit din balcon. Dar fiindcă umbla la spovedanie, știa desigur că sinuciderea era un greu păcat.

Peste treizeci și nouă de ani doamna Plackova s-a dus să schimbe câteva vorbe cu vecina sa și cu această ocazie i-a încredințat

acestea spre păstrare carnetul de CEC, cică se pregătea să plece pentru câteva zile, și din prudență, ca să nu i-l fure, îl lăsa pe mâini sigure - depuși pe el avea banii de înmormântare. Peste treizeci și nouă de ani doamna Plackova și-a cumpărat din piață flori și le-a întins prin baie, apoi a umplut vana cu apă, s-a culcat în ea și și-a tăiat venele.

Niciodată nu m-am gândit la asta, înșă la urma urmei știam că doamna Plackova este muritoare. Dar să-ți tai venele - cât de nefeminin este! În acest gest era ceva crud și disprețuitor, ca un scuipat drept în față. Și de la o fată bătrână, fie și de la una tânără, ne-am fi așteptat la mai multă pudoare - poate că nu s-a vârat în vană îmbrăcată în capot? Auaș scurs de sânge!

Nu, nu suntem pregătiți pentru așa ceva, nu suntem pregătiți pentru ura liniștită, decisivă, tăcută - pentru că în venele tăiate era un refuz disprețuitor, principial și crud. Nu că mi-aș fi închipuit că aș fi putut schimba ceva din hotărârea ei, că aș fi putut - dacă aș fi vizitat-o mai des, de pildă - influența felul ei de a percepe viața. N-o vizitam deloc, vorbeam doar întâlnindu-ne întâmplător în fața porții sau la lift. Și dacă aș fi vizitat-o, ce i-aș fi spus? Nu mi-ar fi fost rușine să mint, înșă eu nu mai sunt în stare să inventez o minciună imbucurătoare. Nici pentru mama care-și răsucesce cu speranță fața înspre curent când deschid ușa, și la întrebarea - Ce-i de nou? - nu știu să-i răspund altceva decât - Nimic. - Oare ar trebui să-i răspund: - Măine mă duc să mă îndrăgostesc de Vrăble - Așa că mă copleșește ea cu noutățile ei: cum că la doctorită a fost multă lume, că la măcelărie i-au dat iarăși niște zgârciuni și că este îngrozitor câtă lume mișună pe străzi înainte de amiază. Că încă tot nu-i știu spune dacă vor lăsa mormântul lui tata pentru că cimitirul va fi desființat și ea nu mai are puteri să suporte incertitudinea asta, așa că a trecut pe la crematoriu să intrebe ce s-ar întâmpla dacă l-ar exhuma pe tata și i-ar arde rămășițele, și ei au fost foarte drăguți, sinceri, i-au zis că bineînțeles da, înșă o astfel de exhumare este o treabă foarte scumpă și sunt fel de fel de umbלטuri cu asta, fiindcă de câți ani este mort soțul dumneavoastră?, de aproape patruzeci de ani?, așa că mai bine să lase mormântul mormânt și să-și aducă o urmă, că ei îi vor tuma ceva cenușă acolo. În prima clipă omul nici nu știe ce să creadă despre o astfel de noutate: că pe mama au apucat-o iarăși fanteziile? Dar de ce tocmai în privința asta? La urma urmei e suficient să privești prin geam: cimitirul este plin de monumente dărărmate, chiar și pe monumentul lui tata apar vorbă semne pictate cu o culoare imposibilă de șters. La urmă nu mai rezist: - No, dar astăzi ne încălzește frumos soarele. - Privește și ea în aceeași direcție, își întredeschide ochii și spune: - Iarăși sunt murdare geamurile.

Nu, în ceea ce o privește pe doamna Plackova n-am mustrări de conștiință, dar totuși mă simt atins de gestul ei - sunt o parte, deși mărginită, a lumii și ea m-a refuzat cu lumea mea, cu tot. De parcă ar fi vrut să-mi spună: Nu mai am chef să fiu în lumea voastră. Degeaba mă voi apăra: În lumea mea? De ce în lumea mea? Oh! - cât de mult ador această dialectică ieftină, dar n-am ce face - pentru că această lume este și a mea chiar dacă nu-mi aparține cine știe cât din ea. Bătrâna doamnă ne-a făcut un pic de rușine cu hotărârea ei vehementă. Drept bătrânețe ne închipuim ceva rotunjit, docit, ceva ce se pierde încet evaporându-se. N-am fost pregătit pentru așa ceva.

Traducere de:

Ondrej ȘTEFANKO, Florin BĂNESCU

(→ continuare în pag. 15)

Director de onoare: ȘTEFAN AUG. DOINAȘ - membru al Academiei Române

RELIEF

Nr. 30-31 / 2001

Redactor șef: EMIL ȘIMĂNDAN

Consiliu consultativ: AUREL ARDELEAN - Rectorul Universității "Vasile Goldiș" Arad, FLORIN BĂNESCU, VIOREL GHEORGHITĂ, LIZICA MIHUT - Rectorul Universității "Aurel Vlaicu" Arad, IULIAN NEGRILĂ, IULIANA PETRIAN, GHEORGHE SCHWARTZ, MIHNEA VOICU ȘIMĂNDAN, DUMITRU TOMA

Culegere și tehnoredactare computerizată:
Fundatia "Ioan Slavici" Arad

Tiparul executat la:
Studio Media Art

Editor: Fundația Culturală "Ioan Slavici" Arad, P-ța Acad. Caius Iacob, nr. 20, bl. N, sc. B, ap.15, 2900 - Arad, cont. nr. 2511.1-1911.1/ROL (BCR - Arad)